

1 § Beslut om ärenden som slutdebatterats den 22 maj

JuU20 En skärpt sexualbrottslagstiftning

Punkt 1 (Ett förstärkt straffrättsligt skydd mot våldtäkt och sexuellt tvång)

1. utskottet

2. res. 1 (MP)

3. res. 2 (V)

Förberedande votering:

21 för res. 1

18 för res. 2

271 avstod

39 frånvarande

Kammaren biträdde res. 1.

Lena Hallengren (S) anmälde att hon avsett att avstå från att rösta men markerats ha röstat nej.

Huvudvotering:

274 för utskottet

31 för res. 1

5 avstod

39 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 100 S, 97 M, 20 FP, 19 C, 20 SD, 1 V, 17 KD

För res. 1: 20 MP, 11 V

Avstod: 5 V

Frånvarande: 12 S, 10 M, 5 MP, 4 FP, 4 C, 2 V, 2 KD

Amineh Kakabaveh (V) anmälde att hon avsett att rösta nej men markerats ha avstått från att rösta.

Punkt 4 (Preskriptionstider för sexualbrott mot barn)

1. utskottet

2. res. 5 (S, SD)

Votering:

190 för utskottet

120 för res. 5

39 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 97 M, 20 MP, 20 FP, 19 C, 17 V, 17 KD
För res. 5: 100 S, 20 SD
Frånvarande: 12 S, 10 M, 5 MP, 4 FP, 4 C, 2 V, 2 KD

Punkt 7 (Utökad registerkontroll m.m.)

1. utskottet
2. res. 6 (SD)
Votering:
290 för utskottet
20 för res. 6
39 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 100 S, 97 M, 20 MP, 20 FP, 19 C, 17 V, 17 KD
För res. 6: 20 SD
Frånvarande: 12 S, 10 M, 5 MP, 4 FP, 4 C, 2 V, 2 KD

Punkt 11 (Granskningskommission för våldtäktsärenden)

1. utskottet
2. res. 8 (S, SD, V)
Votering:
172 för utskottet
136 för res. 8
41 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 97 M, 19 MP, 20 FP, 19 C, 17 KD
För res. 8: 99 S, 20 SD, 17 V
Frånvarande: 13 S, 10 M, 6 MP, 4 FP, 4 C, 2 V, 2 KD

Punkt 12 (Målsägandebiträden)

1. utskottet
2. res. 9 (S, V)
Votering:
193 för utskottet
117 för res. 9
1 avstod
38 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 97 M, 20 MP, 21 FP, 19 C, 19 SD, 17 KD
För res. 9: 100 S, 1 SD, 16 V
Avstod: 1 V
Frånvarande: 12 S, 10 M, 5 MP, 3 FP, 4 C, 2 V, 2 KD

Punkt 13 (Synnerligen grov våldtäkt)

1. utskottet
2. res. 10 (S, SD)

Votering:

187 för utskottet

120 för res. 10

42 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 95 M, 20 MP, 20 FP, 19 C, 16 V, 17 KD

För res. 10: 100 S, 20 SD

Frånvarande: 12 S, 12 M, 5 MP, 4 FP, 4 C, 3 V, 2 KD

Nils Brown (M) anmälde att han avsett att han avsett att rösta ja men markerats som frånvarande.

Punkt 14 (Skärpta straff för trafficking)

1. utskottet
2. res. 11 (SD)

Votering:

291 för utskottet

20 för res. 11

38 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 100 S, 97 M, 20 MP, 21 FP, 19 C, 17 V, 17 KD

För res. 11: 20 SD

Frånvarande: 12 S, 10 M, 5 MP, 3 FP, 4 C, 2 V, 2 KD

Punkt 18 (Dubbel straffbarhet)

1. utskottet
2. res. 13 (S, MP, V)

Votering:

174 för utskottet

137 för res. 13

38 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 97 M, 21 FP, 19 C, 20 SD, 17 KD

För res. 13: 100 S, 20 MP, 17 V

Frånvarande: 12 S, 10 M, 5 MP, 3 FP, 4 C, 2 V, 2 KD

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

JuU24 Förfalsknings- och sanningsbrotten

Kammaren biföll utskottets förslag.

SkU24 Begreppet beskattningsbar person – en teknisk anpassning av mervärdesskattelagen

Kammaren biföll utskottets förslag.

SkU26 Ändring i skatteavtalet mellan Sverige och Jamaica
Kammaren biföll utskottets förslag.

SkU27 Informationsutbytesavtal med Panama
Kammaren biföll utskottets förslag.

SkU28 Informationsutbytesavtal med Seychellerna
Kammaren biföll utskottets förslag.

SkU29 Ändring i skatteavtalet mellan Sverige och Indien samt överenskommelse med Indien om anstånd med betalning av skatter
Kammaren biföll utskottets förslag.

SkU32 Förbättrad konkurrens på lika villkor i kontantbranschen

Punkt 1 (Kassaregister i torg- och marknadshandeln)

1. utskottet

2. res. 1 (MP)

Votering:

290 för utskottet

20 för res. 1

39 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 100 S, 97 M, 20 FP, 19 C, 20 SD, 17 V, 17 KD

För res. 1: 20 MP

Frånvarande: 12 S, 10 M, 5 MP, 4 FP, 4 C, 2 V, 2 KD

Punkt 2 (Utländska näringsidkare som saknar fast driftställe i Sverige)

1. utskottet

2. res. 2 (S, MP, V)

3. res. 3 (SD)

Förberedande votering:

138 för res. 2

20 för res. 3

153 avstod

38 frånvarande

Kammaren biträdde res. 2.

Margareta Cederfelt (M) anmälde att hon avsett att avstå från att rösta men markerats ha röstat ja.

Huvudvotering:

154 för utskottet

156 för res. 2

1 avstod

38 frånvarande

Kammaren biföll res. 2.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 97 M, 21 FP, 19 C, 17 KD

För res. 2: 100 S, 20 MP, 19 SD, 17 V

Avstod: 1 SD

Frånvarande: 12 S, 10 M, 5 MP, 3 FP, 4 C, 2 V, 2 KD

UU16 Den parlamentariska församlingen för Unionen för Medelhavet (PA-UfM)

Punkt 1 (Svenskt utträde ur unionen för Medelhavet)

1. utskottet
2. res. (SD)

Votering:

291 för utskottet

19 för res.

39 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 100 S, 97 M, 20 MP, 21 FP, 19 C, 17 V, 17 KD

För res.: 19 SD

Frånvarande: 12 S, 10 M, 5 MP, 3 FP, 4 C, 1 SD, 2 V, 2 KD

Punkt 2

Kammaren biföll utskottets förslag.

2 § Justering av protokoll

Justerades protokollet för den 17 maj.

3 § Meddelande om partiledardebatt

Talmannen meddelade att partiledardebatt skulle äga rum *onsdagen den 12 juni kl. 9.00.*

4 § Anmälan om protokollsutdrag från utskott

Talmannen anmälde att utdrag ur prot. 2012/13:34 för tisdagen den 21 maj i ärenden om subsidiaritetsprövning av EU-förslag inkommit från miljö- och jordbruksutskottet.

5 § Anmälan om inkommen faktapromemoria om förslag från Europeiska kommissionen, m.m.

Talmannen anmälde att följande faktapromemoria om förslag från Europeiska kommissionen inkommit och överlämnats till utskott:
2012/13:FPM102 EU:s strategi för klimatanpassning *KOM(213) 216* till miljö- och jordbruksutskottet

6 § Hänvisning av ärenden till utskott

Föredrogs och hänvisades
Motioner
2012/13:T17 och T18 till trafikutskottet

EU-dokument
KOM(2013) 288 till miljö- och jordbruksutskottet
Åttaveckorsfristen för att avge ett motiverat yttrande skulle gå ut *den 16 juli*.

7 § FN:s internationella brottmålsribunaler – avveckling och restfunktioner

Föredrogs
justitieutskottets betänkande 2012/13:JuU18
FN:s internationella brottmålsribunaler – avveckling och restfunktioner
(prop. 2012/13:126).

Talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut skulle fattas den 29 maj.)

8 § Ett mer tillförlitligt fastighetsregister

Föredrogs
civilutskottets betänkande 2012/13:CU19
Ett mer tillförlitligt fastighetsregister (prop. 2012/13:76).

Talmannen konstaterade att ingen talare var anmäld.
(Beslut skulle fattas den 29 maj.)

*Jobbstimulans inom
det ekonomiska
biståndet*

9 § Jobbstimulans inom det ekonomiska biståndet

Föredrogs
socialutskottets betänkande 2012/13:SoU22
Jobbstimulans inom det ekonomiska biståndet (prop. 2012/13:94).

Anf. 1 MAGNUS EHRENCRONA (MP):

Herr talman! Det är lite ovant att inleda – det är nästan som att ha en dröm att Miljöpartiet har blivit det största oppositionspartiet. Det har vi dock inte blivit än.

Jag vill börja med att yrka bifall till reservation nr 2.

Det finns barn som växer upp i familjer där föräldrarna sällan eller aldrig får möjlighet att själva försörja sig. Så var inte försörjningsstödet avsett. Skälen har förstås med arbetslöshet att göra, inte bara generellt utan också utifrån en påtagligt segregerad arbetsmarknad där en del människor aldrig ges en chans eller får mycket små chanser som de be-

höver hjälp att greppa. Vi tycker därför att det är bra att regeringen lägger fram denna proposition som ska stärka möjligheterna för personer med ekonomiskt bistånd att försörja sig själva.

Att en viss del av inkomsten inte ska beaktas för den som får försörjningsstöd under sex månader i följd är bra. Det kan möjligen i vissa lägen underlätta för och motivera personen att ta sig ur beroendet av försörjningsstöd. Att efter en lång tids beroende av försörjningsstöd kunna behålla en del av sin inkomst är välkommet för den som lever på normen, inte minst ur ett barnperspektiv – många viktiga inköp av till exempel cykel, dator eller funktionella kläder och skor som även värmer på vintern kan ju ha fått stå tillbaka under den svåra tiden med bidrag.

Viktigt ur ett barnperspektiv är även den fördubbling av gränsen för när försörjningsstödet ska räknas ned med hemmavarande barns arbetsinkomster. Ny nivå blir enligt gällande indexnivå 44 500 kronor per år. Miljöpartiet de gröna välkomnar det.

Hemma i Helsingborg lyfte faktiskt jag denna fråga i kommunfullmäktige redan för ett tiotal år sedan, och steg för steg har fribeloppet höjts för dessa ungdomar i Helsingborg. Liknande förslag har naturligtvis väckts på andra håll, så det är hög tid att nivån höjs även i ett riksperspektiv så att alla kommuner måste följa detta. Mitt resonemang på den tiden gick emellertid ut på att barnen inte ska försörja sina föräldrar och att gränsen därför idealt sett helt skulle tas bort. Det var dock i min ungdomliga radikalitet, och dithän når vi inte – men kanske någonstans i framtiden.

Signalvärdet i principen att eget arbete ska löna sig kan inte överskattas för ungdomar i bidragshushåll. För att underlätta för ungdomar på arbetsmarknaden, inte minst de som lever i bidragshushåll, har Miljöpartiet i vårbudgetmotionen ett förslag om att alla unga mellan 15 och 17 år ska erbjudas sommarjobb och utvecklad prao. Tidig kontakt med arbetslivet ökar möjligheterna för unga att få jobb, speciellt för dem med sämre studieresultat. Kommunerna ska därför också uppmuntras att ta större aktivt ansvar att hjälpa arbetslösa ungdomar i åldern 18–25 år vidare.

Vi föreslår därutöver flera förstärkningar inom skolan, som är en viktig pusselbit för att lyckas minska sociala problem av det slag vi sett i Husby och andra förorter den senaste tiden.

Herr talman! Vi vill särskilt betona att det alltid måste göras en individuell prövning och att åtgärderna måste vara kompetenshöjande. Det framgår också i lagförslaget, liksom att insatsen ska utformas med skäligen hänsyn till den enskildes önskemål och förutsättningar. Hur allt detta fungerar i praktiken finns det dock skäl att vara orolig för.

Det kan finnas en tendens att kräva saker för sakens skull. Många som lever på försörjningsstöd upplever ett starkt underläge, och det får inte bli så att den enskilde erbjuds eller snarare får krav på sig att delta i meningslösa aktiviteter där självkänslan sjunker dag för dag. Det här perspektivet är oerhört viktigt. Man ska inte förväntas göra saker som inte leder vidare och som leder till ytterligare nej från arbetsgivare samtidigt som personen lever på försörjningsstödsnormen utan utsikt till högre inkomster.

Det kan i sammanhanget vara bra att påminna sig om att det finns exempel på att socialtjänsten har gått för långt. Efter en omfattande massmedial granskning i min valkrets visade Landskrona-Posten exempel på

att människor med försörjningsstöd utnyttjats i Landskrona kommun. Det finns andra exempel i landet på att folk har fått måla stolar i en färg och senare måla om samma stolar i en annan färg. Meningslösa uppgifter där personer skulle hållas sysselsatta – det är arbetslinjen i dess värsta betydelse. Det måste ju vara kvaliteten på det som görs.

Det finns också bra exempel, och ibland har tillfälliga anställningar med riktig lön erbjudits och därmed kunnat ge en riktig arbetslivserfarenhet, värdighet och meriter, och personer har även kunnat kvalificera sig för arbetslöshetsersättning inför en eventuell, ny period av arbetslöshet.

Malmö högskola skriver i sitt remissvar att de kommunala åtgärderna inte alltid utgår från bedömningar av de arbetslösas individuella situation. Vi delar den bedömningen. Vidare framhåller Malmö högskola behov av dokumentation och uppföljning av kommunernas åtgärder då kunskapen om effekterna är näst intill obefintlig – en uppfattning vi tydligt vill understryka.

Herr talman! Miljöpartiet ställer sig bakom de föreslagna lagändringarna, men vi anser alltså att hårda krav måste ställas på kommunen. Vägledningen som förväntas bli gjord anser vi dock inte vara tillräcklig. Med tanke på de avarter av verksamheter som det funnits exempel på såväl i nutid som historiskt anser vi att det behövs förtydligade riktlinjer från ansvarig myndighet som berör områdena frivillighet, krav och upplevelse av tvång.

Enligt socialtjänstlagen ska bistånd enligt 4 kap. 1 § utformas så att det stärker hans eller hennes möjligheter att leva ett självständigt liv. Det sägs i det nu föreslagna lagrummet att insatserna ska utformas med skäligen hänsyn till den enskildes individuella önskemål och förutsättningar.

Det är Miljöpartiets utgångspunkt att de allra flesta människor vill leva självständiga liv och kunna försörja sig själva. De flesta människor vill därmed jobba, och en bristande motivation grundar sig ofta på oro för att misslyckas, dåliga erfarenheter eller bristande självförtroende och dålig skolbakgrund. Bra insatser som är individanpassade i kombination med motivationsarbete när det behövs kan leda långt. När den enskilde ser en insats som meningsfull upplevs den också som positiv. Det är oerhört betydelsefullt att de skattefinansierade insatserna har någon reell effekt.

Därför är vår utgångspunkt att de kompetenshöjande insatserna i första hand ska vara ett erbjudande, även om lagen föreslår ge möjlighet att ställa det som krav. För att stärka detta perspektiv anser vi att det i journalanteckningar också tydligt ska skrivas in vilken inställning den enskilde har till insatsen. Vi anser också att regeringen bör återkomma med krav på hur kommunen ska dokumentera sitt arbetssätt på gruppnivå och även på ett samlat sätt de insatser som görs på individnivå. Detta bör göras för att utvecklingen ska vara möjlig att följa och utvärdera. Det är viktigt eftersom insatserna på ett genomgripande sätt berör enskilda människors situation och det kräver insyn och tydliga möjligheter för uppföljning och forskning, som bland annat Malmö högskola har efterlyst.

Ett uppdrag bör vidare ges till ansvarig myndighet att tillsammans med högskola eller universitet i forskningsprojekt följa utvecklingen av kompetenshöjande åtgärder som ges av kommunen.

Herr talman! Avslutningsvis: När det gäller människors särskilda ut-satthet anser vi att det ställer krav på noggrann tillsyn. Hur detta utformas är givetvis upp till den statliga myndigheten. Men vi menar att det finns behov av att i sammanhanget även inrätta en särskild funktion som män-niskor ska kunna höra av sig till direkt vid behov på detta område, som en del i en viktig tillsynsfunktion. Det ska vara lätt att ringa till denna funktion och uttrycka sig på sitt eget sätt och till exempel ställa frågor om vad som är rimligt.

En sådan funktion har Socialstyrelsen inrättat för barn som är famil-jehemsplacerade, och vi ser det som ett modernt sätt att få direktkunskap från brukare. Naturligtvis kan man även ha denna kontakt via nätet, så att det finns olika kontaktvägar. I dagsläget är det inte lätt för den som kän-ner sig i tydligt underläge att klaga, överklaga eller veta vart man ska vända sig när det gäller kommunens arbetssätt. Justitieombudsmannens uppdrag är till exempel så mycket bredare och kräver en tydlig anmälan, och det skulle behövas något mer rådgivande. Det är det vi menar med denna funktion som vi vill införa.

Anf. 2 EVA OLOFSSON (V):

Herr talman! Jag vill börja med att yrka bifall till reservationerna nr 1 och nr 3. Det innebär att vi yrkar avslag på två av de tre förslag som finns i propositionen. Det förslag vi tycker är bra är att höja fribeloppet för barn som arbetar på sommaren.

Den debatt vi håller nu handlar egentligen om flera saker. Den hand-lar om legitimiteten i våra välfärdssystem, vem som har ansvaret för vad. Den handlar också om de människor som har försörjningsstöd och hur de bäst ska kunna komma till egen försörjning. Försörjningsstödet är det som tidigare kallades socialbidrag, och det är samhällets yttersta skydds-nät när människor inte har något annat sätt att försörja sig på.

Det ställs ganska tuffa krav för att man ska få försörjningsstöd.

Man är skyldig att söka arbete om man kan arbeta, vara anmäld till Arbetsförmedlingen, delta i verksamheter där i arbetsmarknadspolitiska program eller för arbetslösa och i kompetenshöjande verksamheter. Man ska söka andra bidrag vi har i samhället. Man får inte ha några egna eko-nomiska tillgångar som man kan försörja sig på. Hela hushållets inkomst räknas. Det ska också göras en individuell bedömning.

Jag tycker att det är viktigt att säga detta, för det finns ibland en bild av att man kan få försörjningsstöd väldigt lätt. Så är det inte.

Detta är en rättighet, men många upplever det som skamfullt och stigmatiserande att söka försörjningsstöd och gå till socialkontoret. Man är också i ett väldigt tydligt underläge när man kommer dit. Man har ett beroendeförhållande till socialsekreteraren. Det ligger i socialarbetarens profession att hantera detta på ett respektfullt sätt.

Herr talman! Det pågår en stark övervältring från den statliga nivån till kommunerna. Det har det gjort i många år, men det har accelererat när den borgerliga regeringen har försämrat våra sociala trygghetssystem. Nästan hälften av alla vuxna som får ekonomiskt bistånd och försörj-ningsstöd får det på grund av arbetslöshet. Det visar Socialstyrelsens statistik. Detta borde lösas på annat sätt än att de hänvisas till socialkon-torens försörjningsstöd.

Herr talman! De förslag som läggs av regeringen och som får stöd av övriga partier har egentligen två utgångspunkter.

För det första: från strukturella till individuella förklaringar. Det är människan som har försörjningsstöd och som inte vill arbeta som är problemet. Det är inte bristen på jobb, bristen på utbildningsmöjligheter eller urholkade arbetsmarknadspolitiska satsningar som är problemet.

För det andra: Ökade krav ska kunna ställas på den som ska ha försörjningsstöd. Det räcker inte med de krav som redan finns på att stå till arbetsmarknadens förfogande, söka jobb och delta i Arbetsförmedlingens åtgärder. Motprestation ska gälla för att man ska få försörjningsstöd. Jag återkommer till den delen längre fram.

Även om vi är ensamma här i riksdagen om att säga nej till dessa förslag är vi det inte i övrigt. LO har skickat ett mycket bra remissvar. De var inte ombedda att göra det, men de tyckte att frågan var så viktig att de gjorde det ändå därför att det påverkar legitimiteten för välfärdssystemen.

Jag önskar självfallet att vi var fler som ifrågasatte utvecklingen mot ett alltmer byråkratiskt och kontrollerande arbetssätt i socialtjänsten. Det behövs en socialpolitisk debatt som ifrågasätter den nuvarande utvecklingen. Den debatten har börjat. Detta förslag har dragit i gång en del av den i Aftonbladet, fria tidningar med flera ställen. Men den finns också i det nätverk där socialsekreterare protesterar mot den sociala nedrustningen som går under namnet Nu bryter vi tystnaden.

Jobbstimulans kallar Alliansen sitt förslag när det gäller att de som har försörjningsstöd i sex månader ska få behålla 25 procent av inkomsten från sitt arbete. Sedan får de kvalificera sig på nytt.

Jag skulle kunna kalla detta för Alliansens arbetslinje när det gäller det ekonomiska biståndet. Liksom jobbskatteavdraget gäller bara dem som har jobb och inte dem som är sjuka, föräldralediga eller pensionärer gäller detta dem som har försörjningsstöd och får inkomst av arbete. Till Miljöpartiet kan jag säga att barnperspektivet är något begränsat. För de barn som har föräldrar som är sjukskrivna, inte kan arbeta och i de flesta fall står långt från arbetsmarknaden kommer barnperspektivet inte att gälla. Jag vill ha åtgärder som gäller alla barn som lever i familjer med försörjningsstöd.

Det har kommit en del invändningar och diskussioner om detta. Är det rimligt att det yttersta skyddsnätet ska se olika ut för olika människor? Till exempel Socialstyrelsen har tyckt att det inte ska det.

Liksom LO anser Vänsterpartiet att förslaget urholkar legitimiteten i välfärdssystemen. Arbetsmarknadspolitiken är ett statligt ansvar men har vältrats över på kommunerna utan att de har fått någon finansiering för det. Arbetsförmedlingen tar inte tillräckligt stort ansvar för människor som har försörjningsstöd. Vi kan också se på försämringen av a-kassan och sjukförsäkringen. Värst är situationen för unga och utrikes födda som aldrig har haft en fast förankring på arbetsmarknaden. Arbetslöshet är i dag det klart vanligaste skälet till försörjningsstöd. Bland unga med försörjningsstöd är det en majoritet som får det på grund av arbetslöshet.

Sveriges socialchefer har också avgett ett remissvar. Det pekar på problematiken att socialtjänsten tvingas lägga resurser på människor utan sociala problem för att våra trygghetssystem inte fungerar i stället för på människor med sociala problem och som behöver social rehabilitering,

unga och barn som far illa och människor med missbruk. Jag delar den synen. Den här utvecklingen är totalfel.

Det vi vill ha i stället är en förstärkt grundförsäkring i arbetslöshetsförsäkringen, så att man lyfter bort de människor som i dag hänvisas till försörjningsstöd på grund av att a-kassan inte fungerar. När man aktivt söker arbete ska man ha varit inskriven vid Arbetsförmedlingen i tre månader för att få ett grundstöd.

Vi föreslår ett ungdomspaket som lyfter bort alla ungdomar som inte har sociala problem utan i stället saknar utbildning eller arbete och som då kan få utbildning, praktik eller arbete med kollektivavtalsenliga löner. Det skulle betyda mycket både för människorna, som skulle få en mycket bättre situation, och för socialarbetarna, som skulle få bättre möjlighet att jobba med dem som behöver deras insatser.

Det andra förslaget i propositionen som Vänsterpartiet säger nej till handlar om att i lagen skriva in rätten att ställa krav på motprestationer också på dem som är över 25 år. Det förslaget ligger i linje med utvecklingen av en alltmer kontrollerande socialtjänst. Det är utveckling som vi i Vänsterpartiet inte gillar och inte ställer oss bakom.

Magnus Ehrencrona tog upp några av de otrevligaste varianterna, där människor som levde på försörjningsstöd i sin praktik fick hjälpa politiker i Landskrona att få ordning i trädgårdar och hus. Vi kan se att detta har använts på sätt som inte är bra i flera kommuner, även om Landskrona kanske var värstingen.

När Socialstyrelsen så småningom började titta på hur kommunerna arbetade med detta när de inte hade stöd i lagen fann man att kommunerna inte alls följer detta med gränsen för 25 år. Man fann också att man hoppade över detta med individuella bedömningar – inte i alla kommuner men i många. Man fann också att insatserna på alla håll inte kunde sägas vara kompetenshöjande eller ökade människors möjlighet att få arbete. I stället handlar det om den gamla fattigvårdssynen, att disciplinera människor. Man vill veta att man har satt dem någonstans när man nu ger dem försörjningsstöd. Det handlar om att kontrollera människor. Det är ett synsätt som vi inte vill ha i socialtjänsten.

Senast i veckan talade jag med socialarbetare här i Stockholm som sade att jobbtorgen här, även om många på jobbtorgen gör ett bra jobb, i vissa stadsdelar hänvisar människor direkt till dem utan att de fått träffa någon socialsekreterare. Då undrar jag vart den individuella bedömningen tog vägen. Kan man då veta att det är en människa som är så nära arbetsmarknaden och ska ha det jobbet utan att ha träffat personen i fråga?

Hos dem som går på jobbtorgen i Stockholm finns också ett bestraffningstänk. Om man kommer tio minuter för sent ett visst antal dagar minskar försörjningsstödet. Detta är inte heller något sätt att arbeta på som jag tycker är bra.

Redan innan detta fanns i lagen arbetade kommunerna på många håll på det här sättet, och tyvärr legitimerar man det nu ytterligare genom att skriva in det i lagtexten. Jag delar alltså Magnus Ehrencronas farhågor men gör ett annat ställningstagande. Miljöpartiet har ställt sig bakom förslaget. Vi gör det inte.

Arbetsförmedlingen måste självklart ta sitt ansvar även för människor som har försörjningsstöd, men det har blivit en mycket stor övervältring

på kommunerna. 3 miljarder lägger kommunerna på lokal arbetsmarknadspolitik.

När jag träffar socialsekreterare som har arbetat länge beskriver de vilken skillnad det är mellan att arbeta för 25–30 år sedan och att arbeta i dag. Socialtjänsten har mindre resurser och har blivit fyrkantigare och mer kontrollerande.

Jag pratade med en av mina vänner som har jobbar i socialtjänsten hur många år som helst, som sade: Herregud! Så kontrollerade som människorna är i dag, ska de kontrolleras ännu mer?

I stället måste man ge socialtjänsten möjlighet och resurser att jobba med de människor som står långt från arbetsmarknaden och som verkligen behöver deras stöd. Det finns också ganska lite forskning och kunskapsstöd för det här. Alliansen brukar ju prata om evidensbaserade insatser högt och lågt och vitt och brett annars, tycker jag.

Arbetsmarknadsutskottet höll ett öppet seminarium – tyvärr inte i samarbete med oss, även om vi skulle ha haft lika stor nytta av det som de – och begärde också en kunskapsöversikt om de kommunala arbetsmarknadsprogrammen. Det finns över huvud taget mycket lite forskning och utvärdering av de här programmen. Hur gör man i kommunerna? Det ser väldigt olika ut i olika kommuner. Det är olika människor som går. Ibland är målet att människor ska komma i jobb. Ibland är det kommunala målet att människor ska komma bort från att söka försörjningsstöd. Det är kanske inte det målet vi vill ha.

Det förekommer också att människor bara placeras för att göra ingenting och att man placerar människor långt bort från arbetsmarknaden med människor nära arbetsmarknaden och att man inte gör någon skillnad dem emellan. Det såg man också när man gjorde kunskapsöversikten.

Vänsterpartiet anser inte att kommunernas försörjningsstöd ska bli ett b-alternativ till en bra arbetslöshetsförsäkring. Människor som är arbetslösa utan sociala problem eller som skulle ha omfattats av en sjukförsäkring ska inte hamna i försörjningsstödet. Vi kommer politiskt att jobba för att ändra detta.

Det behövs kvantitativt bra arbetsmarknadsåtgärder och breda utbildningssatsningar så att människor långt från arbetsmarknaden kommer i jobb. Socialtjänsten måste ha tid och resurser att stötta de människor som har sociala hinder för sin egenförsörjning och tillsammans med dem jobba fram individuella insatser som verkligen gör att de kan komma i jobb.

Jag vill inte ha tillbaka mer av den gamla fattigvårdssynen. Det är en kränkande och nedsättande inställning till de människor som behöver försörjningsstöd att de ska disciplineras. Det är ett synsätt som tyvärr finns i dag. Det synsättet vill jag ha bort.

Anf. 3 MAGNUS EHRENCRONA (MP) replik:

Herr talman! Jag instämmer i rätt mycket av det Eva Olofsson säger, men vi landar i olika ståndpunkter. Vi i Miljöpartiet accepterar lagändringarna medan Vänstern inte gör det i de delar som Eva har lyft fram. I Miljöpartiets politik har vi förslag på en så kallad arbetslivstrygghet. Där skulle vi kunna komma till rätta med det sista som du, Eva, tar upp, nämligen att folk hamnar i försörjningsstöd på felaktig grund, utan att ha någon social problematik som socionomer ska behöva blandas in i.

Jag har en fråga. Vad tycker Vänsterpartiet om någon typ av arbetslivstrygghet?

Prot. 2012/13:110
23 maj

Anf. 4 EVA OLOFSSON (V) replik:

Herr talman! Vi vill ha en inkomstrelaterad a-kassa som den vi har i dag. Vi tror att det är viktigt på många plan, för det ger människor som blir arbetslösa möjlighet att inte få sina liv drastiskt förändrade. Vi behöver göra det lättare att komma med i a-kassan, och vi behöver höja ersättningsnivån. Nu är det få som har 80 procent av sin lön. A-kassan är en tillfällig omställningsförsäkring.

Vi nöjer oss inte med detta. Vi vill förändra grundförsäkringen för dem som inte har arbetat och haft en inkomst. Det vill vi göra genom att göra det lätt att komma med i den. Blir man registrerad på Arbetsförmedlingen, söker jobb aktivt och uppfyller kraven ska man efter tre månader kunna få en grundersättning. På detta sätt löser vi dessa frågor.

Den inkomstrelaterade arbetslöshetskassan har flera funktioner, bland annat att omställningen inte ska bli alltför drastisk. Jag får väl höra om Miljöpartiet ställer sig bakom detta eller om människor ska få väldigt stora förändringar om de tillfälligt blir arbetslösa.

A-kassan har också en funktion på arbetsmarknaden. Har vi en a-kassa med bra ersättning leder det till att vi håller uppe kraven på vettiga löner för människor som jobbar här och att vi inte plussar för att få en låglönemarknad där folk tar tillfälliga anställningar med dålig arbetsmiljö och dålig lön.

Detta är snarare motsatsen till det som allianskamraterna vill. De har förändrat a-kassan för att skapa en låglönemarknad.

Anf. 5 MAGNUS EHRENCRONA (MP) replik:

Herr talman! Det är positivt om Vänsterpartiet ligger nära vår syn. Vi tycker att det ska vara lättare att komma in i trygghetssystemen. Det är ett problem att många har fallit ur trygghetssystemen under de sista åren. Inkomstbaserad ersättning måste kompletteras med ett starkt grundskydd, även för människor som är sjuka. Vi måste stärka både arbetslöshetsförsäkring och sjukförsäkringssystem.

Det låter som att vi ändå står ganska nära varandra i vår målsättning.

Anf. 6 EVA OLOFSSON (V) replik:

Herr talman! Det hoppas jag eftersom jag hoppas på en utveckling där vi kan få en förändrad politik. Då ser jag gärna samarbeten med partier som vill göra förändringar på detta område och vill få bort att man blir utförsäkrad ur sjukersättningen, att man varken kan arbeta eller få sjukersättning utan hamnar på försörjningsstöd om man inte har en sambo som kan försörja en eller när pengarna på banken är slut.

Ni ska också ha inställningen att a-kassan ska ge ett skydd som inte ligger så himla långt under den inkomst man hade. Det är ju en försäkring. Det kallas gärna för bidrag av en del personer, men det är en försäkring.

Jag hoppas att vi kan samarbeta och förändra detta efter valet, för det behövs verkligen förändringar på dessa områden.

*Jobbstimulans inom
det ekonomiska
biståndet*

Jag kan dock tycka att Miljöpartiet hjälper till en del genom att ställa sig bakom att man ska ställa krav och förstärka den kontrollerande utvecklingen av socialtjänsten som tyvärr pågår på många håll.

Anf. 7 MEERI WASBERG (S):

Herr talman! Vi socialdemokrater stöder förslaget om jobbstimulans inom det ekonomiska biståndet, och vi vill uppmärksamma att vi lade fram liknande förslag i Socialdemokraternas budgetförslag för 2012.

Försörjningsstödet är inte tänkt för personer vars främsta försörjningshinder är arbetslöshet eller sjukdom. Så är dock fallet i dag för allt fler. Det kanske största problemet med försörjningsstöd för personer i denna situation är behovsprövningen, som innebär att försörjningsstödet minskas fullt ut med intjänad inkomst.

Vi socialdemokrater är övertygade om att alla människor som har arbetsförmåga vill arbeta och försörja sig själva. Då många arbetslösa med försörjningsstöd sällan kan räkna med att få ett heltidsjobb från början utan vanligtvis erbjuds deltidsarbete eller enstaka timmar blir följden ofta att arbetsinsatsen inte leder till någon som helst förstärkning av personens ekonomiska situation. Det är inte rimligt.

I syfte att stödja arbetsinträde för arbetslösa med försörjningsstöd anser vi att det är motiverat att inte hela arbetsinkomsten ska räknas in vid bedömningen av rätten till bistånd, förutsatt att detta gäller under en begränsad tid.

Herr talman! Det finns också ett förslag i betänkandet att personer som har försörjningsstöd och inte har kunnat erbjudas lämpliga arbetsmarknadspolitiska insatser ska kunna få tillgång till kompetenshöjande insatser även om de är över 25 år.

Detta innebär att socialnämnden får möjlighet att anvisa en person som fått försörjningsstöd under längre tid deltagande i praktik eller annan kompetenshöjande verksamhet oavsett personens ålder om han eller hon inte har kunnat erbjudas någon lämplig arbetsmarknadspolitisk åtgärd. Det väsentliga blir därmed inte vilken ålder biståndstagaren har utan det behov av kompetenshöjande insatser som kan finnas i det enskilda fallet.

Viktigt att understryka är att syftet med praktik och annan kompetenshöjande verksamhet ska vara att utveckla den enskildes möjligheter att i framtiden försörja sig själv. Verksamheten ska stärka den enskildes möjlighet att komma in på arbetsmarknaden eller, där så är lämpligt, på en fortsatt utbildning, och den ska utformas med skälig hänsyn till den enskildes individuella önskemål och förutsättningar.

Som tidigare ska socialnämnden dessutom samråda med Arbetsförmedlingen innan ett beslut om anvisning fattas.

Förslaget innebär att socialnämnden ges möjlighet att ställa samma krav oavsett ålder på alla som får försörjningsstöd under en längre tid. Någon annan förändring i bestämmelsen föreslås inte.

Den föreslagna regleringen innebär inte någon förändring i ansvaret för stödet till biståndsmottagare, och i likhet med vad som gäller i dag bör socialnämndens åtgärder inte ersätta arbetsmarknadspolitiska åtgärder. Arbetsförmedlingens uppdrag när det gäller arbetslösa som får försörjningsstöd ska inte heller påverkas av förslaget.

I propositionen framgår vidare, vilket är viktigt att poängtera, att bestämmelsen inte får tillämpas när personens behov av försörjningsstöd är tillfälligt eller om personen har behov av insatser för missbruksproblem eller psykisk problematik.

För oss socialdemokrater är det helt avgörande att reglerna följs. Verksamheten ska stärka den enskildes möjligheter att komma in på arbetsmarknaden eller på en fortsatt utbildning.

Därför är det enkelt för oss att säga att vi inte stöder kommunala modeller där den som får försörjningsstöd som motprestation ska hålla på med meningslösa eller straffande aktiviteter. Vi har tidigare i debatten kunnat höra exempel på hur det kan se ut i olika kommuner. De kommuner som har sådana modeller följer, enligt vårt sätt att se det, varken lagens mening i dag eller efter förändringarna och bör i så fall anmälas. Socialstyrelsen bör dessutom följa upp detta noga så att det säkerställs att lagen följs. Vi kommer att följa denna fråga noga.

Hela denna fråga vilar egentligen på en annan grund. När personer uppbär försörjningsstöd av arbetslöshetsskäl är det i grunden en fråga om regeringens misslyckade jobbpolitik. Den i sin tur består av försämrade a-kassa, brist på fungerande arbetsmarknadspolitiska program och dyra och missriktade stimulanser som inte ger de nya jobb som regeringen har trott och som i skenet av den ekonomiska krisen visar att regeringen saknar helhetssyn när det gäller både jobben och samhället.

När arbetsmarknadspolitiken inte förmår ge det individuella stöd som behövs för att en person ska hitta ett nytt jobb, under den tid som han eller hon trots allt har a-kassa, uppstår en situation för den enskilde där han eller hon tvingas söka försörjningsstöd från kommunen, med allt vad det innebär att hamna i en mycket svårare situation.

Om en arbetslös person med a-kassa får ett deltidsjobb eller enstaka timmar förbättras hans eller hennes ekonomiska situation direkt. När samma sak händer för den som har försörjningsstöd uteblir den effekten. Därför är det rimligt att, som det föreslås i propositionen, en viss del av den inkomsten undantas vid beräkning av rätten till bistånd.

Det är också rimligt att personer vars största försörjningshinder är arbetslöshet och som av den orsaken uppbär försörjningsstöd på individuell basis ges ytterligare stöd för att kunna hitta ett jobb, för att på så sätt kunna klara sin egen försörjning.

Möjligheten för socialnämnden att anvisa praktik eller annan kompetenshöjande verksamhet kan på sätt och vis också ses som en rätt för den enskilde att få det ytterligare stödet för att förbättra sina möjligheter att få ett jobb. Vi ska däremot vara helt på det klara med att regeringen på det här sättet skjuter över en än större del av statens kostnader på kommunerna, på grund av att arbetsmarknadspolitik i det här fallet inte hänger ihop.

Herr talman! Sammanfattningsvis skulle man kunna säga: När huset väl tagit eld, måste elden bekämpas. Men det räcker inte, utan man måste också vidta åtgärder för att undvika nya bränder.

Det är därför Sverige faktiskt förtjänar en ny regering 2014, en regering som inte enbart ägnar sig åt lite planlöst släckningsarbete utan som också tar tag i de grundläggande problemen.

Vi socialdemokrater stöder förslaget om jobbstimulans i det ekonomiska biståndet. Men vi är mycket vaksamma på att kommunerna inte ska missbruka möjligheten att ge människor stöd för att komma vidare i sitt arbetssökande.

I detta anförande instämde Lena Hallengren (S).

Anf. 8 EVA OLOFSSON (V) replik:

Herr talman! Vi kan, Meeri, börja med att hålla med varandra om att vi behöver ha en förändring när det gäller både arbetsmarknadspolitik, a-kassa och sjukförsäkring. Det är en bra utgångspunkt, tycker jag.

Däremot skulle jag vilja höra hur du ser på LO:s syn på detta. Man har faktiskt tagit den här frågan på så stor vikt att man har bestämt sig för att skicka in ett remissvar fast man inte blev ombedd. Man avstyrker förslaget om jobbstimulans eftersom det undergräver legitimiteten i skatte- och välfärdssystemen – det är motiveringen. Man avstyrker också förslaget om att fler personer som har fyllt 25 år ska delta i praktik eller kompetenshöjande verksamhet. Man pekar på att det är Arbetsförmedlingen som ska ha huvudansvaret.

En oro som finns hos LO gäller samma synsätt som finns i dag inom Alliansen när det gäller a-kassan, att det ska inte vara så hög ersättning eftersom människor egentligen inte vill ha jobb utan det måste finnas en morot. Samma grundsyn ser jag när det gäller jobbstimulansen.

Det finns naturligtvis också en diskussion hos LO om att behandla människor olika. Men just detta att förslaget undergräver legitimiteten tycker jag är en fråga som man ska ta på största allvar.

Vi har inget emot att människor deltar i kompetenshöjande insatser när de själva vill. Men det här förslaget öppnar för att man ska ställa krav på dem att göra det även när de själva inte vill. Det ska inte räcka med att själv vara aktiv och söka jobb och vara anmäld på Arbetsförmedlingen, utan man ska ställa ytterligare krav.

Det tycker jag legitimerar de kommuner som har jobbat på det sätt som du säger att du inte tycker att de ska jobba, det vill säga att kommunen drar ned på försörjningsstödet eftersom människor kommer för sent och kommunen helt enkelt vill veta att de går dit och dit tre eller fem gånger i veckan för att få sitt försörjningsstöd.

Anf. 9 MEERI WASBERG (S) replik:

Herr talman! Jag tycker att det är skönt att vi i grunden är överens om de viktiga tag som behöver göras.

När det gäller frågan om legitimitet: Jag delar oron för att detta är en del i ett system som undergräver legitimiteten. Men samtidigt är det, för de enskilda personer som i dag befinner sig i den här situationen, rimligt att man ger dem ytterligare stöd och också på ett sätt kompenserar för att arbetslöshetsförsäkringen inte fungerar som det är tänkt.

Hade vi haft möjlighet att göra något annat i grunden, nämligen att restaurera vår arbetslöshetsförsäkring så att den håller måttet och se till att Arbetsförmedlingen har de resurser som de behöver ha för att kunna utföra sitt uppdrag, då hade vi inte behövt ägna oss åt den här akututryckningen, som man nog får betrakta det som.

Legitimitetsfrågan tycker jag alltså är relevant. Men den gör ändå inte att man kan avstå från att ge de enskilda personer som berörs det stöd som de borde ha rätt att kräva.

När det gäller att ta bort åldersgränsen: För den som är ung kan det största problemet vara att man inte har någon arbetslivserfarenhet. Där är det ganska självklart att praktik kan ge hjälp. Å andra sidan kan en äldre person som har varit arbetslös under lång tid och som dessutom har uppburit försörjningsstöd under ännu längre tid behöva ha extra stöd i form av praktik för att kunna återinträda på arbetsmarknaden.

Det som är viktigt att bevaka är just att det snarare handlar om en enskilds rätt att få hjälp och stöd än är en fråga om motprestation.

Anf. 10 EVA OLOFSSON (V) replik:

Herr talman! Den rätten anser jag finns redan enligt socialtjänstlagen. Problemet i dag, om man pratar med många som jobbar på socialkontor, är att de inte har resurser och att de får ta ansvar för människor som enbart är arbetslösa, vilket tar massor med arbetskraft, och man får inte så många fler anställda för det. Dessutom upplever man beträffande den individuella bedömningen att man har väldigt lite utrymme för att hjälpa den enskilda individen utifrån dennes behov tillsammans med individen, för det är då man lyckas, om man gör något tillsammans med den som går på försörjningsstöd.

Utrymmet har krympt oerhört mycket. Man har kommunala riktlinjer som är väldigt byråkratiska. Här i Stockholm ska du till exempel ha fyra mer officiella aktiviteter för ett årskort på SL, för annars får du sitta i din stadsdel – punkt slut – om du lever på försörjningsstöd. Det är alltså ett mycket snålt och moraliserande synsätt som finns på många ställen när det gäller socialtjänsten.

Sveriges Kommuner och Landsting pekar på att vad de saknar är ett samarbete kring de personer som har gått länge på försörjningsstöd. Det skulle hjälpa många fler än detta. Många kommuner har faktiskt inget tillräckligt etablerat samarbete med Försäkringskassan, primärvården och Arbetsförmedlingen. Ofta behöver man alla de insatserna.

Man säger också väldigt tydligt att detta inte kommer att beröra de människor som har varit långtidsberoende av försörjningsstödet. Det tror inte de som jobbar i de här verksamheterna, utan detta kommer mer att beröra dem som inte är inne så länge.

Synsättet att problemet ligger hos individen och detta med motprestationerna underbygger det fyrkantiga, kontrollerande arbetssättet. Vore det inte bättre att satsa på mer resurser och att man faktiskt jobbade individuellt och hade utrymme för det på socialkontoren i dag?

Anf. 11 MEERI WASBERG (S) replik:

Herr talman! Jag konstaterar att jag och Eva Olofsson är väldigt överens om det individuella perspektivet, hur viktigt det är, och att ge den enskilda personen stöd för att komma vidare.

Jag tror också att det finns mycket gott att hämta när det gäller samarbete. Det är fullt möjligt, men det är klart att kommunernas mer presade ekonomiska situation säkert gör det svårare för kommunerna att ha ett gott samarbete med till exempel Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen kring de här individerna.

Ändå tycker jag att detta ger ytterligare en fingervisning till de kommuner som tar den enkla vägen och ser en möjlighet att kräva en motprestation för att få försörjningsstöd. De insatser som vi talar om här, i form av praktik och andra kompetenshöjande insatser, ställer ännu större krav på kommunerna att verkligen genomföra aktiviteter med kvalitet som är individuellt bedömda. Det duger inte att, som vi har hört exempel på tidigare i dag, bunta ihop dem som går på försörjningsstöd och sätta dem i åtgärder som inte leder till någon utveckling och inte förbättrar deras möjligheter att hitta ett nytt arbete.

Jag hoppas också att den uppfattningen delas av regeringen. Jag är inte helt säker på detta, men vi kanske får höra det i den kommande debatten. Jag förutsätter dock att den förändring som görs följs väldigt noga och att man i kommunerna utifrån den debatt vi haft i dag tar till sig de argument som handlar om att förstärka människors möjlighet att komma tillbaka till arbete.

Anf. 12 HELENA BOUVENG (M):

Herr talman! Alliansregeringen gick till val både 2006 och 2010 på att minska utanförskapet. Vi fortsätter vårt envisa arbete på den linjen. Trots kris och finansiell oro runt omkring oss har Sverige stått sig starkt under denna turbulenta tid. Tack vare en ekonomi med stabila finanser har det, trots tuffa tider, funnits utrymme att både stärka ekonomin för dem som har det svårast och genomföra tydliga, jobbinriktade reformer. Ett reformutrymme på hela 23 miljarder är inte många länder förunnat år 2013.

Höjt flerbarnstillägg, höjt bostadstillägg, höjd norm för ekonomiskt bistånd och höjd grundnivå i föräldraförsäkringen är bara några av de bidragsförbättringar som skett under dessa år. Det är träffsäkra ekonomiska förstärkningar till dem som har det tuffast ekonomiskt. Lägg därtill sänkt skatt för våra pensionärer i flera steg.

Ser vi till jobbåtgärder kan bland annat nämnas sänkt restaurangoms, halverad arbetsgivaravgift för unga, ROT och RUT, jobbskatteavdrag, nystartsjobb, ungdomspaket och mer än 12 000 fler utbildningsplatser, bara för att nämna några. Mot detta har många gånger stått en i och för sig ofta splittrad opposition, vilket vi även kan se i dag.

Herr talman! I dag lägger vi ytterligare en viktig pusselbit i kampen för att fler människor ska lämna bidragsförsörjning och gå över till egen försörjning. Det måste vara lönsamt att arbeta.

Den vanligaste orsaken till att man uppbär försörjningsstöd är att man inte har ett jobb att gå till. Med rådande bestämmelser i socialtjänstlagen visar det sig att det många gånger inte lönar sig ekonomiskt att ta ett arbete, inte minst om det gäller ett mindre antal timmar. Det kan inte vara rimligt. Därför gör nu alliansregeringen en förändring. Arbetstagaren får behålla 25 procent av sin inkomst under två år utan att det påverkar försörjningsstödet. Kravet är att man ska ha uppburit försörjningsstöd i minst sex månader; de som har kortare tid står betydligt närmare arbetsmarknaden än de med långvarigt försörjningsstöd.

Att tiden är så pass lång som två år då man får behålla 25 procent av sin inkomst av anställning utan att det påverkar bedömningen av rätten till ekonomiskt bistånd beror till stora delar på att det kan vara en lång väg tillbaka till arbetslivet. De första åren kan det vara otroligt svårt att få

ett heltidsjobb. De som har det tuffast att komma in på arbetsmarknaden är de ensamstående mödrarna, inte helt sällan utrikes födda. Med jobbstimulansen tror jag att dessa kvinnor och andra har tagit ett steg närmare en reguljär arbetsmarknad. Trösklarna sänks för att gå från bidrag till egen försörjning.

I reformen höjer vi också taket för vad barn i försörjningsstödda familjer tillåts ha för arbetsinkomst. Jag tror att de flesta av oss som tidigare varit engagerade i den kommunala politiken vändats över att det för dessa ungdomar inte lönat sig att ta extrajobb eller sommarjobb, då biståndet minskat med exakt samma summa. Nu höjer vi taket till 44 500 kronor från tidigare 22 500 kronor.

Herr talman! Tyvärr kan vi se att barn inte bara ärver sina föräldrars tillgångar utan i alltför hög grad också deras utanförskap. Jag har fortfarande i färskt minne ett radioprogram jag lyssnat till. En ung man, faktiskt på väg till en S-kongress, beskrev hur han var tvungen att hitta sina egna bidrag, då mammans inte längre räckte till hans snus. Våra barn ska ärva vår arbetsgemenskap, inte bidragsberoende, finna en väg till arbete, inte till bidrag.

Det tredje benet i denna reform är att socialnämnden ska kunna anvisa den person som får försörjningsstöd att under en viss tid delta i praktik eller annan kompetenshöjande verksamhet. Nu spelar åldern ingen roll, utan vilket behov personen har. I de möten jag haft med personer jag mött på mina resor runt om i landet vittnar de om att det ofta är en mycket lång resa tillbaka efter ett långvarigt bidragsberoende. Vi pratar om ett utanförskap som ibland kan vara långt över tio år. Att vara sedd, hörd och efterfrågad av någon kan då vara nog så viktigt.

Många kommuner har redan valt att gå denna väg. Man har insett vad en långvarig isolering kan få för effekter, både för de vuxna och inte minst för deras barn. Mot detta står Vänsterpartiet, kanske till viss del även Miljöpartiet, vilket får mig att undra över om man verkligen har varit ute i verkligheten, träffat personer och profession som arbetar här och sett vilka faktiska utmaningar som finns. Eller väljer man helt enkelt att blunda för verkligheten?

Med dessa ord, herr talman, yrkar jag bifall till propositionen och avslag på reservationerna och konstaterar att alliansregeringen ständigt levererar reformer som tydligt visar att det ska löna sig att arbeta och att vi har en ödmjukhet för att resan till en arbetsmarknad kan vara lång och krokig, men att det aldrig är ett alternativ att ge upp.

Med en ansvarsfull ekonomisk politik med starka offentliga finanser har alliansregeringen möjlighet att stärka arbetslinjen och få fler människor i jobb. Vi återupprättar kunskapslinjen samtidigt som vi värnar en tryggad välfärd och ett fortsatt sammanhållet Sverige.

Mot detta står en splittrad opposition som nästan tävlar om vem som vill höja skatterna mest, både på företag och på jobb. Socialdemokraterna höjer med 33 miljarder, Miljöpartiet vill höja skatterna med 38 miljarder och Vänsterpartiet är uppe i hela 94 miljarder i skattehöjningar.

Mina frågor blir då naturligtvis: Blir det fler jobb med sådana kraftiga fördyrningar? Ökar de möjligheterna för de människor som står längst bort från arbetsmarknaden? När ska de någonsin få en chans att komma in i en arbetsgemenskap i ett rödgrönt Sverige?

Jag kan inte annat än komma till slutsatsen att man med en rödgrön politik driver ut människor från arbetsmarknaden med höjda skatter och höjda bidrag. Mot detta står en alliansregering som sänker trösklarna för att gå från försörjningsstöd till egen försörjning.
(Applåder)

Anf. 13 EVA OLOFSSON (V) replik:

Herr talman! Jag skulle vilja börja med att säga att vi på den rödgröna sidan är ganska eniga när det gäller att satsa på en a-kassa som fungerar. Människor ska inte slängas ut ur sjukförsäkringen. Vi ska göra helt andra satsningar på utbildning och arbetsmarknadspolitiska åtgärder som gör att människor kan ta de jobb som finns eller kommer att finnas. Jag kan garantera Helena Bouveng att de satsningar vi gör i Vänsterpartiet skapar jobb. De skapar jobb inom byggsektorn, och man får hyresrätter som människor har råd att bo i. Vi satsar på infrastruktur och kollektivtrafik som ska fungera. Vi satsar på småföretag som får möjlighet att växa. Vi satsar på välfärdsjobb och på barnen i förskolan, ser till att äldreomsorgen får de resurser den behöver och ser till att sjukvården klarar sig bättre. Det här är saker som ger jobb.

Men jag undrar om du tror att ert förslag ger så många jobb. Jag pratade med vår representant i Stockholm om jobbtorgen, som har funnits här i ett tiotal år. Har verkligen människor fått fler jobb, till exempel de som går långtidsarbetslösa i Husby, som vi pratar om, Rågsved eller Rinkeby? Nej, för det är inte den här insatsen som behövs. Det är många som har väldigt låg utbildning i botten, kanske bara sex år. Det behövs i stället breda utbildningsinsatser, och det satsar vi på i Vänsterpartiet.

Sedan skulle jag gärna vilja veta om du har tagit del av kunskapsredovisningen från arbetsmarknadsutskottet. Vilket kunskapsstöd har du för att det fungerar som ni kommer med: att ställa ökade motkrav, ha en mer kontrollerande socialtjänst och den jobbstimulans som ni satsar på?

Anf. 14 HELENA BOUVENG (M) replik:

Herr talman! Jag får undra hur Eva Olofsson tror att det blir fler arbetstillfällen när man fördyrar att anställa unga och inte tycker speciellt om ROT och RUT. Man tror att höjd restaurangmoms och högre inkomstskatter leder till fler jobb. Man vill ha höjda bensin- och miljöskatter och vill ha tillbaka fastighets-, arvs- och gåvoskatten. Man vill höja bolagsskatten med hela 22,7 miljarder. Att det ska leda till fler jobb ställer jag mig oerhört frågande till.

Vi går en annan väg. Vi har väldigt starkt medhåll av Finanspolitiska rådet, Konjunkturinstitutet, Riksbanken med flera. Inte minst jobbskatteavdraget har lett till att betydligt fler människor är i arbete. Vi går en helt annan väg. Vi tror att det är viktigt att människor ska kunna lämna försörjningsstöd och ett bidragsliv och få en egen försörjning och egenmakt.

Det förslag som vi antar i dag är en pusselbit att lägga till att det ska löna sig att arbeta. Jag skulle också starkt ifrågasätta om det skulle straffa mig ekonomiskt om jag valde att gå till ett arbete i stället för att vara kvar i ett försörjningsstöd. Det är oerhört viktigt, och det förslag vi genomför är en bra pusselbit.

Vi har en väldigt lång väg tillbaka för dessa människor till en arbetsmarknad. För oss är det otroligt viktigt att människor får en egenmakt och inte är beroende av politiska beslut.

Anf. 15 EVA OLOFSSON (V) replik:

Herr talman! Vi får ett mycket bättre samhälle med Vänsterpartiets politik. Nu går 13,5 miljarder till människor med villor och bostadsrätter för att de ska kunna reparera. Vi har en bostadsbrist som är skriande, hyror som gör att ungdomar inte har råd att flytta hemifrån och en trångboddhet i många områden.

Man satsar inte på att bygga billiga hyresrätter. Det skulle både ge jobb och ett bättre samhälle. Med er politik har klyftorna ökat. Den tiondel som har det sämst i Sverige har till och med fått det sämre. Det är inte ett samhälle jag vill ha.

Den ungdomssatsning du talar om har delvis inte gett så många fler jobb och väldigt dyra jobb. Dagen efter debatten var i Aktuellt kom Lars Calmfors och talade om att det inte hjälpte alls.

De pengarna satsar vi i stället på ungdomspaket där alla ungdomar som har varit arbetslösa tre månader eller mer får praktik, utbildning, gå i gymnasiet om de inte har klarat av det, traineeutbildningar och jobb med avtalsenliga löner.

För att inte tala om RUT, som de kvinnor som har lägst pension inte ens har råd att använda. Det kanske vore bättre att satsa de pengarna på äldreomsorgen.

Jag har hittat en liten nyhet här: M vill öka krav på bidragstagare. I den arbetsgruppen ingår Anders Borg. Det handlar om jobblinjen. Man anser att det bör finnas större möjligheter att minska försörjningsstödet för den som deltar i aktivitet att få jobb. Det gör man till exempel genom att räkna bort utgifter för tv och tidningar. Det är just det bestraffande synsättet som jag vill komma bort från. De flesta människor vill ha jobb, som många remissinstanser har sagt.

Du svarade inte på frågan om kunskapsstödet. Där säger man att om människor själva är med och bidrar till vilka insatser de får blir det ett bättre resultat än om de tvingas till aktiviteter som i många fall har varit meningslösa.

Anf. 16 HELENA BOUVENG (M) replik:

Herr talman! När jag har varit runt om i vårt land och besökt socialtjänster och ganska ofta de så kallade arbetsmarknadsenheterna vittnar Arbetsförmedlingen, socialsekreterarna och de människor som har fått plats i praktik om att vägen tillbaka är väldigt lång. Det handlar inte om en quick fix på kanske två veckor i någon kurs så att människor är anställningsbara.

Det kan i mångt och mycket handla om att vara efterfrågad och känna: Jag måste vara där klockan 8.00, annars händer det någonting. Det handlar om att lära sig att passa tider. Människor har kanske vänt på ett dygn. De kanske kommer från kulturer där det inte finns en arbetsmarknad för kvinnor över huvud taget.

Det är klart att vägen tillbaka för dessa grupper är så mycket längre än vad det är för både dig och mig om vi skulle hamna i samma situation. Därför är det otroligt viktigt att människor nu får den möjligheten att

man säger: Det är viktigt att du kommer hit, och att man ställer det kravet.

För mig är det mer en omtanke och inte bestraffning. Det är viktigt, Eva Olofsson, att du är här på måndag klockan 8.00. Många som jobbar på dessa ställen vittnar om att det kanske för dig och mig kan vara lite fåniga saker. Men det är otroligt viktigt för de människor som det berör.

Du tar upp frågan om ungdomsarbetslösheten. Det är väldigt bra. Alliansregeringen gör otroliga insatser för detta. Vi har nu ett helt paket för ungdomsjobb på 1,2 miljarder. Vi har också lärlingsutbildningar, fler matchningar, hjälp med cv och sådana saker. Här tycker jag att regeringen har varit otroligt tydlig med att det är viktigt.

Till sist tar du upp möjligheterna till bostad. Jag kan vara lite undrande till varför man från Vänsterpartiet är så emot större möjligheter till andrahandsuthyrningar. Det skulle kunna vara otroligt viktigt för att fler människor i Stockholm skulle kunna få chans till en bostad.

Anf. 17 MEERI WASBERG (S) replik:

Herr talman! Vägen tillbaka till arbete kan se väldigt olika ut. Den är nästan lika olika som det finns människor.

Det finns ett antal saker man kan fundera över utifrån Helena Bouvengs anförande. Hon uppehöll sig mycket vid frågan att det ska löna sig att arbeta, att det ska löna sig att arbeta och att det ska löna sig att arbeta. Det är ett av regeringens mest uttjatade mantran.

Skälet till att förändringen föreslås hänger starkt ihop med den försämrade a-kassan. Det är den försämrade a-kassan som i stor utsträckning gör att människor som är arbetslösa under lång tid tvingas söka försörjningsstöd. Jag skulle gärna vilja ha en liten kommentar om den försämrade a-kassan.

Vi kan också fundera lite grann. Här kanske vi har samma syn, vi får väl se. Det gäller Landskrona. Landskronamodellen har tidigare lyfts fram här i dag. I korta ordalag skulle man kunna säga att den handlar om en väldigt tydlig idé om en motprestation för att få försörjningsstöd.

Exempel på sådana saker som personer har fått göra är att flytta möbler, rensa hemma i trädgårdar hos kommunala tjänstemän och så vidare. Jag skulle vilja veta om Helena Bouveng och Moderaterna delar uppfattningen att det är ett bra sätt att ge människor bättre möjlighet att komma ut på arbetsmarknaden och om det är förenligt med lagstiftningen i dag och framför allt med det som vi nu diskuterar.

Anf. 18 HELENA BOUVENG (M) replik:

Herr talman! Vad gäller a-kassan och försäkringar av den är vi eniga med Finanspolitiska rådet, Konjunkturinstitutet och Riksbanken att det måste vara en skillnad som gör att det lönar sig att arbeta. Det är dessutom viktigt att se a-kassan som det den ska vara, en omställningsförsäkring.

De som är med i a-kassan står oftast betydligt närmare en arbetsmarknad än de personer vi diskuterar i dag. Där tror jag att vi ska göra en viss skillnad. Det är en omställningsförsäkring som gör att människor får en inkomst en tid mellan två jobb. Vägen till arbetsmarknaden för dessa människor är oftast betydligt kortare än för dem som vi diskuterar i dag.

Jag kan inte riktigt Landskronamodellen. Jag känner inte riktigt till den. Det låter inte speciellt vettigt. Jag tror ändå på exempelvis socialt företagande. Det kan vara människor som har fångats upp i de företagen. Det kan handla väldigt mycket om att människor hittar arbetsuppgifter som de klarar av.

Jag träffade en ung man i Gnosjö bara för en månad sedan. Han hade försökt att komma in på ett bemanningsföretag, men han klarade inte riktigt av det. Han var inte riktigt där än. Han hade varit psykiskt sjuk ganska länge. Han fann sitt jobb i att klippa gräsmattor och tvätta bilar i två år. I dag var han mogen och skulle få en fast anställning i Gnosjö.

Jag tror att man måste vara ödmjuk. Vägen tillbaka till ett arbete kan vara både lång och krokig.

Anf. 19 MEERI WASBERG (S) replik:

Herr talman! Vägen tillbaka till arbete kan som sagt se lite olika ut. Min fråga handlade om ifall Landskronamodellen, där man tydligt ser vikten av en motprestation för att få försörjningsstöd, är förenlig med lagstiftningen i dag och om den är förenlig med det som vi diskuterar här i dag. Modellen tar inte sikte på att göra en individuell bedömning, som är det som Helena Bouveng talade om nyss. Hon talade om att man ska göra en individuell prövning och se vad personen klarar av för att han eller hon sedan kanske kan få en anställning i ett socialt företag. En anställning betyder ju också att man får en lön. Det här är en fråga om motprestation.

Det är nog alldeles sant att det kan finnas personer som har försörjningsstöd och som inte har haft a-kassa. Men vi ser också allt fler som har försörjningsstöd därför att a-kassan har tagit slut. När det gäller skillnaden mellan a-kassan och att arbeta blir det direkt tydligt att de flesta får ett jobb som är bättre betalt än vad de har från a-kassan. Den frågan är alltså en icke-fråga. Men här talar vi om personer som har fallit ifrån a-kassasystemet därför att dagarna har tagit slut. De har varit arbetslösa en längre tid. När de då befinner sig i försörjningsstöd gör vi nu förändringar.

Frågan är fortfarande hur synen är när det gäller a-kassan. De förändringar som vi föreslår i dag skulle kanske inte ha behövts göras ifall arbetslöshetsförsäkringen hade varit värd namnet.

Jag ger dig en chans till, Helena, att återkomma med ett svar på de två frågor som jag hade inledningsvis.

Anf. 20 HELENA BOUVENG (M) replik:

Herr talman! Jag får upprepa det jag sade tidigare: Finanspolitiska rådet, Konjunkturinstitutet och Riksbanken är likt alliansregeringen fullständigt övertygade om vikten av att det ska löna sig att arbeta och att a-kassan ska vara en omställningsförsäkring och inget annat. Det har gynnat Sverige. Vi har 200 000 fler människor som arbetar i Sverige nu än 2006 trots en femårig finansiell kris. Det är oerhört viktigt.

Jag tror att motprestation kan vara ganska viktigt och riktigt. Jag håller inte med om beskrivningen att det skulle vara kontroll. Jag tror att man känner att det är viktigt att man är på plats kl. 8.00 eller kl. 10.00. För vad är detta till för? Jo, det är till för att förbereda människor som långvarigt har stått utanför en arbetsmarknad för att vara anställnings-

bara. En fundamental del i att vara anställningsbar är att vara på ett speciellt ställe vid en speciell tid. Det ingår i att vara anställningsbar. Jag tycker alltså att motprestationen blir otroligt viktig. Jag kan se i de kommuner som redan har infört det här – jag vet att Jönköping och Stockholm har gjort det – att det inte har varit speciellt problematiskt att kräva detta trots att man inte har haft lagen på sin sida.

Anf. 21 MARIA LUNDQVIST-BRÖMSTER (FP):

Herr talman! Ekonomiskt bistånd eller försörjningsstöd, som det också benämns, är det yttersta skyddsnätet i välfärdssystemet; det vet vi. Försörjningsstödet ska vara en hjälp till självhjälp, och det ska träda in under kortare perioder i en människas liv när det är krångel med försörjning och ekonomi och med att få livet att gå ihop på olika sätt och vis. Man ska som individ garanteras en skälig levnadsnivå i försörjningsstödet.

I betänkandet utökas möjligheterna för socialnämnden att anvisa en person som får försörjningsstöd att delta i praktik eller kompetenshöjande verksamhet. Detta är inget nytt, som några redan har sagt i talarstolen. Det har funnits med i socialtjänstlagen sedan 1998. Det var så då, och det är fortfarande så till dess att beslutet fattas, att detta framför allt gäller personer under 25 år. Men även personer som var över 25 år och hade särskilda skäl kunde komma i fråga för en sådan insats.

Herr talman! I detta förslag är det inte ålder på biståndstagare som är det avgörande för oss, utan det är att anvisa praktik om man uppbar ekonomiskt bistånd. Det är detta det handlar om. Man ska som biståndstagare få möjligheten att kompetenshöjas eller få en praktikplats. I och med detta ökar också socialtjänstens möjligheter att stimulera, uppmuntra och stödja en person som står långt ifrån arbetsmarknaden. Man uppmuntrar på detta sätt en person som har gått på försörjningsstöd länge att våga satsa och att våga tro på sig själv. Som en del har sagt här tidigare är det inte ovanligt att självförtroendet sviktar och att självtilliten är dålig i det här fallet, när man har haft bistånd under en lång tid.

Herr talman! Detta initiativ gagnar även barn som lever i familjer med låga och oregelbundna inkomster. Naturligtvis ska möjligheten att anvisa praktik erbjudas om en person inte har blivit erbjuden någon annan praktik. Om det handlar om en arbetsmarknadsplats eller en arbetsmarknadsutbildning är det i första hand Arbetsförmedlingen som ska förmedla. Men socialnämnden ska i detta fall alltid utgå ifrån hur Arbetsförmedlingen har hanterat ärendet och individen och om man har haft en diskussion om någon form av arbetsmarknadsåtgärd. Men socialnämnden kan inte ta över arbetsmarknadsansvaret på det sättet.

Något som är oerhört viktigt och som också har diskuterats i replikskiftena är att det är oerhört viktigt att utgå ifrån individuella önskemål och förutsättningar. Det är det som gäller.

Herr talman! Den andra delen i jobbstimulanspaketet är att en person som har gått på försörjningsstöd i sex månader ska kunna få behålla 25 procent av sin inkomst i samband med bedömning av bistånd under en tvåårsperiod. Man föreslår också att hemmavarande barn och unga ska få möjlighet att behålla delar av sin inkomst när de kanske har feriejobb eller annat tillfälligt arbete. Då höjer man taket till ett helt basbelopp.

Till sist, herr talman, finns med detta förslag både ett barnperspektiv och en möjlighet att fokusera på barns rätt till goda levnadsvillkor. Samtidigt är det ett sätt att uppmuntra unga till feriejobb, praktik med mera. Forskning har visat att steget från utbildning till arbete underlättas om man har erfarenhet från arbetsmarknaden.

Jag yrkar bifall till utskottets förslag i betänkandet och avslag på reservationerna.
(Applåder)

Anf. 22 MEERI WASBERG (S) replik:

Herr talman! Ambitionen att människor ska komma ut i arbete behöver vi kanske inte ta miste på. Jag fastnade för en sak som Maria Lundqvist-Brömster sade i sitt anförande och som jag gillar. Det handlar om det här med att våga satsa och tro på sig själv. Det tror jag är viktigt, och jag vet att det är viktigt för personer som är arbetslösa. Många av dem vi talar om nu har dessutom varit arbetslösa under en lång tid.

Då skulle jag vilja veta hur Maria Lundqvist-Brömster ser på frågan om Landskronamodellen så som den har utformats och använts. En partikamrat till dig uttrycker sig så här: Det är en oerhört viktig signal. Den som är hänvisad till bidrag för sin försörjning har få eller inga livsval. Att människor lämnar bidragsberoende för egen försörjning är därför en stor frihetsfråga.

Under denna tid har man alltså få eller inga livsval. På vilket sätt gör det att människor vågar satsa och vågar tro på sig själva och sin förmåga att komma tillbaka in på arbetsmarknaden? Och hur ser du på Landskronamodellen och det sätt som man har använt den på? Står den i överensstämmelse med den lagstiftning som vi diskuterar i dag?

Anf. 23 MARIA LUNDQVIST-BRÖMSTER (FP) replik:

Herr talman! Jag kan bara säga så här, Meeri Wasberg: Jag delar inte Landskronamodellens erfarenheter över huvud taget. Jag tycker att den strider mot den lagstiftning som vi har. Då har jag svarat på den frågan. Det är bara att läsa socialtjänstlagen. Vi har inte ändrat så mycket i 4 kap. 4 §, utan texten är ganska lika. Det finns ett tillägg om praktiken och om åldersgränserna. Det hela är alltså ganska tydligt: Det ger inte utrymme för individuella behov, bedömningar och förutsättningar, tycker jag.

Anf. 24 MEERI WASBERG (S) replik:

Herr talman! Då måste jag konstatera att det betyder att det också finns lite olika syn på detta inom regeringen och inom den så kallade Alliansen.

Vi kunde i ett tidigare replikskifte höra att idén om motprestationer nog inte var så tokig. Men det jag hör att Maria Lundqvist-Brömster nu säger i sin replik är att Landskronamodellen strider mot den lagstiftning som vi har i dag och mot den lagstiftning och de förändringar som vi nu diskuterar.

I och med detta måste jag säga att jag är mycket glad och mycket imponerad. Jag hoppas att Folkpartiet och socialdemokratin gemensamt kan bevaka att frågorna följs på det sätt som det är tänkt och att man inte missbrukar detta ute i kommunerna.

Anf. 25 MARIA LUNDQVIST-BRÖMSTER (FP) replik:

Herr talman! Det betänkande vi diskuterar i dag behandlar den lagstiftning som gäller, Meeri Wasberg. Det är den jag utgår ifrån, och det handlar om jobbstimulanspaketet. Läser man betänkandet kan man se att Landskronamodellen helt och hållet strider mot det som står i betänkandet. Det tycker jag.

Anf. 26 EVA OLOFSSON (V) replik:

Herr talman! Jag vill fråga hur Maria Lundqvist-Brömster ser på socialchefernas remissvar. De har en organisation för socialchefer i Sverige. De tycker inte att man ska kunna kräva motprestationer av människor över 25 år. De skriver att de hyser en mycket stor oro för att de nu på socialkontoren får ta hand om så många människor som enbart är arbetslösa eller sjuka utan sociala problem att de inte hinner med sina kärnverksamheter.

Pekar inte detta på att det behövs helt andra förändringar än den som man plockar fram i det här förslaget? Den ökar ju faktiskt den kommunala arbetsmarknaden i stället för att lägga mer ansvar på Arbetsförmedlingen att också ta ansvar för dem som har försörjningsstöd. Det var en fråga.

Vi har ingenting emot att människor erbjuds stöd om de själva är med och diskuterar, utformar och tar fram sin planering. Det gör också att stödet kan bli mycket mer framgångsrikt eftersom personen själv är delaktig i de insatser som görs. Jag skulle vilja höra hur Maria Lundqvist-Brömster ser på detta att man blir skickad till ett jobbtorget innan man har träffat en socialsekreterare. Är det förenligt med att jobba på det sätt som man ska göra enligt förslaget från Alliansen?

Anf. 27 MARIA LUNDQVIST-BRÖMSTER (FP) replik:

Herr talman! När det gäller socialchefernas remissvar och att de är lite osäkra om detta med motprestationer vill jag säga att jag helt står bakom det här betänkandet där det står att socialnämnden får begära att den som får försörjningsstöd under viss tid ska delta i aktiviteter. Det står inte "ska", utan det står "får". Och det ska vara individuella bedömningar.

När det gäller arbetsbelastningen på socialtjänsten är det helt riktigt som Eva Olofsson säger. Jag tror att två tredjedelar av de biståndssökande dessutom står utanför a-kassan nu. Det finns kritik mot regeringen för att vi har förändrat och differentierat a-kassan på olika sätt, men det var ganska många som stod utanför a-kassan även innan regeringen fattade de här besluten, till exempel personer med låga inkomster, sjuka och personer med utländsk bakgrund. De var över huvud taget inte inne i a-kassan. De hade inte kvalificerat sig enligt det arbetsvillkor som gäller för a-kassan.

Folkpartiets uppfattning är att vi ska ha en allmän, obligatorisk a-kassa, och den ska vara inkomstdifferentierad. Dessutom tycker vi att ungdomar inte ska slussas direkt till socialtjänsten. Det är många ungdomar som är arbetslösa, och de uppfyller inte arbetsvillkoret. Det är Arbetsförmedlingen som ska jobba med våra ungdomar. Det borde i stället utgå en ungdomsersättning till ungdomar. Om vi har en obligatorisk a-kassa med låga inkomstvillkor kan det var svårt att nå dem ändå för ung-

domar. Vi i Folkpartiet tycker att man ska ha en ungdomsersättning som komplement för de unga i det fallet.

Prot. 2012/13:110
23 maj

Anf. 28 EVA OLOFSSON (V) replik:

Herr talman! Jag konstaterar att förut hade sju av tio som var arbetslösa a-kassa, och i dag är det tre av tio. Det många färre som är med i dag och har det skyddet genom att regeringen har försämrat a-kassan och gjort det svårare att komma med.

I veckan träffade jag några människor i en förening som heter Musketörerna i Rågsved. Jag blev mycket imponerad av dem. De växte upp på 60- och 70-talen. Många av dem hamnade i missbruk, på barnhem, i fängelse eller på ungdomsvårdsskola. En av dem jag träffade hade mist alla sina tre bröder. En annan hade suttit i fängelse, bott i bilen och ute i skogen. Nu arbetar de i den föreningen. Många hade också fått jobb på lönebidrag. Det de gjorde var helt enkelt att hjälpa andra människor som befann sig i utsatta situationer. De guidade dem till socialkontoret. Den erfarenhet de hade var att socialkontoret inte når de utsatta människorna därför att man ska fylla i så många papper, komma på vissa tider eller ringa på vissa tider. Det är en struktur som stänger ute människor.

Jag tycker att det här är en viktig fråga att fundera över. När socialsekreterarna så tydligt säger att om de hade fått utrymme att verkligen jobba med de människor som behöver deras hjälp skulle de kunna hjälpa många fler att få jobb och när socialtjänsten blir så fyrkantig och byråkratisk att man inte når de mest utsatta kan man fundera på om vi inte måste göra om hela systemet. Hos många socialtjänster och politiker finns den här ökade kontrollen i stället för att förändra till en mer tillgänglig socialtjänst. Då är frågan: Hur ser Maria Lundqvist-Brömster på det?

Anf. 29 MARIA LUNDQVIST-BRÖMSTER (FP) replik:

Herr talman! Jag tycker att det är oerhört viktigt att vi får en tillgängligare socialtjänst, som Eva Olofsson säger. Men jag kan inte medge att socialtjänsten är fyrkantigare i dag än vad den var tidigare. Jag har själv jobbat inom socialtjänsten. Jag har min tjänst inom socialtjänsten. Frustrationen över en hög arbetsbelastning och över att man inte fick jobba förebyggande så mycket som man ville i stället för med myndighetsutövning fanns även då. Det ska göras prioriteringar hela tiden, men jag tror att det är nödvändigt att jobba i nya konstellationer tillsammans med socialtjänsten ute i kommunerna för att tidigt stävja en dålig hälsa och främja en god psykisk hälsa.

Anf. 30 RICKARD NORDIN (C):

Jag vill börja med att yrka bifall till utskottets förslag och avslag på reservationerna.

Försörjningsstödet är det offentliga samhällets yttersta ekonomiska skyddsnät. Liksom övriga bidragssystem är försörjningsstödet en förutsättning för ett solidariskt samhälle. Samtidigt kan systemen, om de utformas på fel sätt, i stället förstärka utanförskapet i vissa grupper.

Personer som får ekonomiskt bistånd i dag befinner sig ofta långt ifrån arbetsmarknaden. En stor del av gruppen långvariga biståndsmottagare utgörs av utrikes födda som ofta saknar nätverk och kontakter. En

*Jobbstimulans inom
det ekonomiska
biståndet*

annan stor del är ungdomar som saknar erfarenhet, inte minst arbetslivs-
erfarenhet, och de har svårt att ta sig in på arbetsmarknaden.

För att skapa möjligheter för dem som befinner sig där att komma
tillbaka till arbete och egen försörjning behövs det först och främst fler
jobb. Men det krävs också insatser för att sänka trösklarna till arbets-
marknaden eftersom de fortfarande är alldeles höga. I stället för att fun-
gera som ett kortvarigt stöd har det ekonomiska biståndet för många
blivit en långvarig försörjning vars uppbyggnad på flera sätt har motver-
kat en väg tillbaka till arbetslivet. Det har i första hand drabbat familjer
med knappa marginaler. Det är barn i dessa familjer som ofta brukar
beskrivas leva i barnfattigdom.

För den som i dag lever med försörjningsstöd och vill prova på att
jobba deltid uppstår hundraprocentiga marginaleffekter. Biståndet mins-
kar med precis samma belopp som man tjänar. Det är inte ekonomiskt
lönsamt att arbeta några timmar mer per vecka. Samma sak gällde tidi-
gare oavsett vem i hushållet som började arbeta. Även den ungdom som
fick ett sommarjobb blev av med sina pengar.

Några av dem som står längst ifrån arbetsmarknaden är nyanlända
kvinnor och anhöriginvandrare. I AKKA-utredningen lyfter man särskilt
fram deras situation. Utredningen kommenterar också den proposition vi
i dag debatterar. Där står att ”med försörjningsstöd blir det inte ekono-
miskt lönsamt att ta ett tillfälligt arbete, att utöka sin arbetstid eller att
delta i insatser” samt att ”regeringens förslag om jobbstimulans inom det
ekonomiska biståndet stärker drivkrafterna för arbete i de lägsta inkomst-
skikten”. Där pekas också på vikten av att kommunerna kan anvisa per-
soner till olika typer av kompetenshöjande insatser. Det finns annars stor
risk att dessa grupper fastnar i hemmet på grund av både bristande integ-
rationsinsatser och traditionella kulturella könsmonster.

Därför är den översyn av riksnormen som regeringen nu genomför
viktig. Redan 2007 förändrades detta för de sommararbetande ungdo-
marna för att de skulle få tjäna ett halvt prisbasbelopp, ungefär 22 000
kronor. Nu dubblar vi de pengarna. Det är en viktig förändring. Det är
helt orimligt att barn ska försörja sina föräldrar. Det är också viktigt för
att unga människor inte ska fastna i arbetslöshet utan i stället få bra och
viktig arbetslivserfarenhet.

Den andra förändringen är att ta bort de hundraprocentiga marginalef-
fekterna. Det innebär att man ska få behålla 25 procent av arbetsinkomst-
en, och det ska inte räknas av från stödet.

Dessa förändringar är viktiga för att bryta människors utanförskap.
Barn som växer upp i fattiga familjer har i stort sett alltid en eller två
arbetslösa föräldrar. Vi vet att bidragsberoende riskerar att gå i arv. Har
dina föräldrar levt långvarigt på försörjningsstöd och/eller varit arbets-
lösa finns en överrepresentation bland barn som kan hamna i samma
situation. Om man verkligen menar allvar med att bekämpa barnfattig-
domen måste man rikta förslag mot att fler föräldrar kommer i arbete och
får riktade stödinsatser. Då är de här förändringarna nödvändiga.

Ett annat steg handlar om att förbättra situationen ekonomiskt på
andra sätt, exempelvis genom den höjning av flerbarnstillägget och det
särskilda bidraget inom bostadsbidraget som regeringen nyss har genom-
fört. Dessutom behövs självklart jobbskapande insatser. Där talar vi om
ROT-avdrag, RUT-avdrag, sänkt restaurangmoms, sänkt arbetsgivarav-

gift och ganska mycket annat, alla åtgärder som leder till fler jobb och därmed minskad barnfattigdom.

Avslutningsvis vill jag säga att de förändringar som alliansregeringen nu genomför handlar om att ge människor en verklig chans att komma tillbaka till arbete. I stället för att ge upp och stämpla ofta fullt friska människor som hopplösa fall sänder vi nu en viktig signal om att samhället ska hjälpa dessa människor från utanförskap och inlåsning till delaktighet i arbetslivet. Det är på detta sätt utanförskapet – oavsett om det syns i skepnad av barnfattigdom, ungdomsarbetslöshet eller långvarigt bidragsberoende – kan brytas på allvar.
(Applåder)

Anf. 31 MAGNUS SJÖDAHL (KD):

Herr talman! Jag vill börja med att yrka bifall till utskottets förslag i betänkandet och avslag på reservationerna.

Det är ganska förutsägbart att denna debatt svävar ut till att handla om frågor om arbetsmarknad, socialförsäkring, bostad, utbildning, ja en hel massa olika saker.

Arbetslöshet är det huvudsakliga skälet till ansökan om försörjningsstöd. Därför är det viktigaste i ett större perspektiv att det görs mer för att fler ska bli delaktiga på arbetsmarknaden. Där tror jag att vi är väldigt överens. Vi har en arbetslöshet som är ett stort problem, men det finns faktiskt också bristyrken. Man måste kanske vara beredd att söka sig till de sektorer där det finns arbeten och bredda sig såväl branschmässigt som geografiskt. Mitt råd till ungdomar är att se inom vilka sektorer det finns störst möjlighet att få arbete i framtiden och satsa på en utbildning där man har goda chanser att få jobb. Kunskap och kompetens är nyckelfaktorer.

En obligatorisk arbetslöshetsförsäkring är något som för många skulle undanröja behovet av försörjningsstöd. Det är en fråga som vi driver och som många är överens om. Jag hoppas verkligen att vi där kan nå fram till en lösning.

Herr talman! Jag är glad att vi i dag har ett förslag på riksdagens bord som handlar om jobbstimulans inom det ekonomiska biståndet. Det är mycket positivt att vi nu undanröjer de effekter som tidigare gjort att incitamenten att gå från försörjningsstöd till arbete varit små eller till och med obefintliga. Det har ju funnits så kallade marginaleffekter på 100 procent, och det är aldrig bra.

Ursäkta, Meeri Wasberg, men det måste alltid löna sig att arbeta och bli självförsörjande jämfört med att bli försörd genom olika former av bidrag.

Det är viktigt att försörjningsstödet inte blir en permanent lösning. Att bryta detta och i stället uppbära lön för utfört arbete är väldigt angeläget. Det ger tillfredsställelse och inre styrka att kunna försörja sig själv. Det är därför detta förslag är så välkommet. Det är ganska kreativt, och det finns kanske lite oortodox tänkande i det.

Vid en första anblick fanns det dock ett stänk av misstänksamhet från min sida, ska jag erkänna. Jag tänkte: Om man får ett arbete och får lön känns det lite udda att man då ska fortsätta att uppbära försörjningsstöd. Men det är under en övergångstid, och värdet av att gå från försörjnings-

stöd till arbete är så stort, menar jag, att vi välkomnar nästan allt som kan göras för att underlätta det.

En del remissinstanser pekar just på att förslaget innebär en delvis ändrad syn på försörjningsstödet som det yttersta skyddsnätet, men det anförs också att det är av överordnad vikt att det skapas tydliga motiv för den enskilde att lämna bidragsberoendet. En viktig ingrediens i detta är den höjning av unga familjemedlemmars inkomster utan att familjens försörjningsstödsnivå påverkas. Det som kallas fribelopp fördubblas nu från ca 22 000 till 44 000 kronor per år. Det första steget togs redan 2008.

Det är demoraliserande att arbeta, få lön och samtidigt uppleva att familjens sammanlagda inkomster blir oförändrade. Det är viktigt för ungdomar att få erfarenhet av arbetslivet och kunna tjäna egna pengar på samma villkor som andra trots att familjen uppbär försörjningsstöd. Jag skulle till och med vilja säga att det är extra viktigt just för dessa ungdomar så att de tidigt får uppleva tillfredsställelsen av att arbeta och få lön för det de presterat.

Herr talman! Det här förslaget kan betraktas som ett steg i regeringens så kallade jobblinje. Det är viktigt att så många som möjligt går från det utanförskap det innebär att stå utan ett arbete till att bli delaktig i ett sammanhang. Det betyder mycket för självkänslan, och självförtroendet växer när man känner sig behövd och efterfrågad.

Det som också föreslås är att socialnämnden ges möjlighet att anvisa en person att delta i praktik eller annan kompetenshöjande verksamhet oavsett ålder. Den möjligheten finns redan för yngre personer. Syftet är att utveckla den enskildes möjligheter att komma in på arbetsmarknaden. Socialnämnden ska samråda med Arbetsförmedlingen innan beslut om anvisning fattas. I socialtjänstlagen 8 kap. står: "Biståndet ska utformas så att det stärker hans eller hennes möjligheter att leva ett självständigt liv." Det är precis det som är syftet, att öka möjligheterna att ta sig ur bidragsberoende och kunna leva ett självständigt liv.

Sammanfattningsvis är detta ett bra och konstruktivt förslag som jag ser fram emot att vi ska besluta om och kunna börja tillämpa redan i sommar.

(Applåder)

Anf. 32 MEERI WASBERG (S) replik:

Herr talman! När man får en sådan direkt apostrofering känns det nödvändigt att tillrättalägga några saker.

Det gläder mig på ett sätt att Magnus Sjödahl i sitt anförande gjorde kopplingen till arbetsmarknad och arbetsmarknadspolitik när han konstaterade att ett av de vanligaste skälen till att människor söker försörjningsstöd är just arbetslöshet.

När det sägs att det ska löna sig att arbeta tenderar det att bli lite tramsigt, eftersom det alltid lönar sig att arbeta. I det här specifika fallet justerar man de effekter, skulle jag säga, som den försämrade a-kassan bidragit till. I grunden är det av en mängd olika orsaker som det alltid lönar sig att arbeta, inte minst på grund av det som Magnus Sjödahl sedan kom in på, nämligen vad ett arbete betyder för oss. Det skulle man kunna ha en lång utläggning om, men då räcker inte repliktiden till.

Jag skulle vilja ha Magnus Sjödahls reflexion kring den försämrade, förändrade a-kassan och dess betydelse för att vi står i den situation som vi gör just nu och diskuterar de förändringar som vi gör.

Du får hemskt gärna också göra en reflexion över den så kallade Landskronamodellen. Även ur ett kristdemokratiskt perspektiv måste det vara intressant att fundera på uttalanden som att människor har få eller inga livsval och vilken betydelse det har för människors möjlighet att kunna växa just som människa och individ och hitta nya arbeten.

Anf. 33 MAGNUS SJÖDAHL (KD) replik:

Herr talman! Som jag sade har marginaleffekterna tidigare varit 100 procent. Det är det vi vill undanröja. Att det alltid har lönat sig att arbeta har inte varit fallet, men de effekterna är vi i det här förslaget överens om att undanröja.

Sedan finns det en mängd andra värden som du mycket riktigt påpekar, att det lönar sig på ett mänskligt plan att arbeta och bli delaktig på arbetsmarknaden. Men de rent ekonomiska incitamenten har tidigare inte funnits i lika hög grad som de kommer att göra när vi har förverkligat detta.

Att det inte finns några livsval för människor som står utanför arbetsmarknaden tycker jag är väldigt anmärkningsvärt och ett uttalande som jag tar skarpt avstånd från. Människor har alltid livsval. Det är väldigt viktigt att betona att människor har val. Att man skulle betrakta människor som helt passiva och att de inte har någon möjlighet att göra val tycker jag är ett väldigt märkligt sätt att se det på.

Sedan minns jag inte vad du mer frågade om.

Jag kanske kan gå in mer på Landskronamodellen. Jag tror att det är viktigt att man ställer krav, att man har förväntningar på människor. Det tror jag faktiskt är viktigt. Sedan kan jag inte i detalj, trots att jag kommer från en närbelägen ort, gå in på hur Landskronamodellen fungerar, men jag vill inte säga att det är fel att vi har förväntningar och krav på människor. Jag tror tvärtom att det är ett uttryck för omtanke att vi förväntar oss att människor kan någonting.

Anf. 34 MEERI WASBERG (S) replik:

Herr talman! En viktig förväntan på alla människor som har arbetsförmåga är naturligtvis att man får möjligheten att använda sig av den arbetsförmågan och att man då deltar i sin egen planering. Det finns mycket forskning som visar att om man själv är delaktig i sin egen utveckling kommer det att ge mycket bättre och mer långsiktiga resultat än om någon annan pådyvlar en olika typer av insatser. Det kan också ha en menlig inverkan på kvaliteten på de här insatserna.

Så pass mycket borde ändå vara känt om Landskronamodellen, som vi också har diskuterat till och från under hela den här debatten får man väl säga, att de motprestationer som krävs för att få försörjningsstöd inte tar sikte på vad som är utvecklande för den enskilda individen och inte innebär att man är delaktig i någon individuell planering som syftar till att förbättra ens egna möjligheter att kunna komma i arbete. Av det skälet borde den modellen vara förkastlig för alla partier.

Vi kan ta ett litet varv till när det gäller frågan om att det ska löna sig att arbeta. Jag hävdar fortfarande att det alltid i grunden har lönat sig att

arbeta. Ett av skälen till att de här förändringarna föreslås nu, där det naturligtvis har funnits en hundraprocentig margineffekt, är den försämrade a-kassan som gör att människor som tidigare kanske fortfarande skulle ha befunnit sig i a-kassa och därför ha fått en direkt förbättring av sin ekonomi om de fick ett arbete, även om det var på deltid eller på timmar, i dag inte får det därför att de har fallit ur a-kassan och befinner sig i försörjningsstödet. Därför är synen på a-kassan fortfarande viktig och väsentlig, även om det inte är den som vi i grunden diskuterar i dag. Men den har betydelse för de förändringar som föreslås.

Anf. 35 MAGNUS SJÖDAHL (KD) replik:

Herr talman! Absolut är det så, Meeri Wasberg. Det var därför som jag också i förbifarten nämnde att vi vill göra en allmän och obligatorisk a-kassa, ungefär på samma sätt som att man när man blir sjuk har en sjukförsäkring. Blir man arbetslös bör man omfattas av en arbetslöshetsförsäkring. Jag kan bara hoppas att den socialförsäkringsutredning som nu arbetar kan komma fram till någonting som vi kan få en bred politisk enighet om. Det skulle vara väldigt bra för väldigt många om alla omfattades av en arbetslöshetsförsäkring.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 29 maj.)

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 13.54 på förslag av talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 14.00 då statsministerns frågestund skulle börja.

Återupptagna förhandlingar

Förhandlingarna återupptogs kl. 14.00.

10 § Statsministerns frågestund

Anf. 36 FÖRSTE VICE TALMANNEN:

Vi övergår nu till statsministerns frågestund, och jag vill hälsa statsministern välkommen.

Ansvar för upploppen i Husby

Anf. 37 FREDRIK OLOVSSON (S):

Fru talman! Statsministern har i medierna hävdats att Husbyborna själva borde visa att de inte accepterar upploppen som har pågått i veckan. Föräldrar och företagare är två grupper han alldeles särskilt har pekat ut med ett stort ansvar.

Visst kan man hålla med statsministern om att man som förälder har ett ansvar för vad ens ungdomar gör, att de inte är ute på stan, stökar till

och begår brott. Men mest intressant är vad statsministern själv har för ansvar efter sju år som regeringschef för ett samhälle där arbetslösheten är högst i Norden, där arbetslösheten är högre än i alla jämförbara länder i EU och där Arbetsförmedlingen rapporterar att de ungdomar som varken arbetat eller studerat tre år i rad uppgår till 77 000 personer.

Den politik statsministern har bedrivit har misslyckats. Ändå planerar regeringen för mer av precis samma sak. Varför framhärda med en politik som alldeles uppenbart inte fungerar?

Anf. 38 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M):

Fru talman! Det brinner i förorterna, och här försöker Socialdemokraterna ta billiga poäng. Föräldrar, vuxna och ett helt samhälle engagerar sig för att minska våldet och ersätta det med lugn. Jag vill bara uttrycka att de har vårt stöd. De är våra hjältar. Fortsätt på det sätt som ni har inlett med, och sedan tar vi partikåbblet en annan gång.

Jag är nöjd med att Finanspolitiska rådet har konstaterat att sänkta inkomstskatter ger betydande sysselsättningseffekter. Jag är övertygad om att det är en bättre metod för att få fram jobb än den som ni förespråkar med en kraftigt ökad beskattning för att anställa unga som ska finansiera en kraftig bidragsutbyggnad.

Anf. 39 FREDRIK OLOVSSON (S):

Fru talman! Det är uppenbart att regeringens idé om att ökade klyftor ska leda fram till fler jobb varken skapar jobb eller trygghet i vårt land. De senaste händelserna bidrar naturligtvis till den bilden. Men det gör även de andra siffrorna jag nämnde, att arbetslösheten är högst i Norden och växer mer än i andra europeiska länder, att 77 000 unga människor varken studerat eller arbetat på tre år. Det är inte ett uttryck för en politik som fungerar utan precis tvärtom.

Sverige behöver en satsning på yrkesintroduktion för unga, en obligatorisk gymnasieutbildning för dem som inte har gymnasieexamen och saknar arbete, mindre klasser i skolan, en jobbgaranti så att ungdomar inte lämnas i långvarig passivitet. Det är verkningfull politik som kan ge framtidstro.

Statsministern kör på på den inslagna linjen. Det är uppenbarligen så att mer av ojämlikhet ska fixa jobben sista året på mandatperioden när det inte har lyckats de första sju åren. Man kan undra vad som ska hända för att det ska bli fallet.

Anf. 40 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M):

Fru talman! Det är viktigt att Arbetsförmedlingen kan ge stöd till unga som är arbetslösa från dag ett. Det kan de i dag. De har omfattande resurser för att göra så.

Det är viktigt att lägga om gymnasieutbildningar och andra utbildningar i Sverige så att fler når godkänt. Vi rättar till problemen med Göran Perssons gymnasieskola. Kunskaper sätts i centrum. Sysselsättningen växer i Sverige, och utanförskapet minskar. Vi påverkar den. Jo, sysselsättningen växer i Sverige, och utanförskapet minskar.

Om man ska ge sig in i sifferleken ska man läsa alla siffror, Fredrik Olovsson, och lära sig hur det ser ut. Jag kan berätta att det naturligtvis finns mycket kvar att göra. Sverige är en liten öppen ekonomi påverkad

av sin omvärld. Men vi har resurser som andra saknar, och vi ska definitivt satsa på att bland annat unga ska få jobb, till exempel med yrkesintroduktionsavtal. Jag tror att de är bra, och staten bör vara med och stödja.

Åtgärder mot segregation

Anf. 41 ÅSA ROMSON (MP):

Fru talman! Det är en svart vecka i Stockholms förorter. Det är hemskt att se hur de som bor i Husby och på andra ställen måste uppleva detta på sina gator.

Oroligheterna visar att Sverige är ett delat land. Bakom detta finns också ett politiskt ansvar som har brutit. I politisk handling vänder vi alldeles för ofta förorterna ryggen. Det är upprustning som inte blir av, centrum som stängs och närservice som flyttar. Ibland kommer jobben till städernas centrum, men inte till förorterna. Segregationen ökar, och det är det som gör mig bekymrad en dag som denna.

Jag vill veta vad statsminister Fredrik Reinfeldt gör för att rusta miljonprogrammen runt om i Sveriges förorter och vad han gör för att minska segregationen.

Anf. 42 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M):

Fru talman! Det är farligt att skapa en bild av ett Sverige delat med centralorter skilda från sina förorter. Jag tror inte att det stämmer. Jag tror att skiljelinjen går rakt igenom Husby, mellan den majoritetsbefolkning som vill ha lugn och ro, som vill få stopp på våldsverkarna, som vill ha respekt för egendom och att kunna röra sig fritt i sitt närsamhälle, och det lilla fåtal våldsanvändare som tror på våldet som arbetsmetod.

Det är intressant att notera att i Husby växer sysselsättningen. Det har skett betydande och stora insatser i kommunal regi eftersom mycket är fråga om kommunala verksamheter. Det råder högre lärartäthet och det finns större resurser i skolan. Jag var själv med och följde detta i Husbygårdsskolan i november långt före de händelser som nu har brutit ut. Det är vårt sätt att ta ett samlat ansvar och att inse att här finns en social tyngd.

Dela inte in Sverige genom att dra linjer där stora delar av befolkningen hamnar på en annan sida än där de vill vara. De vill vara med oss, vi som tror på ett öppet, fredligt och demokratiskt samhälle där vi inte ger vika för våldet.

Anf. 43 ÅSA ROMSON (MP):

Fru talman! Nu var det inte den linjen jag drog. Den linje jag drog är ungefär den tunnelbanelinje som först kommer till Kista och därefter kommer till Husby. Det finns en uppenbar segregation mellan förorterna och möjligheterna att integrera jobb, företag och utveckling för den unge.

Det finns många områden där man klarar av att rusta miljonprogrammen. Vi vet mycket väl att förorter runt om i Sverige inte klarar att rusta, och vi hör ingenting från regeringen om hur man ska få bukt med denna upprustning av miljonprogrammen. Den är ett sätt att visa för de unga som bor där att de är ställen värda att utveckla, att få en positiv

spiral, att fritis inte avvecklas utan utvecklas, att fler jobb skapas och att fler företagare kan få tillgång till små lokaler för att bedriva sina verksamheter i stället för att stänga igen och flytta bort. Det har varit den moderata ledningens politik.

Prot. 2012/13:110
23 maj

*Statsministerns
frågestund*

Anf. 44 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M):

Fru talman! Vi politiker ska vara försiktiga med att dra streck ovanför huvudet på folk. Det var tydligen inte mellan city och förorterna som strecket gick utan mellan olika förorter. Jag tror inte att människor vill höra att de är på ena sidan av en linje som Åsa Romson har dragit. Jag tror att stora delar av Husbybefolkningen inte känner igen sig i beskrivningen.

Sysselsättningen växer i Husby. Där finns absolut sociala utmaningar, och de förstärks just nu. Här som överallt annars i Sverige är de boende i förorterna trötta på fenomenet att någon dyker upp och sätter rubriker över en förort som alla dagar på året fungerar alldeles utmärkt och där människor kämpar på precis samma sätt för att det ska finnas jobb och bra förutsättningar. Och så dyker någon upp och börjar dra streck i tillvaron och talar om att de är på fel sida och att det är särskilt synd om dem. Jag tror inte på det.

Jag kan visa att stora resurser har satts in, och det bör vi fortsätta med. Det är klart att vi ska rikta utbildningsinsatser till människor som har mer kvar att göra för att nå fullständiga betyg. Vi har gjort det, och vi ska göra det i höst igen. Det är ett sätt att visa att resurser visst finns och används på rätt sätt.

Oroligheter i förorter

Anf. 45 JIMMIE ÅKESSON (SD):

Fru talman! Statsministern! Det är mycket prat om Husby här, men det gäller inte bara Husby. Det gäller Brandbergen, Bredäng, Farsta, Fittja, Flemingsberg, Fruängen, Hagalund, Hagsätra, Hjulsta, Husby, Jakobsberg, Jordbro, Kista, Norsborg, Rinkeby, Rågsved, Salem, Skarpnäck, Skogås, Skärholmen, Sollentuna, Solna, Spånga, Tensta, Vårberg och Vårby. Det gäller Majorna i Göteborg, delar av centrala Malmö, Skäggetorp i Linköping och Stenhagen i Uppsala.

Bilar och containrar brinner. Polisstationer och tågstationer brinner. Kulturarv och skolor brinner. Stenar och brandbomber kastas och rutor krossas. Poliser och brandmän misshandlas. Vanliga, hederliga medborgare misshandlas.

Hur långt, Fredrik Reinfeldt, ska det behöva gå innan ni inser att er ansvarlösa, mångkulturalistiska splittringspolitik får den här sortens konsekvenser?

Anf. 46 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M):

Fru talman! Då var det dags för Jimmie Åkesson, och då var det alltså invandrarnas fel. Det var ju oväntat.

Har Jimmie Åkesson noterat att det är andra utrikes födda och med utrikesbakgrund som står sida vid sida med våldsvärkarna och nu försö-

ker få lugn och ro? De går ut på kvällarna och försöker ta ansvar i det nära lokalsamhället.

Låt inte våldsverkare styra vår verklighetsbild. Det finns en kärna av unga arga män här, som vi har sett på många andra håll. Och ja, det sprider sig. Det sprider sig när våldsverkare betar sig illa.

Vi ska ha ett rättssystem som visar att vi skiljer rätt från fel och att lagen gäller lika för alla över hela Sverige. Men hjältarna, Jimmie Åkesson, är de du försöker profitera på. Det är människorna som bor i dessa områden, och som är de största brottsoffren, som nu är den bäst verkande medicinen för att skapa lugn. Mina hjältar är de du vill göra till fiender. Där går skiljelinjen i svensk politik.

Anf. 47 JIMMIE ÅKESSON (SD):

Fru talman! Jag skyller egentligen inte på någon annan än Fredrik Reinfeldt och hans kolleger i regeringen.

Det är svårt när man lyssnar på Fredrik Reinfeldt i den här diskussionen att inte dra parallellen till den stora branden i Rom för 2 000 år sedan och myten om den fiolspelande kejsar Nero. Det finns mycket att säga om den myten, inte minst att fiolen inte uppfanns förrän många århundraden senare. Han kan alltså omöjligt ha spelat fiol, men fiolspelandet är bara en metafor för ineffektivitet, passivitet och usel politik.

Det här duger inte, Fredrik Reinfeldt! Det duger inte att stå och spela *We shall overcome* på fiol när huvudstaden i vårt rike står i brand. När kommer erkännandet, Fredrik Reinfeldt? När tänker ni erkänna att det är er ansvarslösa splittringspolitik som ligger till grund för det kaos som vi just nu bevittnar här i Stockholm och andra delar av landet?

(Applåder)

Anf. 48 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M):

Fru talman! Jag hoppas att ni inser att den långa uppräkningsförroter som Jimmie Åkesson gjorde inte gjordes av kärlek till dessa förroter, med någon egentlig önskan att det ska gå bra där eller för att visa förståelse och närhet till människor som bor där. Det är så här det låter när man försöker ta billiga partipolitiska poäng och kommer tillbaka till den tes som Jimmie Åkesson vaknar med på morgonen, äter till lunch och går och lägger sig med på kvällen: Svaret på alla frågor, varhelst de kommer ifrån, är att det är invandrarnas fel.

Har man alltid svaret blir frågan och resonemanget rätt ointressanta. Vi vet var du kommer att landa, Jimmie Åkesson. Vi har hört detta om och om igen. Men du ser inte hur samhället ser ut. Sida vid sida med de unga våldsverkarna står de som har precis samma bakgrund som dessa våldsverkare och som, precis som du och jag, hoppas att vi ska få stopp på detta och vill att vi ska ta gemensamt ansvar.

Det är det som måste ske i det nära. Sedan ska vi föra diskussioner, här och i andra sammanhang, om hur vi använder resurser för att få bra utbildning och väl fungerande integration in i det svenska samhället – *in* i det svenska samhället, Jimmie Åkesson, inte ut ur Sverige. Där har vi förmodligen lite olika uppfattningar.

Anf. 49 JONAS SJÖSTEDT (V):

Fru talman! Det är väldigt sorgligt att se det som händer i Husby och andra delar av Stockholm dessa nätter och kvällar. Framför allt är det sorgligt för de människor som bor där, som drabbas av skadegörelse och våld och känner otrygghet.

Några saker är det lätt att vara överens om: Våld är fel. Skadegörelse är oförsvarligt. Det är alltid fel att kasta sten och angripa räddningstjänsten.

Men sedan kommer några svårare frågor som måste besvaras. Vad gör vi nu? Finns det ett samband mellan ungdomsarbetslöshet, fattigdom, bristande framtidsutsikter, avveckling av fritidsgårdar och ett samhälle som blir alltmer uppdelat? Nyligen kom OECD med en rapport som visar att klassklyftorna i Sverige ökar mest i västvärlden. Ingenstans är ökningen av klasskillnaderna så dramatisk som här.

Kan statsministern se något samband mellan ökande klassklyftor och det som nu tyvärr sker i delar av Stockholm?

Anf. 50 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M):

Fru talman! Analysen visar att Sverige under 1990-talskrisen fick ökande inkomstskillnader. Det återspeglas i de mått som vi använder för att titta på detta. Man konstaterar att det gäller i högre grad 90-talet och mindre efter 2006.

Jag tycker att det är viktigt att hålla ihop det svenska samhället och ge hopp för alla. Det gör man allra bäst genom en skola med kvalitet, genom att se till att alla skolor är bra där alla får möjlighet växa av egen kraft. Där ska resurserna sättas in.

Jag har på plats i Husbygårdsskolan och andra skolor sett att detta görs i Stockholms stad. Det görs över vårt land. Extra resurser går till skolor med ökad social tyngd. Jag tror att vi måste göra mer av detta, och det kommer vi att återkomma till i höst.

Anf. 51 JONAS SJÖSTEDT (V):

Fru talman! Det som statsministern säger är alldeles korrekt. Det har funnits perioder i svensk historia då klasskillnaderna har ökat och perioder då de har minskat. Men nu pratar vi om din period, Fredrik Reinfeldt, då du haft ansvaret och då en OECD-mätning visar en dramatisk ökning av klasskillnaderna i Sverige. Det beror till exempel på att sjuka och arbetslösa fått det sämre och att vi har väldigt hög arbetslöshet, inte minst för ungdomar.

En sorts nyckelfråga som du elegant undvek att svara på är: Finns det ett samband? Finns det ett samband mellan din klasspolitik och det som nu sker? Om du tror att det finns ett samband och om jag tror att det finns ett samband är det en uppmaning att bedriva en annan politik än vad du bedriver.

Min fråga återstår: Finns det ett samband mellan ökande klasskillnader och det som nu sker?

Anf. 52 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M):

Fru talman! Problemet är att Jonas Sjöstedt baserar en analys på en tes som han inte lett i bevis. OECD:s rapport *Divided We Stand* visade till exempel att när man räknar in tillgång till skattefinansierade välfärdstjänster har Danmark och Sverige de minsta skillnaderna i hela den utvecklade världen.

Jag ska läsa ur Finanspolitiska rådets slutsats just för att visa att jag pratar om "min tid" och att det är en annan som har utvärderat: "Tillgänglig statistik från SCB visar att spridningen i disponibla inkomster ökat sedan 1990-talskrisen men att detta huvudsakligen ägde rum under 1990-talet. Spridningen i disponibla inkomster mätt med Gini-koefficienten" – det är det mått vi använder – "har i stort sett varit konstant sedan 2006."

Man måste bevisa sin tes innan man drar alla sina favoritargument.

Arbetsmarknadspolitiken

Anf. 53 JONAS JACOBSSON GJÖRTLER (M):

Fru talman! Den internationella konjunkturen är som vi alla vet mycket svag, och det finns stora orosmoln och fortsatt osäkerhet om den ekonomiska utvecklingen framöver. Detta är någonting som slår och riskerar att fortsätta slå mot jobben i en liten öppen ekonomi som Sveriges. Samtidigt som Sverige är bland de länder som har lägst långtidsarbetslöshet vet vi att i tider av ekonomisk oro är det tufft särskilt för vissa grupper att ta sig in på arbetsmarknaden. Detta gäller många av Europas länder.

Jag vill därför fråga statsministern hur detta påverkar arbetet inför höstens budgetproposition. Vilka behov ser statsministern av att vidta ytterligare åtgärder för att i ännu högre grad nå dem som står allra längst från arbetsmarknaden och behöver stöd och hjälp allra mest?

Anf. 54 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M):

Fru talman! Jämfört med övriga europeiska länder avviker Sverige genom att vi har fler äldre som arbetar och fler kvinnor som arbetar än i de allra flesta länder, även om det finns andra nordiska länder i nivå med oss. Vi har unga som är arbetslösa, men Sverige avviker genom att vi har färre långtidsarbetslösa, fler som har kortvarig arbetslöshet.

Där har vi utmaningar. Det finns grupper som står långt från arbetsmarknaden, mycket därför att vi har uppmuntrat dem att söka sig till arbetsmarknaden, satt stopp för omfattande förtidspensionering och minskat långvariga sjukskrivningar för allt fler. Det är det utanförskap som minskar och gör att man kommer närmare arbetsmarknaden.

Då måste vi ha en fungerande arbetsförmedling, då måste vi ha riktade insatser och då måste vi ha bättre utbildningsinsatser med bättre resultat därför att det är höga trösklar för att komma in på den svenska arbetsmarknaden. Det är det vår arbetslinje handlar om. Det är det vi ska använda vår starka ekonomi och våra starka offentliga finanser till varje gång vi får tillfälle, också när vi kommer till detta i höst.

Anf. 55 JOHAN PEHRSON (FP):

Fru talman! Det är tydligt att jobben är helt avgörande för vår framtida gemensamma välfärd. Jobben är avgörande för att minska utanförskapet. Oavsett om vi talar om Hallsberg eller Husby hänger detta väldigt tydligt ihop.

Men det är också viktigt att vi har ett fungerande skattesystem. Jag som varm Europavän, och som tror att Europas samarbete i form av EU kan göra oss starkare och inte svagare, är intresserad av att höra vad statsministern har att säga om den diskussion om illojal skattekonkurrens som förekommer globalt och där EU ska vara en stark spelare. Statsministern har ju varit på EU-toppmöte där frågan har diskuterats. För Folkpartiet är det centralt att EU ska användas för att just driva ut illojal skattekonkurrens. Rätt skatt ska vara rätt skatt. Den behöver inte nödvändigtvis vara högst, men den ska vara rätt.

Anf. 56 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M):

Fru talman! Utgångspunkten är att på sina håll i Europa får man betala höga skattesatser medan det på andra håll har funnits skatteparadis och öar dit man kan attraheras med nollbeskattning. Nu går vi mot ett system där vi försöker luckra upp detta, där vi förhindrar skatteflykt och utbyter automatiskt information om olika former av kapitalflöden. Det måste vi göra eftersom många av företagen är gränsöverskridande och finns i flera länder samtidigt. Vi välkomnar detta och är drivande i den utvecklingen.

Jag delar uppfattningen att skattesatsen gärna får vara lite lägre. Men den ska rättvist betalas av alla, annars får vi stora skiljaktigheter.

Sedan finns det också en diskussion om hur vi ska se på det faktum att vi har väldigt olika beskattning, och den tycker jag att vi ska dynamiskt ta till oss och diskutera. Regeringen valde att sänka bolagsskatten vid årsskiftet och fick stöd för det här i riksdagen. Men vi bör notera att många andra länder nu följer efter. Det beror naturligtvis på att det är ett sätt att konkurrera om ett attraktivt och numera väldigt rörligt kapital.

Vi vill alltså minska möjligheterna till skatteflykt men vara attraktiva för investeringsvilligt och bra kapital som leder till jobb i Sverige.

Avfolkningen i Norrlands inland

Anf. 57 ANDERS W JONSSON (C):

Fru talman! Oppositionen är alltid oroad över det som händer i Stockholm och Stockholms förorter. Jag är oroad över en annan utveckling som vi ser ske i det tysta, nämligen avfolkningen av stora delar av Sverige där skolor stängs, busslinjer dras in, ambulanser plockas bort.

Jag vet att alliansregeringen sedan 2006 har vidtagit en lång rad åtgärder som har varit positiva, som Inlandsinnovation, satsning på infrastruktur, utbyggnad av bredband och satsningar på enskilda vägar. Jag konstaterar att de få förslag som oppositionen kommer med, till exempel kilometerskatt, skulle förvärpa utvecklingen ytterligare.

Trots allt det som händer fortsätter den här utvecklingen.

Min fråga till statsministern är: Vilka ytterligare åtgärder kan man tänka sig för att vända denna mycket negativa utveckling, framför allt i Norrlands inland?

Anf. 58 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M):

Fru talman! Detta är en diskussion som finns i stora delar av den utvecklade världen. Vi har en kraftig urbanisering och diskussioner om överlevnadsmöjligheter i delar som är mer glest befolkade. Det gäller framför allt medelstora tätorter, för landsbygden kan ibland överleva, även om också den ibland naturligtvis måste få bättre villkor. Men det finns absolut fog för oro.

Som Anders W Jonsson säger har regeringen återkommande just skapat förutsättningar för jobb, för företagande, för tillväxt och för möjligheten att välja skola och säkerställa att det finns basservice som överlever.

Det som är på väg är stora infrastrukturinvesteringar som vi naturligtvis löpande ser över. Vi har ett riskkapitalavdrag på väg fram. Det är viktigt att påpeka att den särskilda innovationsfond i Norrlands inland som vi gick till val på och som är på plats aktivt används.

Det finns anledning att återkomma till detta. Och vi har särskilda landsbygdsprogram där vi försöker att möta en hel del av de här utmaningarna.

Det går att göra skillnad, och regeringen har visat det vid flera tillfällen.

Bristen på speciallärare

Anf. 59 ANNIKA ECLUND (KD):

Fru talman! Det är många som i dag har frågor om det som rör sig i Stockholms förorter. Orsakerna till ungdomarnas agerande kan vara många och skiftande.

Ett samhälle som ska fungera kräver trygga vuxna och starka familjer men också att alla barn och ungdomar får chans att klara skolan. Skolan kan inte kompensera för alla brister, men vi kan se till att alla får en framtid genom att se till att de klarar sin skolgång. Och skollagen är tydlig med att alla elever ska få stöd och stimulans att utvecklas så långt som möjligt. För att nå det här målet krävs att de elever som har de allra största behoven får hjälp och stöd av de lärare som har rätt kompetens. Så är det inte alltid i dag. Bristen på speciallärare och specialpedagoger är stor, och den förväntas öka.

Är det också statsministerns mening att barnen med de största behoven ska kunna ställa krav på att det finns tillräckligt med specialkompetens på våra skolor, och hur ska vi i så fall se till att tillgången ökar?

Anf. 60 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M):

Fru talman! Det som jag menar står i absoluta centrum för att lyckas bättre i skolan är tidigt och relevant inlärningsstöd. Det visar bland annat det finska exemplet, det vill säga att man redan tidigt i skolstarten får relevant inlärningsstöd om man annars riskerar att halka efter.

Vi lever i konsekvenser av både de beslut som vi själva fattar och de som har beslutats långt innan vi kom till makten. I det fallet lever Sverige i konsekvenserna av att speciallärarutbildningar lades ned och att det är en yrkeskategori som är i minskande. Men detta reassurerar vi nu, för vi inser att det behövs relevant speciallärarstöd, specialpedagoger med särskild inriktning att vara inlärningsstöd framför allt till unga.

Jag har rest runt i Sverige och träffat flera av dem som fortfarande finns kvar och arbetar på det här sättet. Det tror jag är mycket verksamt, och vi har bidragit till att möjliggöra detta. Det tar, som allt när det gäller skolan, väldigt lång tid innan reformer kommer på plats. Men vi har tagit steg i den riktningen, och vi bejakar därmed att synen på kunskap är att den måste vara individuellt baserad och ge relevant stöd, framför allt till elever som har inlärningsproblem.

Regeringens klimatpolitik

Anf. 61 MATILDA ERNKRANS (S):

Fru talman! Framtidstro, vi behöver framtidstro! Sverige och EU behöver klara av att kombinera en bra ekonomi, att rädda klimatet och att skapa nya jobb. Vi kan ju inte först ta ekonomin, därefter kanske jobben och sedan någon solig dag klimatet. Vi har varken tid eller råd med det.

Internationella regelverk om utsläppsminskningar skulle inte bara rädda vår existens på vår planet, utan det skulle också kunna vara den jobbinjektion som vi så väl behöver. Men, tyvärr, på grund av Moderaternas motstånd har den svenska regeringen inte agerat inom EU för en framsynt klimatomställning. Ett sådant exempel är Moderaternas ovilja, och därmed också regeringens ovilja, att driva på för att EU ska ta ansvaret att ta på sig utsläppsminskningar om 30 procent till 2020, oavsett vad andra länder gör.

Är statsministern beredd att förändra den passiva positionen som den svenska regeringen har haft sedan 2008? Eller tänker du skicka din miljöminister bakbunden en gång till?

Anf. 62 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M):

Fru talman! Jag noterar bara att detta är en djupt felaktig beskrivning.

Vi kan mycket väl tänka oss att diskutera att gå upp till 30 procent. Men då vill jag fråga: På vilken grund ska detta göras? Ska de 30 procenten sedan fördelas på alla EU:s 28 kommande medlemsländer? Det är nämligen gemensamt vi fördelar det.

Jag var med den natten då vi satte målet 20 procent. Det innebär inte att alla länder får målet 20 procent. Alla får varsin siffra som man ska nå. Vi frågade: Ska vi inte höja målet till 30 procent? Och då kan jag berätta för Matilda Ernkran att ungefär tio länder sade: Då är inte vi med. Det ska vara valfritt. Då får ni andra som vill göra detta ta över också de reduktioner som vi ska göra. Sedan var det några länder som sade: Ja, vi kan tänka oss att gå upp till 30 procent, men vi har redan med ett nationellt mål – Sverige har till exempel 40 procent som nationellt reduktionsmål – täckt de konsekvenser som det skulle kunna komma att bli för oss. Vi vill inte ta på oss mer.

Då frågar jag Matilda Ernkran: Är det detta som du menar att Socialdemokraterna vill se, alltså en överenskommelse som inte innehåller

alla 28 länder och där de som redan har tagit nationella mål friskrivs från att göra ytterligare ansträngningar? Är det så vi löser klimatproblemet? Jag kan berätta att det är så man går bort sig i internationella förhandlingar.

Jag är beredd att göra mer, men det ska lösa klimatproblemet. Vi ska inte ta billiga poäng här och sedan inte förstå vad det får för konsekvenser.

(Applåder)

Anf. 63 MATILDA ERNKRANS (S):

Fru talman! Nu är det så att det är statsministern som ansvarar för regeringens förhandlingar inom EU och de internationella förhandlingarna.

Statsministern svarade inte på min fråga: Är statsministern beredd att ändra sin position, den position som Moderaterna bakbinder regeringen med, och låta den svenska miljöministern driva att EU ska ta på sig utsläppsminskningar om minst 30 procent till 2020, oavsett vad andra länder gör? Eller tänker du fortsätta med samma misslyckade politik som ni har drivit sedan 2008? Vi skriver 2013 nu. Man har ännu inte lyckats i de internationella förhandlingarna att nå någon som helst framgång. Kanske också statsministern kan vara beredd att ompröva sin egen position på de höga hästar som han sätter sig på.

(Applåder)

Anf. 64 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M):

Fru talman! Jag var på Europeiska rådet i går. Vi gjorde en genomgång av energi- och klimatpolitiken i Europa. Sverige ligger längst fram, när snart 50 procents användning av förnybar energi. Vi är på god väg att uppfylla våra egna reduktionsmål. Men vi är oroliga för övriga Europa, för det sker en skiffergasrevolution i USA, vilket lösgör stora mängder kol som nu köps upp i Europa.

I stora delar av Europa återkommer nu fossilbränsleanvändningen också, i ljuset av att Tyskland lägger ned sin kärnkraft.

Men även en engagerad miljöpolitiker går snett när viljan är att nita en motståndare snarare än att hålla sig till verkligheten. Vi ska tydligen skämmas för Sverige, som har ansträngt sig och gjort allra mest.

Jag tycker att vi ska fullfölja det vi har sagt. Jag är beredd att diskutera uppväxlingar om det har någon betydelse. Men människor efterfrågar inte plakatpolitik. De efterfrågar lösningar som gör skillnad. Jag har redogjort för hur de internationella förhandlingarna går till.

Då har jag en fråga till Socialdemokraterna. Jag undrar om det spelar någon roll om tio länder räcker upp handen och säger: Det får ni i så fall ta hand om? Jag undrar om det spelar någon roll ifall stora andra delar av världen som vi möter i öppen konkurrens när det gäller våra industriföretag och våra jobb runt om i Sverige säger: Ja, absolut, lägg ökade kostnader på era jobb, så gör vi på ett annat sätt! Spelar det någon roll om jobben försvinner? Det spelar roll, kan jag berätta, Matilda Ernkrans.

(Applåder)

Anf. 65 MORGAN JOHANSSON (S):

Fru talman! Jag var lite förvånad i början av frågestunden när statsministern påstod att utanförskapet minskar. Om man påstår det undrar jag: Vilken värld lever man i? Lever man kvar i sin bubbla i Täby, möjligen?

Sedan statsministern tillträdde har arbetslösheten ökat. Socialbidragstagandet har ökat. Fattigdomen har ökat.

När OECD mäter hur stor andel av hushållen som lever under fattigdomsstrecket ser de att den andelen har ökat dramatiskt i Sverige sedan 2006, sedan statsministern tillträdde.

Då kommer vi in på Husbysituationen. Det tog väldigt lång tid för statsministern och för regeringen att över huvud taget uttala sig när det brann. Det passade att visa sig på hockey-VM, men när det brann i Stockholms förorter sprang man och gömde sig. Då ville man inte uttala sig. När statsministern väl uttalade sig sade han: Det här måste Husbyborna lösa själva. Det sade han när han fick frågan om han själv hade något ansvar.

De kunde tydligen inte räkna med någon hjälp från statsministern och från regeringen. Då är min fråga: Tänker statsministern och regeringen vidta några ytterligare åtgärder och insatser med anledning av det som händer i Husby?

Anf. 66 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M):

Fru talman! Utanförskapet har minskat med ungefär 200 000 personer. Det fanns 550 000 förtidspensionärer när vi trädde till som regering 2006. Det var ju den huvudsakliga metod för att dölja arbetslöshet som Göran Persson och den regering Morgan Johansson satt i använde. Det är nu under 400 000 som är förtidspensionärer i Sverige. Och den långvariga sjukfrånvaron är ungefär halverad.

Stora grupper som gömdes undan i Morgan Johanssons Sverige är nu ute på arbetsmarknaden och försöker få jobb. Totalt sett är utanförskapet mindre, väsentligt mindre – detta trots lågkonjunktur, trots finanskris och trots stora problem i vår omvärld. Den politik vi för är så inriktad på sysselsättning och tydlig i sin arbetslinje att det får dessa effekter.

Vi måste nu få lugn och ro i Husby och i alla andra förorter som finns. Det får vi inte genom att stå här och göra partipolitiska pajaskonster mot varandra. Det imponerar inte på någon.

Det är medborgarna där ute som kommer att avgöra. Det är de som kommer att säga: Ge tillbaka Husby till oss som bor här! Ge oss tillbaka våra förorter! Sedan ska vi sätta in resurser för att se till att utbildningen lyckas bättre och att vår jobbpolitik leder till ytterligare framgångar när det gäller att sysselsättningen växer, som den faktiskt gör i Husby. Men vi behöver naturligtvis göra ännu mer.

Anf. 67 PER BOLUND (MP):

Fru talman! Min fråga till statsministern handlar om Vattenfalls köp av Nuon, som regeringen Reinfeldt godkände.

Nu visar det sig att bolaget var övervärderat i storleksordningen 70 miljarder kronor. Vi vet att det ledde till ökad klimatpåverkan från Vattenfalls produktion. Och det talas nu om att det här kanske var den sämsta affären i svensk affärshistoria någonsin.

Vi ser hur den här historien rullar vidare. Nu kommer det nya nyheter om att Nuonanställda, som kommer från det bolag som köptes upp, är undantagna från uppsägningar som drabbar Vattenfallanställda. Vi hör om uppblåsta bonusprogram i Vattenfall.

Min fråga till statsministern är: Hur kunde det bli så här fel, Fredrik Reinfeldt? Kan statsministern tänka sig att nu tillsätta en haveriutredning för att se till att det här misstaget och liknande inte händer igen?

Anf. 68 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M):

Fru talman! Det kan jag inte, av det skälet att jag har respekt för svensk demokrati och det faktum att olika statsråd är anmälda till konstitutionsutskottet för att granskas i denna fråga. Och vi kommer att närvara och svara på frågor när den granskningen utförs.

Kompetensförsörjningen inom vård och omsorg

Anf. 69 GUSTAV NILSSON (M):

Fru talman! Statsministern! Min fråga handlar om framtidens kompetensförsörjning inom vård och omsorg. Den demografiska utvecklingen medför inte bara nya utmaningar för finansieringen av framtidens välfärd utan också för kompetensförsörjningen.

En utmaning kommer att handla om kompetensförsörjningen på mindre orter och i glesbygden. Många kommuner och en del landsting kommer inte bara att möta ett växande behov av välfärdstjänsterna bland befolkningen i takt med att andelen äldre ökar. De kommer förmodligen också att möta växande svårigheter att rekrytera personal. Och många yngre och välutbildade flyttar från orten.

Det kommer med andra ord att bli en rejäl utmaning att kunna rekrytera kompetent personal till att utföra välfärdsjobben inom vård och omsorg i hela landet. Det här är en viktig framtidsfråga, en fråga som berör hela samhället och är av nationellt intresse.

Hur ser statsministern på frågan om hur vi i framtiden med en åldrande befolkning och ett ökat behov av vård och omsorg ska kunna klara av kompetensförsörjningen i hela landet?

Anf. 70 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M):

Fru talman! Det tror jag är en fråga vi kommer att få umgås med väldigt mycket. Vi har många unga som inte får jobb, men vi ser samtidigt framför oss en situation där det kommer att vara stark efterfrågan på arbetskraft i skattefinansierad välfärdsverksamhet i stora delar av Sverige, delvis därför att vi står inför ett mycket stort generationsskifte.

SKL, Sveriges Kommuner och Landsting, talar om flera hundra tusen som ska växlas från en äldre generation ned till en yngre. Och det finns en oro för att de utbildningsprogram som leder fram till många av de här jobben inte attraherar tillräckligt många ungdomar så att de söker dem. Därför tror jag att arbetsgivare som söker personal inom de här skattefinansierade välfärdsområdena måste bli bättre på att skapa attraktivitet kring de här yrkena och att jobba mer förberedande.

Jag är väldigt glad till exempel över att ett av de områden där yrkesintroduktionsavtalen nu kommit på plats – det kan då bli en kompetensförsörjning som handlar om att man jobbar men också utbildar sig med handledarstöd – just är kommun- och landstingssektorn.

Låt oss se till att det används! Låt oss se till att vi kan hjälpa till med handledarstöd på olika sätt för att få upp volymerna kring detta! Det är nämligen ett sätt att säkra den här kompetensförsörjningen.

Vi har också föreslagit särskilda resurser till fortbildningsinsatser för en del av dessa yrkeskategorier, framför allt lärarna, där vi kanske har gjort allra mest. Men vi har också hjälpt andra. Det är ett sätt att ge möjlighet till kompetensutveckling för den enskilda individen. Vi måste fortsätta på den inslagna vägen.

Konsekvenser av ökande inkomstklyftor

Anf. 71 TERES LINDBERG (S):

Fru talman! Statsministern! Förra veckan diskuterade jag de växande inkomstklyftorna med finansministern. Han försökte lägga ansvaret på föregående regering.

Ni har styrt vårt land i sju år, och klyftorna har ökat sedan statsministern och hans regering tillträdde 2006. I de ökade klyftorna ligger också grogrunden för den frustration som tar sig uttryck i de oroligheter vi ser just nu i Husby och i andra ytterstadsdelar i Stockholm.

I ett lokalsamhälle där sysselsättningsgraden är så låg att betydligt färre än 50 procent, eller hälften, av den vuxna befolkningen har ett arbete att gå till är det såklart svårt för unga att orka drömma om framtiden.

Med ett ansvarsfullt ledarskap tar vi de ungas frustration på allvar. Våld ska aldrig accepteras. Men problem som är skapade av en orättfärdig politik måste också lösas med politik.

Vilka åtgärder är statsministern beredd att vidta för att även de unga i Stockholms förorter ska kunna drömma om framtiden?

Anf. 72 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M):

Fru talman! Det finns de som har utvärderat dessa påståenden och visat att de inte stämmer. De stora inkomstskillnaderna, som växte framför allt under Göran Perssons år som statsminister, avstannade efter regeringskiftet 2006.

Det är inte jag som säger detta, utan det är Finanspolitiska rådet som har haft att utvärdera det. När det har gjorts utvärderingar och det finns fakta måste vi ändå kunna förhålla oss till det, även om det inte passar med den bild man försöker måla upp.

Sysselsättningen växer i Husby, men det behöver göras mer. Det behöver satsas på utbildningssystem. Vi har gjort satsningar just på områden där vi har många som har utrikesbakgrund och svårt att lära sig

svenska språket. Det är samma relevans som detta med specialpedagoger och speciallärare – mer och mer koncentrerade utbildningsinsatser måste göras tidigare. Det gäller också i dessa områden. Yrkesintroduktionen behöver vi jobba med. Vi måste sänka trösklar för unga så att även de får visa upp sig på arbetsmarknaden.

Det är klart att en bättre konjunktur vore en bra draghjälp, men vi ska också använda vår starka ekonomi för att göra det som är allra mest jobbskapande, nämligen öka drivkrafterna för arbete. Det är den utmaning Sverige har framför sig. Det är det vi vill göra med vår starka ekonomi.

Vargstammen

Anf. 73 DANIEL BÄCKSTRÖM (C):

Fru talman! Jag företräder Värmland, och vi har en rovdjursproblematik som framför allt gäller vargen. Jag skulle vilja ställa en fråga till statsministern om hur det går med arbetet med att formulera en proposition inför hösten för att kunna driva jaktfrågan eller frågan om en reglerad vargstam på ett tydligt sätt inför kommande säsong.

Nu ser vi nämligen att det är många av invånarna som berörs på många olika sätt, inte minst inom lantbruket och på landsbygden. Oron är väldigt stor kring den här kraftigt ökande vargstammen, regionalt i Värmland men också på fler platser runt om i landet.

Anf. 74 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M):

Fru talman! Som frågeställaren väl vet har jag vid upprepade tillfällen varit i Värmland och i Dalarna där vi för en tid sedan lärde oss att vargarna i Sverige fanns. Men man får uppdatera sig, för vargen sprider sig nu över stora delar av vårt land med en mycket kraftig tillväxt i den population som vi ser.

De som faktiskt rent legalt styr över detta är EU-systemet och det särskilda habitatdirektiv som finns. När Sverige medlemskapsförhandlade om att komma in i EU ska ni veta att vi hade 20 vargar i Sverige. Då beskrevs det som en utmaning att säkra artens överlevnad. Nu diskuterar vi om vi har 300, 400 eller 500 vargar. Det har i alla fall rört sig mycket kraftigt uppåt i antal.

Vi har levererat det vi lovade, nämligen möjlighet att skydda egna tamdjur med en förändring i lagstiftningen, och vi för nu diskussioner med EU när det gäller andra typer av populationsbegränsande insatser och hur avgränsningarna för det ska se ut.

Vi ska dock vara tydliga med att säga att EU inte bara är mellanstatligt utan också delvis överstatligt. Sverige är i delar underställt EU:s lagstiftning, och vi måste därför föra diskussionerna med dem när vi ska utforma en hållbar rovdjurspolitik som tar hänsyn både till vargpopulationens överlevnadsförmåga och till dess folkliga påverkan – en folklig påverkan som inte längre begränsar sig till Värmland, som sagt.

Anf. 75 KENNETH G FORSLUND (S):

Fru talman! Nyligen kunde man läsa om hur Danmark har ställt sig bakom den svenska riksdagens krav på att få exportera svenskt snus till resten av EU.

Samtidigt är vi i en situation här i Sverige där andra tobaksprodukter har introducerats och får lov att säljas här, trots att de vare sig har någon information om tillverkningsmetoder eller innehåll. Jag tänker exempelvis på indisk makla.

Nu pågår det förhandlingar i Bryssel om det svenska snusets framtid i samband med tobaksdirektivet. Det som hörs från dessa förhandlingar från olika håll tyder på att Sverige inte tillräckligt hårt driver frågan om det svenska snusets ställning på hela EU-marknaden och att möjligen den svenska regeringen inte lyckas uppfylla riksdagens krav.

På vilket sätt engagerar sig statsministern för att få exportförbudet av svenskt snus hävt?

Anf. 76 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M):

Fru talman! Vi har framfört detta, men bara lite apropå detta med hur lagstiftningen ser ut vill jag säga att även här gäller EU-gemensam lagstiftning. Om vi inte pratade så mycket vargar när vi ville bli medlemmar pratade vi väldigt mycket om det svenska snuset. Ni kanske minns dekalen ”EG – Inte utan min prilla”, för det hette ju EG på den tiden. Sverige fick då ett undantag gentemot övriga EU med rätt att behålla det våta svenska snuset, som de kallar det, här men ingen annanstans. Det vill säga, man var väldigt tydlig med hur lagstiftningen såg ut.

Det finns annat som inte är bra för hälsan som är tillåtet. Det flödar alkohol, cigaretter och så. Men det våta snuset tänker man sig inte släppa in i övriga delar av Europa, och därför sitter vi med vårt undantag. Deras besked är att de betackar sig för sådant som de betraktar som hälsovådligt, medan vår uppfattning är att det borde kunna spridas till fler.

I sista hand ska vi dock respekteras med vårt undantag, och vi hävdar dessutom att vi ska få styra över eller åtminstone påverka hur varnings-texter ser ut och vilken typ av tillsatser vi får ha för att sätta smak på snuset. Men vi är landet med undantaget. Vi är minoriteten. De andra är i majoritet. Här råder majoritetsbeslutsfattande och EU:s lagstiftning. Vi är tydliga med vad vi tycker, och jag kan redogöra för vad de andra tycker. De håller inte med. Och de är fler.

Vi har alltså framfört det, vi kommer att fortsätta framföra det och vi kommer framför allt att skydda det svenska undantaget.

Anf. 77 FÖRSTE VICE TALMANNEN:

Därmed är statsministerns frågestund avslutad. Jag tackar statsministern för hans närvaro här i kammaren.

Föredrogs
kulturutskottets betänkande 2012/13:KrU10
Politik för det civila samhället, folkbildning och trossamfund.

Anf. 78 CHRISTINA ZEDEL (S):

Fru talman! Vi ska nu behandla motionsförslag från allmänna motionstiden 2012 som rör politiken för det civila samhället. Vi socialdemokrater har fem reservationer i det här ärendet, och vi står naturligtvis bakom dessa. Men för tids vinnande yrkar jag bifall till reservationerna 3 och 9.

Fru talman! Jag tänker ägna min tid åt folkbildningen. Som socialdemokrat drivs jag av våra grundvärderingar. Jag vill ha ett samhälle som bygger på demokrati, jämlikhet och rättvisa, där solidariteten är en självklarhet och där frihetsbegreppet inte begränsas till det marknadsliberala ordet valfrihet.

För oss handlar frihet om något helt annat än att välja mellan olika varor eller tjänster. Frihet handlar om att kunna göra sina egna livsval och kunna styra sina liv. Jag vill se ett demokratiskt samhälle där människor ses som medborgare och inte som kunder på en marknad, medborgare som har en bred bildning och som ges möjlighet att delta i ett rikt kulturliv, en kultur som är självständig och kritiskt tänkande, ett demokratiskt kulturliv präglad av tillgänglighet och mångas delaktighet och medborgare som deltar i samhällsutvecklingen och tar ansvar för sitt eget och andras välbefinnande.

För att nå dit krävs att varje individ ges förutsättningar att utvecklas och öka sin egen kunskapsnivå. En av de viktigaste grunderna för vårt välbefinnande är att vi ser mening och sammanhang i det som sker i vår omvärld.

I dag lever vi i en tid där det ibland är svårt att hänga med i den snabba omställningen på flera områden. Tempot är högt, och kraven ökar hela tiden. Många upplever stress och maktlöshet. Vi har ett informationsöverflöd som för den enskilde är svårt att manövrera i. Man ska kunna sälla bort onödigt information, värdera lättillgängliga uppgifter, förhålla sig kritisk, granska och självständigt kunna tolka och av brottstyckena skapa begripliga och meningsfulla helheter.

Vår tid präglas av professionalisering, specialisering och fragmentisering.

Kulturellt, socialt och demokratiskt deltagande beror i allt högre grad på kunskapsnivå. Folkbildningen kan här bidra till att minska kunskaps- och klassklyftorna i vårt samhälle.

Bildning har den fördelen jämfört med utbildning att den just syftar till att individen utvecklar en personlig relation till sina kunskaper. Den relationen uppfattar väldigt många människor som en av livets viktigaste drivkrafter och glädjeämnen.

Att vidga sitt vetande och sin förståelse av sig själv och världen, att själv söka och vinna visdom, att med hjälp av litteratur, utbildning, information, samtal och fantasi ständigt söka fler förklaringar och nya perspektiv är en process som präglar folkbildningen. Den förutsätter

också gemenskap där tankar kan prövas och brytas. Mötet mellan individer med olika erfarenheter och olika intressen är en del av pedagogiken.

Individens hela livssituation och unika förutsättningar har alltid varit folkbildningens utgångspunkt. Lärandets betoning ligger på sammanhang, insikt och personlig utveckling.

Sverige är ett mångkulturellt land, med nästan all världens länder, språk och kulturer representerade. Det är en enorm tillgång för ett litet land i en globaliserad värld.

Men mångfalden är en i hög grad outnyttjad resurs. Diskriminering utestänger på grund av etnicitet, men också funktionsnedsättning, ålder, kön och sexuell läggning.

I takt med den ökade inflyttningen till städerna växer både befolkningen och mångfalden. Här blir också samhällets socioekonomiska klyftor som tydligast.

Bildning och utbildning är nyckelfaktorer för att minska klyftorna. Här har folkbildningen en stor roll att spela.

Minskade utbildningsklyftor och ökad delaktighet är helt nödvändiga om inte polariseringen allvarligt ska utmana demokratin och medföra att antidemokratiska krafter runt om i Europa ökar sitt inflytande.

Vi får aldrig ta demokratin för självklar.

Varje människa föds unik – men fri och okränkbar. Alla människor är olika – men lika mycket värda. Ingen människa – någonstans, någonsin – har rätten att trampa på någon annan.

Till försvar för människan har vi demokratin. Demokratins regler, skyldigheter och rättigheter har vi tillsammans satt upp för oss själva och våra medmänniskor till skydd för just det grundläggande – det lika människovärdet.

Folkbildningens insatser kan samverka med det övriga samhället för att motverka utanförskap, segregering, konflikter och diskriminering. I folkhögskolor och studieförbund kan människor utveckla metoder för interkulturell dialog och reflexion.

En annan viktig del för en väl fungerande demokrati är möjligheten att vara digitalt delaktig. Närmare 90 procent av befolkningen har tillgång till internet, och det är bra. Men en dryg miljon vuxna står utanför av rädsla, okunskap eller utan möjlighet att koppla upp sig för att det inte finns något nät. Här behövs samverkan både nationellt, regionalt och lokalt. Folkbildningsinsatserna behöver fortsätta och intensifieras i detta viktiga arbete.

Fru talman! Vi ser i dag hur klyftorna ökar i vårt land. Sverige har en hög arbetslöshet, och vi är ett av de länder i Europa som har högst ungdomsarbetslöshet. För oss socialdemokrater är detta helt oacceptabelt. Det är hög tid att satsa på jobb och utbildning.

Vi vill att folkhögskolorna ska användas på ett bättre sätt för att bistå dem som vill skaffa sig en ny utbildning eller dem som behöver komplettera tidigare utbildning. Vi vet att folkbildningens pedagogik passar många som tidigare har tyckt att skolan inte har varit kul och passat för dem.

Här ser jag folkhögskolan som en av flera viktiga aktörer för att hjälpa människor till ett arbetsliv eller till en ny utbildning och inte minst till tron på sig själva.

Folkhögskolans verksamhet bidrar till människors möjlighet till det livslånga lärandet samtidigt som de ges möjlighet till personlig utveckling.

Vi socialdemokrater har i budget avsatt medel för ytterligare 1 000 folkhögskoleplatser, utöver regeringens 1 000.

Våren 2006 antogs en ny folkbildningsproposition – *Lära, växa, förändra* – som fortfarande gäller. I propositionen betonades att folkbildningen är en angelägenhet för hela samhället och att ansvaret för det ekonomiska stödet till folkbildningen delas mellan stat, landsting och kommuner.

Vi kan konstatera att det ekonomiska ansvarstagandet på kommunal nivå inte har levt upp till propositionens intentioner. En sammanställning över kommunernas bidragsgivning till studieförbunden visar på en mycket negativ utveckling.

Statens andel av bidragen till studieförbunden har från 1992 till 2012 ökat från 55 procent till 73 procent. Under samma period har kommunernas andel minskat från 30 procent till 15 procent, och landstingens och regionernas andel har minskat från 15 procent till 12 procent.

Flera kommuner – 16 under 2012 – budgeterade inga bidrag alls till folkbildningen. Nio av dessa kommuner finns i Stockholmsområdet. Det bör påpekas att det inte är de fattigaste kommunerna i Stockholms län som inte vill bidra, utan det är de mer välborna som också är borgerligt styrda.

Jag vet inte hur man ska tolka detta. Kanske någon i denna kammare kan klarlägga dessa kommuners inställning till folkbildningen.

Med tanke på den förda borgerliga politiken förstår jag att många kommuner har det ekonomiskt tufft. Kostnader för sjuka och arbetslösa belastar kommunernas kassor då försörjningsstöden har ökat lavinartat.

Vi behöver en dialog mellan regeringen och Sveriges Kommuner och Landsting. En sådan är nödvändig.

Staten kan självklart inte kommendera varje landsting eller kommun att öka sitt ekonomiska stöd till folkbildningen. Men regeringen kan tydliggöra riksdagens ambition med ett delat ansvar för stödet. Därför anser vi att regeringen ska ta initiativ till årliga överläggningar med Sveriges Kommuner och Landsting.

Vi vill också att riksdagen ska få en skriftlig redogörelse för de samtal som har förts med Sveriges Kommuner och Landsting sedan 2006 med inriktning just på bidragen till folkbildningen.

Fru talman! Det finns så mycket att tala om när det gäller vikten av folkbildningen, men tiden räcker inte till.

Bildning och kultur är nödvändiga för oss människor om vi ska förstå vår samtid och ges möjlighet till reflexion och fördjupning och vara delaktiga och se sammanhang och mening och förstå vår egen viktiga del i att forma ett samhälle som står på en demokratisk grund, ett samhälle där det inte finns vi och dem utan som bygger på människors lika värde.

(Applåder)

Anf. 79 TINA EHN (MP):

Fru talman! Vi debatterar kulturutskottets betänkande om det civila samhället, folkbildning och trossamfund.

På Ungdomsstyrelsens hemsida kan man läsa om det civila samhället och att det är ett begrepp som används för att beskriva alla typer av sammanslutningar av människor som inte utgörs av staten, marknaden eller enskilda hushåll. Man kan också tala om den ideella sektorn, alltså när människor organiserar sig tillsammans för att de har ett gemensamt mål, ideal eller intresse av något slag.

På Ungdomsstyrelsens hemsida står det också att ett viktigt mål med politiken för det civila samhället är att förbättra föreningars, organisationers och andra ideella verksamheters villkor så att de i ännu högre grad än i dag kan engagera medborgare och spela en roll i demokratin.

Andra mål med politiken är att stärka förutsättningarna för det civila samhället, att bidra till samhällsutvecklingen och välfärden och att verka för att fördjupa och sprida kunskap om det civila samhället.

Det ligger mycket av mellanmännisklighet, samband, sammanhang och möjligheter i det civila samhällets politik och på det området. Det blir därmed väldigt många olika förslag från oss olika partier i ett sådant här betänkande. Det handlar om samlingslokaler, idrottsaktiviteter och socialt ansvar, det handlar en del om folkbildning och det handlar även om rätt till lika möjligheter. I det här betänkandet – den här gången – har vi i Miljöpartiet en reservation, och den kommer jag att tala om. Den handlar om hbtq-frågor inom idrotten.

Den samlade idrottsrörelsen är den största folkrörelsen i Sverige med drygt tre miljoner medlemmar. Nästan alla unga människor passerar här under sin uppväxt, vilket gör att den tillsammans med skolan är verkligt viktig för den sociala fostran. Det är därför helt centralt att idrottsrörelsen på samma sätt som skolan arbetar målmedvetet och aktivt med hbtq-frågor – homo-, bi-, trans- och queerfrågor. Ingen diskriminering på grund av sexuell läggning ska få förekomma. Det är ett misslyckande om en så viktig instans för unga människors sociala fostran förmedlar och stärker ett förakt för icke-heterosexuella.

Det är ingen hemlighet att diskriminering förekommer. Attityden inom vissa idrottsförbund har av vissa upplevts som väldigt homofob. Att en viss typ av språk och jargong förekommer i omklädningsrum eller på träningen leder till att många pojkar och flickor har blivit och blir djupt kränkta och förtryckta, och det behöver uppmärksammas betydligt mer än vad som faktiskt görs.

Precis som inom andra delar av samhället sker dock förändringar även här. Riksidrottsförbundet är sedan en längre tid medvetet om problemen, och man har tagit fram en policy och en handlingsplan mot diskriminering och trakasserier på grund av sexuell läggning för att uppmärksamma hbtq-personers situation inom idrottsrörelsen. Förra året, 2012, genomfördes en studie i samarbete med RFSL ungdom. Den kartlade attityder som hbtq-personer möter i idrottsvärlden och är den största satsning som har gjorts på hbtq-frågor samt det största forskningsprojekt Riksidrottsförbundet har gjort.

Hittills har det inte bara handlat om enskilda hbtq-personer som finns och diskrimineras inom idrottsrörelsen utan om de attityder som florerar inom rörelsen. Problemen finns sällan främst på central nivå utan på lokal nivå. Det är viktigt att idrottsrörelsens ledare påminns om sin egen position som fostrare och spridare av attityder och att diskussionen om hbtq-frågor lyfts upp och blir seriös.

I dag finns det inga konsekventa krav på antidiskriminerande motprestationer för klubbarnas ekonomiska bidrag från stat, kommun och lands-ting, och det är det vi anser skulle behövas. Vi menar att alla klubbar som vill ha ekonomiskt stöd från det allmänna bör utarbeta en hbtq-policy och en handlingsplan för att hantera diskriminering. Det handlar reservation 4 om, som jag yrkar bifall till.

Jag tänkte inte tala längre än så i dag. Det går att säga otroligt mycket om det civila samhället, men jag koncentrerar mig på endast detta. Jag vill dock avsluta med en vers från en text av Jonas Gardell.

Det finns dom som gjort dig illa
Det finns dom som inget vet
Det finns dom som gjort en grej av
att skrika ut din hemlighet

Det finns dom som stal din stolthet
Det finns dom som tog ditt mod
Och dom som ingenting förstod

Anf. 80 ADAM MARTTINEN (SD):

Fru talman! I utskottsbetänkandet *Politik för det civila samhället, folkbildning och trossamfund* har Sverigedemokraterna nio reservationer. Jag tänkte för tids vinnande yrka bifall till reservationerna 7, 10 och 15 även om jag står bakom samtliga reservationer.

Enskilda individers frivilliginsatser och de ideella föreningarna, idrottslivet och de religiösa samfundet stärker det sociala kapitalet i vårt samhälle och har en stor betydelse för bland annat kulturarvets bevarande, kunskapsutvecklingen, folkhälsan och demokratin. Starka lokalsamhällen och en trygg och levande hembygd präglad av en stark medborgaranda där människor oegennyttigt tar ansvar för samhället och andra medborgares välbefinnande är en viktig faktor i byggandet av det goda samhället. Den ideella sektorn har i detta avseende en central funktion.

Statens och kommunernas primära uppgift är att lyfta fram och stödja den ideella sektorn utan att i alltför hög grad begränsa dess handlingsfrihet. En förutsättning för att erhålla stöd från det offentliga ska dock givetvis vara att den verksamhet som bedrivs är förenlig med demokratiska värderingar och en konstruktiv samhällsutveckling.

Helt grundläggande för bevarandet och upprätthållandet av en livskraftig ideell sektor är förekomsten av ett starkt socialt kapital inom samhället. Det förutsätter i sin tur en stark gemensam identitet. En nationell politik för det civila samhället kan således vara både ett komplement till och en förutsättning för byggandet av ett långsiktigt hållbart samhälle. Att vi i dag kan se ett Sverige växa fram med allt större klyftor mellan dem som har råd och dem som inte har råd, mellan äldre och yngre och mellan människor med utländsk bakgrund och människor som är födda i Sverige är givetvis faktorer som ställer allt högre krav på det civila samhället och därmed också på politiken.

Sverigedemokraternas förhoppning är att vi ska kunna främja ett samhälle där den inre solidariteten stärks och den nationella, regionala och kommunala samhörighetskänslan ökar – kanske genom att stimulera

en framväxt och fortlevnad av olika föreningar och organisationer men framför allt genom att skapa bättre förutsättningar för dem som av olika skäl inte är speciellt delaktiga i det civila samhällets olika förgreningar.

En sådan stimulans kan vara att få fler äldre i vårt land att förenas genom olika motions- och idrottsrelaterade verksamheter. Många kommuner och landsting har ambitioner när det gäller att bryta isolationen på ålderns höst och främja den fysiska och psykiska hälsan hos många äldre genom att arbeta med möjligheter för äldre att fortsätta eller börja med idrott och motion. Dock uppger PRO att man i nästan hälften av landets kommuner inte får något stöd alls för sin motionsverksamhet för äldre. Således är möjligheterna för våra äldre ett lotteri beroende på vilken kommun de lever i.

Studier från det danska socialdepartementet visar, vilket inte är överraskande, att satsningar på äldreidrott är en samhällsekonomisk vinst, inte bara på grund av det rent sociala mervärde det skapar utan även på grund av minskade kostnader genom det minskade vårdbehov som uppstår. Låt oss göra en insats för våra äldre på det här området, fru talman!

”Till dig som kastade stenar på oss i natt.

I natt kastade du stenar på oss! Tack och lov var det bara en av ungefär 20 stenar som gick igenom rutan. Som tur var hade jag min hjälm på huvudet så stenen lämnade bara ett stort ärr i min hjälm. Som tur var träffade du inte vår chaufför, han kunde köra oss där ifrån och han kunde lämna sin son på dagis i morse. Självt fick jag krama om min flickvän när jag kom hem, överklig omfamning! Som tur var skadades ingen annan fysiskt av de stenar du kastade på oss. Men du har påverkat mitt och mina vänners yrkesliv för all framtid!

Jag är här om din pappa behöver hjälp om han krockar med sin bil, jag hjälper din syster om det börjar brinna i hennes kök. Jag kommer att simma i iskallt vatten för att hjälpa din lillebror om han trillat ur en båt även fast det är iskallt i vattnet. Jag kommer att hjälpa din mormor om hon får hjärtstillestånd och jag kommer även att hjälpa DIG om du går igenom isen en solig dag i mars. Varför gör du då så här mot mig? Jag har också en familj som vill träffa mig igen, precis som du!”

Fru talman! Det meddelande jag nyss läste upp skrevs av en brandman vars brandbil blev attackerad med stora gatstenar när man försökte släcka de bränder förortsbor i Stockholm anlagt i sina områden.

Brandmannen frågar sig varför, och jag tror att politiken för det civila samhället de senaste decennierna bär en del av svaret.

Enligt kulturutskottets ställningstagande till motionen om mångkulturalistisk verksamhet läggs stor vikt vid att man genom folkbildning ska möta det mångkulturella samhällets utmaningar genom att främja ömsesidig kunskap om och förståelse för olika etniska, religiösa och kulturella grupper i samhället.

Vad detta innebär i praktiken är att man genom statliga medel främjar olika kulturella eller etniska minoriteters intressen att stärka sin egen identitet, vilket har föranlett att ytterligare incitament för att assimileras och bli en del av det svenska samhället minskas. Med andra ord har ambitionen om förståelse och ömsesidig respekt i själva verket blivit det motsatta genom en tilltagande segregation.

All form av segregation är en grogrund för missaktsamhet och motsättningar mellan de olika parterna, och just nu brinner våra socialt och

kulturellt segregerade förorter i vårt land som ett tecken på en missakt-samhet mot det svenska samhället, som man känner liten eller ingen koppling till alls.

Det är givetvis viktigt att poängtera att en klar majoritet av de boende i dessa områden tar avstånd från de yttersta våldsaktionerna, men det är inte en slump att alla liknande fall låter sig upprepas i starkt segregerade områden.

Därför anser vi sverigedemokrater att allt statligt stöd till mångkulturalistiska verksamheter ska dras in, även inom ramen för folkbildning.

Fru talman! Vi har också genom journalistiska granskningar av olika trossamfund fått se en skrämmande bild av vad statligt anslagna medel kan gå till. *Uppdrag granskning* lyckades, kanske inte så förvånande, med det som Nämnden för statligt stöd till trossamfund, SST, tidigare inte lyckats påvisa trots sitt ansvar för att granska att det statliga stödet används så att målsättningarna med stödet uppfylls.

Flera moskéer runt om i vårt land visade sig förmedla en horribel kvinnosyn och uppmuntrade sina församlingsmedlemmar att bryta mot svensk lag genom exempelvis uppmuntran till månggifte och så vidare.

Trots att *Uppdrag granskning* visade på att det fanns ett tydligt mönster bland våra svenska moskéer att inte leva upp till de krav som ställs för att få statligt anslagna medel verkar det finnas en majoritet i riksdagen som inte tycker att kontrollerna av våra trossamfund bör skärpas, vilket är häpnadsväckande. Den som tror att det räcker med att skrapa lite på ytan i de här fallen måste, fru talman, kallas något blåögda.

För att stävja segregation och förakt mot det svenska samhället och dess lagar och värderingar är det viktigt att staten inte bidrar till att sådana värderingar får en grogrund i vårt land. En skärpt kontroll mot våra trossamfund måste få bli en del i detta arbete.

Anf. 81 LARS OHLY (V):

Fru talman! Det finns dagar då denna kammare fattar livsavgörande beslut. Det finns dagar då besluten kanske inte spelar lika stor roll. I går, menar jag, var en dag då det verkligen spelade roll, både när vi beslutade att sätta stopp för tvångssteriliseringar och när vi tog beslut om att papperslösa vuxna ska ha rätt till vård. Det var två verkligt viktiga beslut.

Ska jag vara riktigt ärlig, fru talman, ser jag inte de livsavgörande frågorna i detta betänkande. Jag tror inte att verkligheten kommer att förändras alltför mycket oavsett vilka beslut som fattas. Det innebär inte att frågorna i sig är oviktiga – de är jätteviktiga.

Det finns, som på så många områden, en sorts välvilja som lägger sig som en våt filt över alla förändringsförslag.

När utskottet skriver om folkbildning skriver man oerhört positivt. När man skriver om folkrörelsernas arbete är man nästan lika positiv. Men när det gäller att komma till konkreta förslag, som underlättar för folkrörelser eller ideella organisationer att arbeta, är man nöjd med hur det ser ut. Man vill inte ställa några som helst krav. Det där stämmer ganska illa med verkligheten.

Detta betänkande innefattar flera olika delar. Torbjörn Björlund från Vänsterpartiet kommer att ta upp de idrottspolitiska frågor som finns med i betänkandet. Jag kan redan nu meddela att Vänsterpartiet instäm-

mer i det yrkande på reservation 3 som Christina Zedell framförde från talarstolen.

Men vi kan ta de andra frågorna som finns med här, till exempel läxhjälp.

Är ni nöjda med att de som har råd ska kunna betala för sina barns läxhjälp och få skatteavdrag för det? Tycker ni att det är bra? Var inte tanken med skolan att den skulle vara avgiftsfri och att alla skulle ha samma rätt till stöd efter behov?

Tänk om vi överför er modell till skolmaten och säger att de som har råd kan få lite bättre skolmåltid om de betalar, lite mer näringsriktig och godare mat, än de andra som får hålla till godo med lite sämre och billigare. Skulle det vara bra? Det ligger väl i linje med ert förslag om läxor. Eller ska kanske den som har råd kunna köpa sig en bättre lärare och få skatteavdrag för det, medan de som inte har råd får hålla till godo med lite sämre undervisning?

Så här börjar det redan bli. Så här börjar den svenska skolan se ut. Utbildningen är inte längre likvärdig. Och bakom det ligger välviljans våta filt, där man pratar om likvärdig utbildning och hyllar den i högtidstal men i praktiken gör allting för att fördärva det som är uppbyggt.

Eller vi kan ta frågan om allmänna samlingslokaler. Det har varit en oerhörd framgångsväg för att ideella organisationer ska kunna utveckla sin verksamhet att det har funnits tillgång till lokaler. Människor har kunnat träffas även när de har varit rätt många och har inte behövt knöka ihop sig i köket hemma hos någon som kanske haft möjlighet att ställa in en extra stol. Man har till och med för en billig penning eller ibland gratis kunnat ha tillgång till stora lokaler, för vi har tyckt att det har varit bra att människor organiserar sig, träffas och diskuterar, att det ideella folkrörelsearbetet behöver möjligheter och förutsättningar för att kunna utvecklas.

Då kommer välviljans våta filt, där man talar om hur viktigt folkrörelsearbetet är. Det säger ni ju på den borgerliga kanten. Men när det handlar om att antalet samlingslokaler drastiskt minskar och att de samlingslokaler som finns kvar i allt större utsträckning hyrs ut på kommersiella villkor, vilket gör att ideella organisationer saknar möjlighet att hyra dem, vill ni inte göra något åt det, för allting är ju bra som det är.

Då kan jag meddela mina borgerliga vänner i kulturutskottet att allting inte är så bra som de tror.

Jag vill därför yrka bifall till reservation 2 om tillgång och stöd till allmänna samlingslokaler. Jag tror att det skulle vara väldigt bra ifall vi kunde hitta bättre stödformer för att se till att fler människor kan träffas och organisera sig och att den ideella sektorn kan växa.

Slutligen, fru talman, tas folkbildningsfrågorna upp ganska kort i detta betänkande. Jag skulle vilja att regeringen tog ett helhetsgrepp på folkbildningsfrågorna, gärna i enlighet med den utmärkta argumentation som Christina Zedell stod för här i talarstolen när det gällde vikten av folkbildningen. Framför allt kanske man ska göra upp med den felaktiga princip som innebär att folkhögskolor i dag måste slåss och konkurrera ut varandra för att kunna öka sin andel av utbildningen. Vi behöver mer av folkhögskolor, mer av studieförbund, mer av utbildning och bildning i samhället. Därför skulle jag väldigt gärna önska att vi fick en regering som tog de frågorna på allvar.

(Applåder)

Anf. 82 ANNE MARIE BRODÉN (M):

Fru talman! Jag ska glädja Lars Ohly med att säga att vi har en regering som tar dessa frågor på allvar. Det är också därför som vi med glädje kan vänta in en skrivelse eller en proposition utifrån Erik Amnås utredning, som precis nu har fått in ungefär hundra remissvar. Där belyses folkbildningen, inte minst utifrån detta med hur vi bättre ska utvärdera och hur vi bättre ska lyfta fram folkbildningens betydelse i samhället. Nästa vecka blir det en dragning för ministern, och till hösten kommer det förhoppningsvis en mycket bra proposition eller skrivelse i frågan.

Det har visat sig att det finns ett stort engagemang för folkbildning, och det kan man också säga när man tittar på budgeten. 3 ½ miljard i statens budget för folkbildning är inte något att förakta.

Jag kommer i mitt anförande framför allt att fokusera på folkbildning eftersom jag har en kollega som senare kommer att ta upp idrottsfrågorna och de övriga frågorna. Jag tror att vi i stora delar är rörande överens om att folkbildningen är en viktig del av vårt samhälle och också har en historia som är väldigt tydlig där man har spelat en roll som är unik i Sverige. Både studieförbund och folkhögskolor har spelat och spelar en viktig roll.

Det är också därför regeringen har satsat och fortsätter att satsa på extra platser på folkhögskolorna. Jag delar dock Lars Ohlys oro när det gäller ersättningsmodellen för studieförbund och folkhögskolor som gör det svårt för nya att ta sig in. Det ersättningsystem som finns i dag gynnar till viss del dem som redan finns och som har funnits länge. Här tror jag att man behöver tänka om och tänka till. Det är också något som Erik Amnå har berört i sin utredning: Utredningssystemet behöver man fundera vidare på.

Alla som känner de här frågorna väl vet också att det är Folkbildningsrådets styrelse som antar ersättningsmodellerna. Låt oss gemensamt fortsätta att bevaka de frågorna och släppa in så många nya skolor som möjligt. Detta är en egen skolform, och det är en skolform som jag ofta brukar säga är en av de första friskolorna, för man har möjlighet att bestämma bra mycket mer själv än vad andra skolor kan i dagens Sverige.

Också studiecirkelarna har stor betydelse i samhället. Jag tittade på siffror för ett tag sedan som visar att det skiljer 82 år mellan den yngste och den äldste deltagaren i våra studiecirkel. Det är imponerande. Det finns 95-åringar som går i studiecirkel.

Detta är viktigt och värdefullt att lyfta fram, och det är kanske också viktigt att besöka olika studiecirkel som finns runt om i samhället.

Det finns många utvärderingar som också beskriver den personliga utvecklingen, den demokratiska utvecklingen och viljan att ta mer plats i samhället när man har haft möjlighet att ta del av folkbildningen. Men det finns också ett ökat engagemang inom kulturlivet, och vi vet att en stor del av kulturen sker i folkbildningssammanhang.

De 150 folkhögskolor vi har, varav 107 är rörelsedrivna, har också stor betydelse. Vi ser att tremånadersutbildningarna för arbetslösa ungdomar har varit en väldigt bra satsning från regeringen. Här ser vi en fortsättning, och vi vill också diskutera en förlängning av detta. De har ju nu genom 1 000 särskilda platser fått möjlighet att få en längre utbildning på folkhögskola. Det är ett viktigt steg i arbetet med att minska utanförskapet.

Också kulturen har en viktig roll i att minska utanförskapet. Jag pratade med Botkyrkas Subtopia alldeles nyss om vad som händer där ute. Det är givet att det arbete som sker med inte minst integration och mångkulturella verksamheter har betydelse för alla, inte minst för våra ungdomar.

Därför blir jag bekymrad när jag hör att det finns de som vill ta bort anslagen för mångkulturellt arbete i folkbildningen. Det vore att gå helt fel väg, och det vore också att kanske till och med skapa större problem än de vi ser nu.

Fru talman! Regeringen har förutom satsningen på 60 miljoner som jag har talat om och de 1 000 platser som nu har tillkommit lyft fram vikten av att kvalitetssäkra folkbildningen. Folkbildningsrådet har en expertgrupp. Vi jobbar med uppföljning och utvärdering, men Erik Amnås utredning kommer som jag sade också att leda till en fortsatt diskussion om var utvärderingsansvaret ska ligga och hur det kan bli ännu bättre.

Det finns också diskussioner och motioner som handlar om hur man ska kunna kräva tillbaka anslag om saker och ting går fel och hur man kan ha en bättre kontroll. Här är det tydligt att Folkbildningsrådet har tagit beslut om att kräva tillbaka anslag om man inte följer statsbidragets regelverk eller om man till exempel lämnar oriktiga uppgifter.

Det finns alltså flera viktiga saker att nämna när det gäller detta. Jag vill avsluta med att kommentera de motioner som finns i betänkandet. Det är flera motioner som anses delvis tillgodosedda, och det beror just på att det sker mycket positivt arbete på de här områdena. Jag tror inte att de olika oppositionspartierna behöver vara oroliga för att vi inte vill göra ännu mer, för det är precis detta vi redan har pekat ut. Det kommer mer inom detta område, och det kommer också att följas av mer pengar.

Jag vill yrka bifall till utskottets förslag och avslag på samtliga motioner.

I detta anförande instämde Peter Jutterström (M).

Anf. 83 CHRISTINA ZEDEL (S) replik:

Fru talman! Det är roligt att höra att det finns en positivitet när det gäller folkbildningen, men ord måste också leda till verkstad. Anne Marie Brodén nämnde inget om det som jag tog upp i vår reservation om det gemensamma ansvaret mellan stat, kommun och landsting.

Om ni nu står bakom de ord ni använder när ni pratar om folkbildning måste ni också vara oroliga för den utveckling ni ser i kommunerna i dag. År 2012 var det, som jag sade, 16 kommuner som hade bestämt sig för att inte lämna några anslag till folkbildningen. Tio av dessa var här i Stockholmsområdet. Hur ser Anne Marie Brodén på den frågan, och varför kan man inte ställa upp på kravet i vår reservation, att regeringen årligen ska återkomma med en skriftlig redovisning till oss folkvalda i den här kammaren så att vi kan följa de diskussioner som förs mellan regering, kommuner och landsting?

Anf. 84 ANNE MARIE BRODÉN (M) replik:

Fru talman! Tack för frågan, Christina Zedell! Jag ser med viss oro på att det har halverats från 30 till 15 procent när det gäller kommunernas del i det totala anslaget till folkbildningen. Det förs regelbundna diskuss-

ioner. Kulturutskottet har också varit och träffat SKL. Det förs också från departementet regelbundna diskussioner.

Det finns också en SKL-representant i vår folkbildningsexpertgrupp för att man ska få kunskap om och insikt i vad som händer.

Glädjande nog kan jag säga att de här samtalen har lett fram till att SKL har ändrat uppfattning när det gäller folkbildningsfrågor. I dag har man seminarier, där jag har deltagit, och bjuder också in kommunpolitiker för att diskutera vikten av att satsa på folkbildningen.

En sak som vi har sett tydligt i vår grupp och där vi har lyssnat på till exempel länsbildningsförbund är att folkbildningen också själv har ett ansvar för att bli bättre på att redovisa och berätta vad man gör. Det har varit lite mycket siffror och statistik och kanske lite mindre av beskrivande texter och bevis på att det är bra för kommunen, tillväxten och så vidare och på att folkbildningen gör skillnad.

Som jag sade finns det deltagare från 13 till 95 år. Det är klart att många kommuner tycker att detta är fantastiskt och också är beredda att satsa.

Vi är medvetna om frågan och jobbar vidare med den, men vi avstyrker er motion. Den har funnits i flera år. Vi har också diskuterat den här frågan i flera år. Nu tycker jag att vi börjar se en positiv förändring.

Anf. 85 CHRISTINA ZEDEL (S) replik:

Fru talman! Jag har inte varit med lika länge som Anne Marie Brodén när det gäller de här frågorna. Även om man har diskuterat frågan länge kan jag inte förstå vad det är som skulle hindra att regeringen kom tillbaka till riksdagen och redovisade samtalen.

Det är väl jättebra att vi finns med i olika sammanhang och lyssnar in och så vidare. Det sista Anne Marie Brodén sade låter som om man lägger över ansvaret på studieförbunden. Det är inte det vi säger, utan vi vill ha en redovisning utifrån de diskussioner som sker med Sveriges Kommuner och Landsting så att vi folkvalda i den här salen kan ta del av dem. Då kan vi också se exempelvis vad det är som gör att de tio kommunerna i Stockholms län inte ger en enda krona till folkbildningen. Vad grundar de det på? De andra 16 kommunerna som har dragit tillbaka sina anslag, varför har de gjort det?

Vi ska komma ihåg att i propositionen 2006 var stat, kommuner och landsting överens om att denna fördelning var bra. Varför har man gått ifrån den? Det är en fråga som vi bör få svar på.

Anf. 86 ANNE MARIE BRODÉN (M) replik:

Fru talman! Det är viktigt och angeläget att det är regering och departement som för dessa samtal men att också vi kan göra det. Vi tycker dock inte att man behöver lämna skrivelser till riksdagen i denna fråga, utan det är en fråga för kulturutskottet. Det är fullt möjligt för oss att bjuda in representanter från Utbildningsdepartementet som kan redovisa hur samtalen går. Vi har en socialdemokratisk ordförande som så här långt inte har tagit detta initiativ. Men jag ska gärna ta det, för jag vet att det pågår ett positivt samtal om kommunerna.

Jag hoppas att Socialdemokraterna inte vill att vi ska besluta över kommunernas huvud utan att ni vill att det ska ske på frivillig väg. Vi och flera av studieförbunden har sagt att man måste bli bättre på att besk-

riva så att det blir en naturlig prioritering när kommunerna ska använda sina resurser.

Det nämndes att kommunerna har så dålig ekonomi. Förra året hade SKL 20 miljarder i överskott. I år är det ett nollresultat, framför allt för att vi har fler yngre och äldre. År 2014 räknar man med ett visst plusresultat. Det är viktigt att vi i kammaren använder rätt siffror när vi talar om hur kommunerna har det med sin ekonomi.

Anf. 87 ANNA STEELE (FP):

Fru talman! Vi talar om politik för det civila samhället, trossamfund och folkbildning. Även idrott finns med här, och det kommer min partivän Hans Backman att tala om.

Jag yrkar härmed avslag på samtliga reservationer och bifall till utskottets förslag.

En reservation av Sverigedemokraterna som syftar till att upphöra med stöd till så kallad mångkulturalistisk verksamhet finner jag extra anmärkningsvärd. Där menar Sverigedemokraterna att skattemedel används till något som man kallar bland annat samhällssplittrande projekt.

Det är otroligt. Här verkar alla i den tredje sektorn, i folkbildningen och i studieförbunden överallt i vårt land för att inkludera alla människor, skapa förståelse för oss alla och verka som brobyggare eftersom vi alla har olika bakgrund och förutsättningar.

Det kallar Sverigedemokraterna för samhällssplittrande. Ett särskilt extra starkt avslag vill jag yrka på en reservation med sådant innehåll och syfte.

Det civila samhällets ställning i vår nation kan inte överskattas. Massor med människor är dagligen involverade i olika aktiviteter och insatser som är helt ideella. Det är en fantastisk kraft. Här görs insatser som det offentliga inte kan eller ens bör bistå med.

I den tredje sektorn finns väntjänstföreningar för åsrika människor, kvinnojourer, nattvandrare, friluftsföreningar, idrottsföreningar, hobbyföreningar, kulturföreningar, olika stödföreningar och mycket mer.

Människors möjlighet att mötas i olika former och på olika platser är något som alla kommuner förhoppningsvis ser som en del i demokratiarbetet.

Boverkets samlingslokalsdelegation fördelar medel via ansökningar till samlingslokaler, och det gör även Arvsfonden.

Folkbildningen syftar bland annat till att höja bildningsnivån i samhället och utjämna utbildningsklyftor. Den ska också bidra till större delaktighet och engagemang i samhällslivet.

På Sveriges 150 folkhögskolor går många studerande allmän kurs, som kan ge behörighet till högskola, men också ämnesinriktade kurser.

De tio studieförbunden har verksamheter över hela landet med mängder av studiecirklar i alla möjliga ämnen. Dessa förbund skapar mötesplatser, kunskapsinhämtning och socialt utbyte som är en stor tillgång för hela vårt samhälle.

I Sverige har vi religionsfrihet. Nämnden för statligt stöd till trossamfund är den institution som ser till att trossamfund kan få statsbidrag. Målet för stödet är att trossamfund ska ha förutsättningar att bedriva sin verksamhet, såsom gudstjänster, själavård och undervisning.

Det finns premisser för att samfunden ska få sina bidrag, bland annat ska de upprätthålla och stärka de värderingar som samhället vilar på och se till människors lika värde och jämställdhet.

Sammantaget finns alla dessa olika verksamheter för att människor ska få möjlighet till förkovran, socialt utbyte och socialt umgänge. Själsofriden finns också med, och inkluderar man idrotten så kan även fysisk aktivitet läggas till.

Anf. 88 PER LODENIUS (C):

Fru talman! Människors frivilliga organisering är en fundamental del av en väl fungerande demokrati och välfärdsstat. Det går också under beteckningen det civila samhället.

Det civila samhället är viktigt för personlig utveckling, social hållbarhet, integration, demokratisk fostran och kreativt skapande. Det civila samhället utgör ryggraden i ett öppet samhälle, ryggraden i en hållbar demokrati. Idrott, frivilligt socialt arbete och amatörkultur är tydliga exempel på hur civilsamhället skapar sammanhållning, integration och engagemang.

Politikens uppgift på alla nivåer är att riva hinder och röja väg för denna utvecklingskraft. Det solidariska ansvaret att förbättra människors livsmöjligheter kräver ett samspel mellan det offentliga och det civila.

Demokratin, den demografiska utvecklingen och människors önskan om ökad makt över sin egen vardag kräver ökat utrymme för ideella insatser, föreningsarbete och socialt och kulturellt entreprenörskap.

Människor måste uppmuntras och tillåtas vara med och bygga nätverk som kan nå fler och bidra till välfärden. Det civila samhället måste ha en självständig roll, bortom både staten och privata företag. Om det offentliga blir alltför ambitiöst, tar på sig allt fler uppgifter och garanterar allt fler delar av människors liv riskerar det att motverka de frivilliga initiativ som annars uppkommer i dess ställe.

I dagens komplexa värld är det viktigt med kontakter med andra och bildning för att kunna orientera sig, forma självständiga uppfattningar och delta i samhällslivet. Här spelar civilsamhället en mycket viktig roll, inte minst för en livskraftig demokrati.

Att skapa goda villkor för civilsamhället och folkbildningen är därför en mycket viktig uppgift. Här vill jag lyfta fram folkbildningens studieförbund och folkhögskolor som otroligt viktiga aktörer inom civilsamhället. Inte minst handlar det om folkbildningens möjlighet att lyfta och skapa engagemang i samhällsdebatten och om studieförbundens och folkhögskolornas betydelse som arena för att skapa engagemang för vårt samhälle. Folkhögskolornas betydelse ökar också i en tid då många ungdomar har lämnat skolan utan godkända resultat.

Fru talman! De satsningar som har gjorts inom folkhögskolan för arbetslösa ungdomar har visat sig vara lyckade och visar på kraften och möjligheterna som folkhögskolan ger. Bredden av folkhögskoleanordnare gör att det finns utbildningar anpassade för olika behov samtidigt som utbildningsformen som sådan av tradition har möjlighet att friare pröva och använda olika pedagogiska metoder.

För mig som centerpartist handlar folkbildning om att stärka demokratin, höja bildningsnivån och öka samhällsengagemanget. Det är också många i vårt land som nås av och tar aktiv del i studieförbundens och

folkhögskolornas verksamhet, inte minst i mötet med folkbildningen som kulturspridare, en spridare av kultur och kulturell verksamhet över hela landet, långt utanför storstadens stora scener.

Studieförbund och folkhögskolor är viktiga aktörer för att kulturlivet ska leva lokalt runt om i landet med både mångfald och hög kvalitet. Folkbildningen ska vara tillgänglig för alla som en självklar del av vårt samhälle. Det ska inte spela någon roll om man har sitt ursprung i ett annat land, om man har en funktionsnedsättning eller var i landet man bor.

Fru talman! Idrottsrörelsen är en stor del av vårt civila samhälle. Idrotten är viktig i många människors liv, inte minst för barn och ungdomar där tiden i idrottsföreningar betyder otroligt mycket. Då är det viktigt, för att inte säga väsentligt, att idrottsrörelsen tar ansvar också i svåra frågor.

Riksidrottsförbundet jobbar på olika sätt med att sprida kunskap och förståelse kring frågor som i det här sammanhanget kan definieras som svåra.

Bland annat gör man det genom idrottens idéprogram. Man menar att alla som vill ska ha rätt att vara med i föreningsdriven idrottsverksamhet och det oavsett nationalitet, etniskt ursprung, religion, ålder, kön och sexuell läggning.

Dessutom jobbar Riksidrottsförbundet aktivt med att stävja och motverka övergrepp, mobbning och trakasserier av alla slag. Det gör man bland annat genom att informera och utbilda ledare och aktiva inom idrotten.

Idéprogrammet tar också upp möjligheterna att delta oberoende av fysiska och psykiska förutsättningar.

Studier visar att idrottande ungdomar mår psykiskt bättre än andra – inte bara fysiskt bättre. Ungdomar som idrottar trivs också bättre i skolan och skolkar mindre. Studierna visar alltså tydligt att idrottsengagemang har tydliga vinster när det gäller ungdomars välmående. Därför är det viktigt att idrotten är öppen och mottagande, så att den som vill får möjlighet att delta.

Med det, fru talman, vill jag yrka bifall till utskottets förslag och avslag på motionerna.

Anf. 89 LARS-AXEL NORDELL (KD):

Fru talman! I slutet av förra året uppmärksammades hur organisationen Missing People lyckades hitta en nioårig flicka som hade varit försvunnen i Göteborg välbehållen. Lättnaden var stor, och jag hörde en tv-reporter fråga en representant för Missing People: Men är inte det här egentligen en uppgift för samhället? Det var frågan.

Det är en fullständigt befängd fråga, enligt mitt förmenande, eftersom den ideella organisationen Missing People är lika mycket samhälle som den offentliga sektorn, som journalisten förmodligen syftade på. Men det var ett feltänk.

Ibland hör man framför allt från Socialdemokraterna och Vänsterpartiet men också från andra håll att de på ett felaktigt – jag skulle vilja säga okunnigt – sätt sätter likhetstecken mellan samhället och den offentliga sektorn. Men samhället, kära vänner, är betydligt större än den offentliga sektorn.

I det civila samhället samlas naturliga gemenskaper som en samhällskropp bestående av familjer, folkrörelser och andra ideella organisationer. Man kan säga att familjen är grundbulten i samhällskroppen.

Fru talman! Förutom civilsamhället finns den privata och den offentliga sektorn. Var och en av de tre samhällssektorerna har sina viktiga roller att spela, viktiga roller och uppgifter, drivkrafter och arbetssätt. Dem ska vi vara rädda om.

Det är den privata sektorn, bestående av näringsliv och entreprenörer, som framför allt ger jobb och betalar skatt som är förutsättningen för våra välfärdssystem. Det offentligas uppgift är att vara understödjande och kompletterande när inte marknaden fungerar av sig själv eller när eldsjälarnas engagemang inte räcker till för de insatser som behöver göras. Då är det viktigt att den offentliga sektorn finns som kompletterande och understödjande.

Fru talman! Under flera decennier blev Sverige känt för sin stora offentliga sektor och sitt höga skattetryck. Även om vi har normaliserats därvidlag avviker vi fortfarande, och när vi talar om det civila samhällets utveckling är detta mer centralt än man många gånger kan tro. Vi tillät i Sverige det offentliga att bli så stort att det till slut i princip gjorde anspråk på att ha monopol på goda gärningar, och svenskarna blev lärda att den enda sociala plikten av betydelse var skatteplikten. Undra på att det civila samhället under lång tid var på tillbakagång i Sverige!

När vi söker förklaringar till att det blev som det blev är denna bakgrund central. Oavsett vilka slutsatser man drar är det tydligt att vi behöver ett värderingsskifte i synen på det offentliga för att det civila samhället på allvar ska få blomma ut.

Fru talman! Låt mig kort beröra frågan om finansieringen av den ideella sektorn.

Som sista land i Europa införde vi i Sverige avdragsrätt för gåvor till vissa ideella organisationer. Det är en kristdemokratisk hjärtefråga att det ska vara enkelt och problemfritt att ekonomiskt bidra till civilsamhällets utveckling. Nu har det glunkats om att Socialdemokraterna kommer att vilja avveckla gåvoskatteavdraget vid ett eventuellt maktskifte efter valet 2014. Det vore intressant att få ett förtydligande på den punkten från Socialdemokraterna här och nu. Kan ni svara på frågan: Planerar ni att avskaffa gåvoskatteavdraget? Ja eller nej!

I Norge började man precis som i Sverige på en låg nivå, 6 000 kronor, sedan höjde man och fördubblade till 12 000 kronor, och nu finns det ett förslag i Norge på 25 000 kronor som förmodligen kommer att få majoritet. Där är taket i Norge. Vad jag har förstått finns det egentligen inte några delade meningar i Norge, utan oavsett majoritet efter valet kommer man att ha det här spåret.

Det nuvarande avdraget gäller stöd till forsknings- och hjälporganisationer. Det är bra. Men vi kristdemokrater ser gärna att vi även i Sverige kan gå vidare, så att taket för avdraget höjs och att fler ideella organisationer kan komma i fråga i framtiden.

Fru talman! Några motioner kopplade till denna debatt handlar om äldres tillgång till idrott och fysisk aktivitet, att stärka det hälsofrämjande arbetet för äldre. Det sker faktiskt en hel del intressanta satsningar ute i landet, vilket förmodligen också kommer att fångas in i den utvärdering som pågår.

Nyligen har en gemenskapspark med rörelseredskap etablerats i de centrala delarna av Nora, som ligger i mitt hemlän Örebro län. Där finns det en iderik och driftig kvinna vid namn Gunbritt Parsmo som har kommit med förslaget att dra i gång detta.

Kommunen gillade idén, och nu engageras föreningar och enskilda i olika åldrar för gemenskap och fysisk aktivitet. Detta är ett utmärkt exempel på civilt engagemang som gör skillnad. Liknande anläggningar finns på flera andra platser i landet, bland annat Hökarängen, Enköping, Eskilstuna och Luleå.

Till sist, fru talman, vill jag säga något om folkbildningen. Det har Anne Marie Brodén redan pratat om, men jag vill nämna några saker, för jag vill också understryka hur viktigt detta är.

Från det att riksdagsledamoten och nykterhetskämpen Oscar Olsson 1902 genomförde den första studiecirkeln någonsin har studiecirkeln hela tiden varit viktig ur gemenskaps-, demokrati- och bildningssynpunkt. Studiecirkeln kom att spela en särskilt stor roll i övergången från bondesamhället till industrisamhället, då vi hade stora folkflyttningar i vårt land. Men folkbildningen har alltjämt en viktig roll i dagens samhälle.

Vi hörde tidigare att den är viktig för invandrargrupper. Det kan jag verkligen stryka under: Folkbildningen är oerhört viktig för invandrargrupper. Jag är själv tjänstledig som verksamhetschef för studieförbundet NBV i Örebro län, som är i särklass störst när det gäller just folkbildningsverksamhet bland våra nysvenskar.

Folkbildningen hjälper till med att starta föreningar och lära ut sammanträdesteknik, hur man skriver föredragningslistor, protokoll med mera. Det är oerhört viktigt. Folkbildningen är i dag ett avgörande viktigt verktyg för både demokrati och integration.

Därmed, fru talman, yrkar jag bifall till utskottets förslag.

Anf. 90 LARS OHLY (V) replik:

Fru talman! Lars-Axel Nordell talade om en hel del saker som inte finns med i betänkandet, och då tar jag mig rätten att också göra det i min replik.

Olika syn på vad som är samhället tror jag egentligen inte att vi har. Det är självklart att samhället består av så väldigt mycket mer än den gemensamt finansierade och organiserade sektorn. Däremot har vi väldigt olika syn på hur stor del som ska organiseras gemensamt och betalas med skatt och hur mycket man ska ta ansvar för själv, som Lars-Axel Nordell säkert skulle uttrycka det. Lars-Axel Nordell företräder ett parti som tycker att det är viktigare med skattesänkningar än med fler lärare i skolan, om man hårdrar det.

Men samhället är naturligtvis oerhört mycket större än så. Att vi inte skulle se idrottsrörelsen, fackföreningsrörelsen, nykterhetsrörelsen, folk-rörelser och ideella organisationer som en del av samhället är ett märkligt påstående. Varifrån har Lars-Axel Nordell fått det? Vem har sagt så? Jag tror inte att vare sig någon socialdemokrat eller någon vänsterpartist någonsin skulle ha sagt så. Jag är själv fostrad i den största folkrörelsen i Sverige, fackföreningsrörelsen. Självklart ska inte den vara statligt organiserad. Självklart är den en del av samhället. En sådan syn tror jag att Lars-Axel Nordell inte hittar någonstans. Detta är att slåss mot hjärnspöken.

Dessutom tar Lars-Axel Nordell upp frågan om gåvoskatteavdrag, som inte heller finns med i betänkandet, fru talman. Men är det inte lite märkligt, Lars-Axel Nordell, att de som är rika och har råd att betala måste få belöning i form av sänkt skatt när de gör det? Varför kan man inte betala utan att man ska tjäna pengar i form av sänkt skatt? Är inte det lite väl egoistiskt, om det nu är hjälpa man vill göra?

Anf. 91 LARS-AXEL NORDELL (KD) replik:

Fru talman! Jag tackar Lars Ohly för frågorna. Min kritik gällde att så många sätter likhetstecken mellan samhället och den offentliga sektorn. Man säger att något är samhällets sak att ordna och menar då ofta inte den ideella sektorn eller företagen utan den offentliga sektorn. Det är bra att Lars Ohly markerar att han inte tycker så. Det uppskattar jag. Jag tycker att det är viktigt att vi kan rensa ut det här tänkesättet, att det är ”de” som har ansvar. Det får inte vara så. Det är viktigt att vi håller isär detta, så att vi inte pratar om ”samhället” när vi menar någonting annat. Samhället är betydligt bredare än den offentliga sektorn.

Lars Ohly tog upp flera saker, och jag greppar inte riktigt alltihop. Men beträffande gåvoskatteavdraget vill jag säga att det är ett sätt att engagera människor, att uppmuntra engagemang. Det är viktigt att människor engagerar sig för den ideella sektorn, att det inte hela tiden, som tidigare, ska gå via statsbidrag eller kommunala bidrag, utan att man direkt ska kunna göra den här typen av insatser.

Som sagt är det här någonting som finns i övriga Europa och som nu även etablerats i Sverige, även om vi i Sverige bara har börjat. Min och mitt partis ambition är att vi ska kunna fortsätta att bygga ut det här, så att fler kan komma i åtnjutande av det och så att man också kan ha ett högre tak för vad som kan dras av. Det tycker jag är oerhört viktigt även för finansieringen av den ideella sektorn i framtiden.

Anf. 92 LARS OHLY (V) replik:

Fru talman! Jag måste nog göra Lars-Axel Nordell besviken om han tror att vi plötsligt är överens. Den stora skiljelinjen gäller frågan vad som är ett gemensamt ansvar som vi tillsammans bör organisera och finansiera med skatt och vad som bör vara vars och ens eget ansvar. Det finns mängder av uppgifter som ni vill att samhället ska dra sig tillbaka från, eller åtminstone minska sitt engagemang i. Till exempel ska nu inte längre läxläsning vara en självklarhet för alla barn, utan barn som har föräldrar som är tillräckligt rika för att köpa tjänsten ska kunna få skatteavdrag när de gör det. Jag ställde i mitt huvudansförande frågan: Varför stanna där? Varför inte låta dem som har råd köpa bättre måltider, bättre lärare och bättre lokaler för sina barn? Varför ska den likvärdiga skolan upphävas bara när det gäller läxor? Fortsätt på den väg som ni har slagit in på, om ni tycker att den är så himla bra! Där finns det en enorm skiljelinje mellan Kristdemokraterna och Vänsterpartiet. Vi anser att vi ska bygga upp och gemensamt organisera utbildning, vård, omsorg, polis och brandväsen. Det är inte något enskilt ansvar att göra det.

När det gäller gåvoskatteavdraget kvarstår min förundran över att Lars-Axel Nordells väljare och de som har råd att betala till hjälporganisationer är så egoistiska i sin hjälpverksamhet att de måste tjäna på det genom att få tillbaka på skatten. Varför kan de inte vara lite altruistiska?

Varför kan vi inte uppmuntra det altruistiska i stället för att vädja till dessa rika människors egenintressen? Det tycker jag är ganska snålt resonerat, Lars-Axel Nordell.

Anf. 93 LARS-AXEL NORDELL (KD) replik:

Fru talman! Lars Ohly råkade säga att "samhället" inte ska dra sig tillbaka från vissa uppgifter. Jag tycker att han fångade in just det som jag pekade på. Uppenbarligen satte han i det här fallet likhetstecken mellan samhället och den offentliga sektorn och undantog därmed den ideella och den privata sektorn. Det är det här som är problemet med detta tankefel. Jag inser att Lars Ohly menar att det är den offentliga sektorn som inte ska dra sig tillbaka.

Vi vill ha ett större civilt engagemang än vad som är fallet i dag, och det är det vi vill uppmuntra. Många gånger företräder Vänstern ett ganska fyrkantigt synsätt, tycker jag: Allt måste gå genom det offentliga, och politiken ska styra detta. Problemet för Vänstern är kanske att det är svårt att styra om människor själva får ökad möjlighet att fatta beslut. Det är väl det som det handlar om många gånger.

Det är väldigt bra om man kan vara med och särskilt välja eller stödja olika utvecklingar. Det innebär inte att de andra får det sämre. Om man kan lyfta en grupp är det väldigt bra. Synsättet "om inte jag får det bättre ska åtminstone de andra få det sämre" ställer jag inte upp på. Det tycker jag är ett vedervärdigt synsätt, som ibland slår igenom. Man måste också kunna glädja sig åt andras framgångar. Det är viktigt att vi försöker få till stånd en politik som stöder utveckling.

Anf. 94 PETER JOHNSSON (S):

Fru talman! Som flera tidigare talare nämnt innehåller detta betänkande, KrU10, ett antal områden. Det område jag kommer att prata om är det som jag ansvarar för, nämligen idrottsfrågorna. Därför yrkar jag bifall till reservation 3 under punkt 5, men står självklart bakom de övriga reservationer vi har. Reservation 3 handlar om avgifter för idrottsaktiviteter, men är mycket större än så. Den samhällsutveckling vi sett under de senaste åren har gett en betydande effekt på det som sker inom idrottsområdet. Klyftorna växer i samhället, och utanförskapet ökar. Fler får det svårare och svårare att klara sin vardag; de får det kanske svårt att klara de mest basala saker, som mat och kläder. I en prioritering är det naturligtvis detta som är det viktigaste.

Vad har då detta med idrotten att göra? Jo, vi ser en utveckling i dag där fler och fler måste välja bort idrottsaktiviteter. Idrottsutövandet minskar i vårt samhälle. Det finns naturligtvis flera orsaker till att det sker, men jag tror att en av de viktigaste orsakerna är de ekonomiska förutsättningarna. Om man i dag blir sjuk eller arbetslös och inte känner sig delaktig i samhället skapar det en hopplöshet. Vi ser detta växa fram med upplopp och kriminalitet som följd, exempelvis nu i dagarna i Stockholms ytterområden. Men detta sker i hela vårt land. Nu måste dagens regering ta detta på allvar.

I mina tidigare anföranden om dessa områden har jag lyft fram kostnaden för att delta i tävlingsidrott. Siffrorna är från 2011. Jag lovar att de inte har minskat när vi står här i dag, 2013. Exempelvis är kostnaden inom ishockey 10 740 kronor, ridsport 10 405 kronor, tennis 4 700 kro-

Prot. 2012/13:110
23 maj

*Politik för det civila
samhället, folkbildning
och trossamfund*

nor, och fotboll 3 700 kronor. I dessa kostnader ingår avgifter, utrustning och resor. Dessa uppgifter är framtagna av Riksidrottsförbundet.

Tänk er en familj där sjukdom eller arbetslöshet har slagit till. Den har två eller tre barn eller kanske fler som inget annat vill än att syssla med någon form av idrott. Men föräldrarna måste säga nej utifrån sin ekonomiska situation på grund av ett raserat trygghetssystem i vårt samhälle.

Regeringens politik under de sju år som snart har gått har, precis som tidigare har sagts, inriktats på stora skattesänkningar för dem som har det allra bäst, och så har det gått lite till den stora folkmängden. Vad har det fått för konsekvenser för det övriga samhället? I stället för att användas för skattesänkningar skulle pengarna delvis ha kunnat gå till att stärka kommunernas olika ansvarsområden.

Vi ser i dag enligt RF att var femte kommun drar ned på stödet till idrottsföreningarna. Avgifterna har ökat ganska mycket, skriver man, under de senaste tio åren. Vi ser att en av tio föräldrar inte har råd att låta sina barn utöva idrott som de vill.

Herr talman! Detta är ett misslyckande. Det är följden av en borgerlig politik. Det vill vi förändra 2014. Jag lovar er det. Med vår politik skulle fler få arbete och egen inkomst och på det sättet förutsättningar för att delta i olika idrottsföreningars aktiviteter. Kommunerna skulle få bättre förutsättningar, och man skulle förhoppningsvis kunna stärka föreningarnas ekonomi.

Vi tror att ett samhälle måste hållas ihop. Vi måste hjälpas åt så att utanförskapet och den frustration som många i dag känner bekämpas av en aktiv arbetsmarknadspolitik och ökad delaktighet. Sverige har inte längre råd med en borgerlig politik. Det gäller även inom idrottsområdet.

Vi vill ha framtida förebilder för barn och unga. Det kan vara Carolina Klüft, Zlatan eller någon av de andra stora profilerna som driver ungdomar att inte bara läsa Zlatans bok utan också aktivera sig i föreningslivet. Då måste man se kultur och fritid som en del i välfärdens kärna. Jag ställer frågan till de borgerliga företrädarna: Gör regeringen det? Ser ni kultur, fritid och idrottslivet som en del av välfärdens kärna?

Det finns ytterligare några saker som jag vill ta upp här. Marknadsdomstolen fattade ett beslut för inte så länge sedan. Det är en nyliberalism som börjar skapas i samhället där man säger att föreningar ska likställas med företag.

Vi vill bevara idrotten som en särart. Om man säger att föreningar ska likställas med företag om du tar ut en anmälningavgift eller säljer korv kan man fundera på vart utvecklingen är på väg. Om inte demokratiska beslut kan fattas i föreningarna och genomföras i verkligheten utan man går till Marknadsdomstolen för att få det förändrat är vi inne på en ganska sjuk väg för föreningslivets utveckling.

Vi har ett särskilt yttrande i betänkandet och andra reservationer som vi hade förra året. Jag kommer inte att ta upp dem. Men de finns där att läsa.

Vi har också 51-procentsregeln som kommer att diskuteras på RF:s stämma i helgen. Jag önskar både RF och specialförbunden lycka till i den diskussionen och andra diskussioner om idrottens framtida möjligheter att skapa förutsättningar för ett hållbart Sverige.

Vi står självklart bakom 51-procentsregeln. Men det är oerhört viktigt att den diskussionen måste föras och mer kompliceras utifrån det jag sade tidigare om Marknadsdomstolens beslut. Det finns kopplingar till utvecklingen av det svenska föreningslivet.

Det finns också en debattartikel i DN i dag där två moderata politiker i Stockholms idrottsnämnd uttrycker att de vill införa en idrottspeng inom idrotten. Ett barn ska få 5 400 kronor och sedan gå ut på en marknad och använda idrottspengen för att köpa sig idrott.

Snacka om att förstå hur det svenska idrotts- och föreningslivet fungerar med hela vår struktur för det uppväxande släktets deltagande i samhället och i en demokratisk förening för att utveckla idrotten!

Man kan fundera på om detta stämmer överens med moderat politik. Jag skulle vilja veta om Amir Adan anser att en idrottspeng är framtiden i utvecklingen av svensk idrott.

(Applåder)

Anf. 95 TORBJÖRN BJÖRLUND (V):

Herr talman! I morgon börjar riksidrottsmötet i Luleå. Jag antar att några av oss som är här kommer att vara uppe i Luleå och lyssna på och vara med vid riksidrottsmötet. Det håller på till söndagen. Det kommer att vara ett antal diskussioner, och det kommer att avgöras ett antal frågor som är av stor vikt för idrottsrörelsen i Sverige.

Några frågor som redan har varit uppe här kommer att tas upp. Det gäller 51-procentsregeln, moms- och skattefrågan och barnidrottens etiska frågor. De är på tapeten. Det är naturligtvis oerhört viktigt hur vi hanterar dem. Det gäller också ekonomin för idrotten i stort och framför allt på föreningsnivå.

Idrottsrörelsen står inför en hel del frågor att hantera på riksidrottsmötet. Det ligger oss alla varmt om hjärtat att se till att det blir bra lösningar på de frågorna. Men vi ser också olika på hur lösningarna ska se ut. Jag tänkte ta upp några saker som är rätt viktiga.

Först och främst yrkar jag bifall till reservation 3 som vi har tillsammans med S. Vi har fler, men det är den reservation jag yrkar på just nu.

När idrotten nu samlas i Luleå är ett par saker som är viktigare än annat i fokus. Det gäller bland annat den demokratiskt uppbyggda folkrörelsen. Det är kanske den största folkrörelse vi har i dag som har ett demokratiskt system med föreningar. Den ska naturligtvis ha fortsatt makt i de egna föreningarna.

En oerhört viktig principiell fråga att avgöra gäller 51-procentsregeln. Nu verkar som tur är de flesta medlemsförbunden vara på vår sida och anser att 51-procentsregeln ska vara kvar. Det tycker vi är positivt. Men diskussionen fortsätter. Det kommer att vara ett påverkande tryck från kommersiella krafter att det ska förändras.

Den andra fråga som jag tror kommer att vara viktig är fokuseringen på hur barnidrotten bedrivs i dag. Det handlar om vilka som kan vara med och framför allt avarterna som har funnits och som har lyfts upp i olika mediala sammanhang. Det kommer att vara en sådan sak som vi kommer att diskutera. Där finns en hel del saker att göra.

Vi har bland annat i Vänsterpartiet sagt att vi ska lyfta upp och så småningom marknadsföra en idé som vi ska genomföra inom idrotten. Det är någonting som kallas för ett utbildningslyft. Vi tror att det i dag

finns en stor brist. Även om man har en bra verksamhet i dag när det gäller utbildning fattas det vissa saker.

En sådan sak som det är oerhört viktigt att lyfta fram som fattas är den pedagogiska utbildningen och förståelsen för hur barn fungerar på olika sätt, inte minst inom idrotten. Kan man i vårt stöd till idrotten lägga in ett utbildningslyft som fokuserar på att genomföra en ordentlig drive med utbildning i pedagogik tror jag att vi skulle få en mycket bättre situation för idrotten själv.

Om det kostar mer pengar kan man alltid diskutera hur mycket som ska läggas in. Det finns kanske andra saker att plocka bort i de bidrag som idrotten får i dag.

Det finns några saker i betänkandet som jag gärna vill lyfta upp. Det gäller först och främst avgifter för idrottsaktiviteter. Vi vet i dag att de stora bidragsgivarna till idrotten är kommunerna. Det ligger kanske på 4–4 ½ miljard per år i bidrag på olika sätt. Det är direkta bidrag men också subventioner av idrottslokaler och sådant.

Den situation vi har i dag i Sverige med sämre kommunal ekonomi drabbar naturligtvis även idrotten. Det är en sådan sak som vi definitivt måste titta på. Vi tar inte i Vänsterpartiet ställning för jobbskatteavdragen. Vi vill tvärtom ta tillbaka pengarna och lägga ut dem på kommunerna till viss del så att de får möjlighet att göra saker även inom idrotten. Det är en oerhört viktig princip som vi jobbar med.

Orsaken är att vi har sett att det i dagens samhälle skapas större klyftor. Klassklyftorna bara ökar hela tiden, vilket drabbar barnen och idrotten. Det drabbar idrott bland barn; det är en rätt tydlig bild som dyker upp. Den sammantagna bilden av hur samhället ser ut påverkar idrotten. När kommunerna inte har pengar och när de drar ned drabbar det inte bara skola utan också idrotten. Barnen drabbas alltså egentligen mångdubbelt och på många olika sätt just i dessa sammanhang.

Jag tycker att vi måste hitta en lösning där man också ser helheten. Det är fler som har varit inne på detta. Man måste lyfta upp vad idrottsrörelsen egentligen är och varför vi ska stödja den från den offentliga sektorn. Det beror på att den gör en samhällsnyttig insats som är viktig för många. Idrottsrörelsen har också en klassutjämnande och påverkande uppgift. Man tar denna uppgift på allvar, menar jag, men man har inte alltid förutsättningar att genomföra den på ett bra sätt i den situation vi har i dag.

Jag ska säga något om den debattartikel som var införd i dag och som också Peter Johnsson lyfte fram. Det är en rätt skrämmande bild av att man ska göra allting till något slags marknad. Jag tycker att ett sådant förslag ger en oerhört tydlig bild av hur lite man förstår av hur idrottsrörelsen är uppbyggd. Vi måste göra allt vi kan för att motarbeta detta.

Det finns ett par saker till i betänkandet som jag tycker är viktiga. Vi har en egen reservation som handlar om internationella idrottsarrangemang. Vi har en positiv syn på stora arrangemang i Sverige. Vi kanske inte ska ha de allra största. Det är svårt med ett sommar-OS, och det kan också vara svårt att arrangera ett stort fotbolls-VM. Men vi kan ta andra, som är mindre. Fotbolls-EM kan vi kanske ta, och dam-EM kommer ju.

Det finns dock saker som vi måste ta i beaktande. Detta är positivt, men i den värld vi i dag lever i finns en allt större dragning mot kommersialisering. Pengarna styr. Vi måste vara aktsamma när det gäller hur

detta påverkar den svenska idrottsrörelsen. Vi har lyft upp några saker som vi vet erfarenhetsmässigt, från bland annat Sydafrika och Tyskland, när det gäller till exempel prostitution. Vi måste vara positiva, men vi måste också vara vaksamma när det gäller de baksidor som finns med arrangemangen. Detta har vi beskrivit i vår reservation.

Till sist handlar det om äldre och idrott. Jag vet inte vad något slags medelålder på oss som är här skulle bli, men många av oss är rätt åldersstigna. Vi behöver allihop ha tillgång till idrott. Idrott för äldre är en sak som det inte alltid fokuseras på och som inte lyfts fram, men jag tycker att vi ska göra det. Vi behöver satsa på att genomföra förändringar i samhället. Även där handlar det om kommunerna. Det finns exempel på att man bygger speciella idrottsplatser eller lekplatser för äldre där de kan idrotta. En sak som ger stort hopp är att vi vet att vi kan bygga muskelmassa till dess att vi är 90 år. Det ska vi kanske försöka göra. Vi vet också att aktivitet ger ett bättre välbefinnande och en bättre folkhälsa. Jag tycker att detta är en sak som vi kan lyfta fram när det gäller idrottsrörelsen.

Anf. 96 AMIR ADAN (M):

Herr talman! I dag ska vi debattera betänkande KrU10 *Politik för det civila samhället, folkbildning och trossamfund*. Betänkandet rör det civila samhället, idrotten, folkbildningen samt trossamfundet, men jag kommer att fokusera mitt anförande på idrotten.

Det känns glädjande att debattera idrottsfrågor i dag, bara några dagar efter det att Sveriges herrlandslag i ishockey vann VM-guld i söndags. I söndags kväll satt många svenskar bänkade framför tv:n, eller kanske till och med på plats i Globen, och hejade fram våra svenska hjältar. För en del barn och ungdomar kan detta idrottsevenemang bli startskottet till att börja idrotta eller kanske få nya idoler att se upp till.

För att lyckas få en stor bredd och en möjlighet för fler att börja idrotta behövs även en elit. För att få fram en elit krävs en stor bredd. Att idrotten i Sverige i större utsträckning än i de flesta andra länder är till för alla, oavsett bakgrund och privata ekonomiska muskler, är nog en av de bidragande orsakerna till att Sverige fortsätter att producera världsstjärnor. Detta är en svensk modell som vi fortsatt ska värna.

Det är med omsorg om denna svenska idrottsmodell som regeringens stora satsning med 500 miljoner kronor årligen på Idrottslyftet ska ses. Denna satsning, som sjösattes 2007, är en tydlig ambition och en uttalad önskan om att idrotten ska nå ännu fler och bli ännu bredare.

Herr talman! Regeringen satsar lite drygt 1,7 miljarder kronor på idrotten för år 2013. Statens stöd har mer än tredubblats sedan millennieskiftet. Den gamla och oförutsägbara finansieringsmodellen där idrotten finansierades via Svenska Spel har ersatts med en finansieringsmodell via skatten.

Riksidrottsförbundet gör årligen en undersökning av hur det kommunala stödet till svensk idrott ser ut. För 2012 framgår i undersökningen att nästan var fjärde kommun ökade sitt stöd till idrotten under 2012. Samtidigt var det drygt var tjugonde kommun som sänkte stödet.

Vi är många som har sett nyhetsinslag och reportage som visar på de orättvisor som finns när det gäller jämställdhetsarbetet mellan kön inom idrotten, och då i huvudsak vad gäller anläggningsmöjligheter. Jämställd-

hetsarbetet inom idrotten har pågått under många år, men det finns mer kvar att göra.

Riksidrottsförbundet beslutade på RF-stämman 2011 att revidera och komplettera jämställdhetsmålen för idrottsrörelsen samt att uppdra till Riksidrottsstyrelsen att aktivt arbeta med jämställdhetsintegrering. Detta visar att Riksidrottsförbundet aktivt arbetar med frågan, men det behöver bli bättre.

Slutligen, herr talman, är Sverige fantastiskt när det gäller idrott. Vår bredd bidrar till bättre folkhälsa, fostrar den uppväxande generationen i ansvarstagande och social träning samt förgyller mångas tillvaro på läktare och framför tv-apparaterna. Regeringen värnar vår svenska idrottsmodell. Detta visar man inte minst genom att satsa ekonomiskt.

Med dessa ord vill jag yrka bifall till utskottets förslag i betänkande KrU10 *Politik för det civila samhället, folkbildning och trossamfund*.

Anf. 97 PETER JOHNSON (S) replik:

Herr talman! Jag ställde en fråga i samband med mitt anförande: Hur ser Amir på tankegången att ha någon sorts system med idrottpengar som skulle delas ut i form av en check eller liknande? Tycker han att det är rätt väg att gå? Det var ju Amirs partikamrater som föreslog detta, och Stockholm har varit föregångare för den moderata nyliberalismens utveckling i hela landet när det gäller olika områden, även sjukvård och annat. Finns det något uns av tanke och sanning bakom detta? Det skulle jag gärna vilja veta.

Jag skulle också vilja veta någonting om utvecklingen av några andra saker. Också jag är oerhört nöjd och stolt över det svenska ishockeylandslaget och det VM-guld vi nu tog i mötet mot ett land som Schweiz, som har utvecklat sin ishockey enormt mycket under de senaste åren, om man ska vara ärlig. Detta bygger på förutsättningarna för många unga att syssla med den idrott som de vill och önskar och bli morgondagens stjärnor, på samma sätt som det var för dem som nu spelar när de var yngre.

I mitt anförande nämnde jag den ekonomiska utvecklingen i landet. Vi ser att klyftorna ökar, och allt fler människor får ekonomiska problem att skapa förutsättningar för att leva upp till sina barns och kanske till och med sina barnbarns drömmar inom idrotten. Jag ska inte be dig att svara på Per Lodenius inlägg när han talade om RF:s idéprogram. Det är jättebra, men det finns en sak som inte finns med där och som inte heller Per tog upp. Det är de ekonomiska förutsättningarna i landet. Det måste man lägga in när vi ser hur klyftorna och utanförskapet ökar dramatiskt i Sverige. Jag skulle vilja veta hur Amir ser på detta och vilka åtgärder han vill vidta för att skapa förutsättningar för att fler ungdomar ska kunna delta i idrott.

Anf. 98 AMIR ADAN (M) replik:

Herr talman! Dagens artikel i DN som Peter Johnson nu hänvisar till är inte någonting som jag tänker ta ställning till i dag. Du och jag läste som sagt samma sak för första gången i dag. Jag har inte hört talas om detta tidigare. Det är alltså inte något som jag tänker ta ställning till i dag.

Detta är också något som är på kommunal nivå och inte på statsnivå. Som det ser ut i dag är det Riksidrottsförbundet som tillsammans med sina specialidrottsförbund bestämmer hur stödet ska fördelas mellan de

olika förbunden. Så tycker jag att det ska vara. Men jag tänker alltså inte ta ställning till hur det ser ut på kommunal nivå i dag.

Sedan kommer vi in på frågan om möjligheter för unga att idrotta. Det är just därför vi har Idrottslyftet på 500 kronor årligen. Vi ska försöka få fler unga att komma in i idrotten och se till att de är kvar där längre. Att vara kvar inom idrotten ger mycket bra hälsoeffekter och även sociala effekter. Idrottslyftet är en del för att se till att unga kommer in i idrottandet.

Anf. 99 PETER JOHNSSON (S) replik:

Herr talman! Idrottslyftet är jättebra. Det är en efterföljare till Handslaget som socialdemokratin och de rödgröna skapade en gång i tiden. Men vi ser faktiskt att det är färre ungdomar som idrottar i dag. Även med insatser som Idrottslyftet, och tidigare Handslaget, är det färre ungdomar som idrottar i dag. Man kan diskutera varför. Det finns säkert flera olika orsaker.

Vi har ett socialdemokratiskt program som heter Klara, färdiga, gå. Där har vi flera olika framtidsvisioner om hur vi vill utveckla svensk idrotts- och föreningsrörelse rent generellt, och det gäller även friluftslivet.

Min fråga är: Har Alliansen några visioner om hur framtidens idrottsrörelse och fritidsliv ska utvecklas?

Vi har en idrottsminister som jag inte har hört uttala sig om idrott förutom när hon var i Kungsträdgården och tackade för VM-guldet. Det tycker jag var jättebra, för det gjorde Pagrotsky när han var idrottsminister. Det är inte fel att göra det, men det kommer väldigt få förslag från regeringen på det här området.

När det gäller den här artikeln håller jag med Amir om att det här är en kommunal fråga, men det handlar om synen på idrottsrörelsen och hela folkrörelsen. Det handlar inte om ett checksystem, utan det handlar om så mycket mer. Det handlar om en demokratisk fostran och en enorm integration. Idrottsrörelsen är väl den bästa organisationen för att skapa integration i samhället. Då kan man inte komma med en check, precis som när man handlar mjölk. Det här handlar om en samhällsmodell som har gett enormt värdefulla vinster för ungdomar och vuxna som har vuxit upp i ett demokratiskt samhälle och har varit med i en idrottsrörelse eller en föreningsrörelse. Det är detta det handlar om.

Tycker Amir att det är en bra utveckling att vi ska börja ha checkar?

Anf. 100 AMIR ADAN (M) replik:

Herr talman! Jag utgår ifrån att du tar uppgiften om att det är färre unga som idrottar från Centrum för idrottsforsknings senaste rapport. Där pekar de ut något helt annat än just pengar. De pekar ut elitsatsning. Det är något helt annat. Vi ska självfallet se till att alla unga, oavsett nivå, ska ha möjlighet att idrotta. Där är vi nog överens. De kommer fram till att vi måste se till att tränare har utbildning och kunskap för att se till att unga, oavsett förutsättningar och oavsett mål, kan idrotta. Det är prioritering nummer ett.

När det gäller checkar hit och dit håller jag fortfarande med om att idrotten själv ska bestämma hur man ska fördela resurserna.

Anf. 101 HANS BACKMAN (FP):

Herr talman! Jag ska börja med att yrka bifall till förslaget i betänkande KrU10, *Politik för det civila samhället, folkbildning och trossamfund*. Jag kommer att hålla mig till idrottsdelen i detta betänkande. Det är alltid lika trevligt att få stå här i kammaren och debattera idrott, denna för samhället så viktiga del.

Jag ska börja med att säga något om förslaget om en idrottspeng i debattartikeln från moderata företrädare i Stockholms kommun som har tagits upp här talarstolen. Daniele Fava, gruppleddare i idrottsnämnden och representant för Folkpartiet, har i dag tagit avstånd från detta förslag eftersom det bland annat skulle slå mot tjejidrotten. Det skulle ta resurser och sannolikt stoppa möjligheten att bygga nya idrottshallar som simhallar och ridhus för sådant som många tjejer ägnar sig åt. Det kan vara värt att ha med sig från denna debatt.

Folkpartiet liberalernas idrottspolitik tar sin utgångspunkt i de tydliga idrottspolitiska målsättningarna. Idrottspolitiken syftar till att skapa möjligheter för kvinnor såväl som män och unga såväl som gamla att efter de egna förutsättningarna motionera och idrotta för att främja en god folkhälsa. Folkpartiet vill främja en fri och självständig idrottsrörelse som fostrar människor i demokratiska värderingar. Idrottsrörelsen bygger på delaktighet och genomsyras av demokratiska värden. Därför måste alla delar av idrottsrörelsen ta sitt ansvar för att fostra våra ungdomar till ansvarstagande medborgare som förstår värdet av demokrati och mänskliga rättigheter.

Vi vill också uppmärksamma det viktiga idrottsledarskapet. Jag vill nämna att Sisu Idrottsutbildarna är idrottens studie- och utbildningsorganisation. Genom sin verksamhet ser Sisu till att stödja och stärka idrottsrörelsen genom att erbjuda möjligheter till vidareutveckling för de över 600 000 ledare som är verksamma i Sveriges största folkrörelse. Sisu får också ett statsbidrag från Utbildningsdepartementet och ett lokalt stöd från kommuner och landsting. Vi i Folkpartiet fäster stor vikt vid att de kommunala företrädarna för en aktiv dialog och stöder Sisus viktiga verksamhet för att kunna ge bra förutsättningar för alla våra ideellt arbetande idrottsledare ute i landet.

Det är demokratiskt fostrande och utvecklande att få vara med och forma en förenings verksamhet. Det offentliga ska inte detaljstyra idrottsrörelsen utan främja föreningsmedlemmarnas möjlighet att utveckla och driva den egna föreningen. Det innebär självfallet inte att politiker kan undvika att ta ansvar för hur medborgarnas skattemedel används. Vi som politiker måste ställa upp tydliga mål. Det kan gälla satsningar på jämställdhet, integration av nya svenskar eller stärkta möjligheter för funktionshindrade att delta på likvärdiga villkor. Politiker bör ställa upp övergripande mål som talar om vad som ska uppnås för medborgarnas bidrag till idrottsrörelsen men överlåta till idrottsrörelsen att besluta hur dessa mål ska uppnås.

Denna vision för idrottspolitik förutsätter nära och förtroliga kontakter mellan idrottsrörelsen och de politiska institutionerna på alla nivåer. Idrottsrörelsen är den största folkrörelsen i Sverige med över tre

miljoner medlemmar. Tillsammans kan vi skapa goda förutsättningar för tävlingsidrott och motion, främja en god folkhälsa och ett vitalt civilt samhälle som fostrar unga såväl som gamla i demokratiska värderingar och ger bra förutsättningar för integration. Idrotten är en pusselbit för sammanhållningen i samhället.

Herr talman! Jag vill också nämna att statens stöd till idrotten har mer än tredubblats sedan millennieskiftet, och särskilda satsningar som Idrottslyftet har tillkommit. För 2013 uppgår det statliga stödet till drygt 1,7 miljarder kronor.

Det statliga lokala aktivitetsstödet, LOK-stödet, är också viktigt. Det stöder verksamhet för barn och ungdomar mellan 7 och 20 år och är ett stimulansbidrag som är baserat just på aktivitet. Jag tycker att det är ett bra stöd till idrotten.

Vi har också den särskilda satsningen på Idrottslyftet som har haft som främsta syfte att öppna dörrarna till idrotten för fler barn och ungdomar samt utveckla verksamheten så att de väljer att idrotta högre upp i åldrarna. Verksamheten har också utgått från ett jämställdhets- och jämlikhetsperspektiv.

För att ge alla barn och ungdomar chansen att prova på idrott har Riksidrottsförbundet för avsikt att föreslå att en verksamhetsinriktning som innehåller fokusområdet att säkerställa förutsättningarna för barn- och ungdomsidrott ska antas på Riksidrottsmötet, RF-stämman, som hålls nu i helgen i Luleå. I det här arbetet ingår ett internt förändringsarbete där respektive idrott måste se över sina system och strukturer för att hålla nere kostnaderna för deltagande.

Det är viktigt att låta barn få prova på olika idrotter, och alla barn ska ges möjlighet att delta i fysiska aktiviteter. Därför är det positivt att RF, för att säkerställa förutsättningarna för barn- och ungdomsidrotten, har som mål att se till att idrottsföreningar ser över sina system och strukturer för att hålla kostnaderna för deltagande nere.

Det är också viktigt att poängtera att i dag kan föreningar få statligt stöd via Idrottslyftet för att bedriva verksamhet som syftar dels till socialt ansvar, dels till att rekrytera barn och behålla dem i föreningarna.

Herr talman! En enskild person har rätt att få ut ett utdrag ur belastningsregister som rör den enskilde själv. Den enskilde kan begära att få ut ett begränsat utdrag ur belastningsregister som ska användas vid ett anställningsförfarande för vissa typer av tjänster som till exempel tjänster vid förskolor eller skolor eller i skolbarnsomsorg. Det anges då högst upp på utdraget ur belastningsregistret vad tjänsten avser.

I departementspromemorian *Genomförande av EU:s direktiv om bekämpande av sexuella övergrepp mot barn, sexuell exploatering av barn och barnpornografi* föreslås att den som rekryterar personer till sådan yrkesverksamhet eller organiserad frivilligverksamhet som innebär direkt och regelbunden kontakt med barn ska ha rätt att begära att den som erbjuds anställningen eller uppdraget visar ett utdrag ur belastningsregistret av vilket det framgår om personen i fråga har dömts för sexualbrott eller vissa andra allvarliga brott. Detta är viktigt. Frågan bereds nu inom Justitiedepartementet, och enligt departementet är en lagrådsremiss på gång.

Vi som är aktiva som ledare har en stor och viktig uppgift att se till att barnen inte riskerar att utsättas för någon form av övergrepp under sitt idrottande. Det är extremt viktigt.

Herr talman! Jag vill avsluta med att fästa uppmärksamheten på att en av sommarens stora idrottsliga folkfester, damernas fotbolls-EM, kommer att avgöras i Sverige den 10–28 juli 2013. Halmstad, Kalmar, Göteborg, Linköping, Norrköping, Solna och Växjö blir värdorter. Finalen ska gå på den nya nationalarenan Friends Arena med plats för 50 000 åskådare.

Det är förstås av stor betydelse för flick- och damfotbollen i Sverige att vi får arrangera EM 2013. Ca 30 procent, över 86 000, av våra många fotbollsspelare är i dag tjejer. De får såklart ett lyft av det här, och ännu fler kommer att få inspiration att börja spela fotboll, precis som ännu fler har fått inspiration att börja spela ishockey efter den härliga segern i ishockey-VM här i veckan.

Anf. 102 PETER JUTTERSTRÖM (M):

Herr talman! Jag hade inte tänkt gå upp i talarstolen, men jag kunde inte låta bli att anmäla mig när Peter Johnsson var uppe tidigare. Han ställde några frågor och undrade om vi tycker att det här med kultur och idrott är en viktig samhällsfunktion, eller något sådant – jag kommer inte riktigt ihåg hur han uttryckte det. Jag kan bara tala om att det är klart att vi gör det. Det är därför vi har tillfört mer pengar år efter år, trots att det har rått en ekonomisk kris i framför allt eurozonen. Också på idrottsområdet som behandlas i dag har vi höjt statens stöd ganska mycket.

Sedan finns det en oroande trend, och den är att en del idrotter blir allt dyrare. För att bereda fler möjligheter har vi infört någonting som heter jobbskatteavdrag, vilket gör att det finns mer disponibel inkomst i hushållen så att fler kan ta del av det här.

Med stort självförtroende säger Peter: Vi kommer att se till att fler kommer i arbete. Kan du förklara för mig, som kan så där lagom mycket matematik, logiken i att det blir fler arbeten av att höja skatterna med 30 miljarder och av att höja arbetsgivaravgifterna? Den ekvationen vore det enormt intressant att få förklarad.

Anf. 103 PETER JOHNSON (S) replik:

Herr talman! Det jag skulle vilja höra från Peter är: Ingår kultur och fritid i välfärdens kärna? Om jag får höra att det är så har Moderaterna ändrat sin uppfattning, för det har man inte vågat säga tidigare.

Vi har sett en utveckling där Alliansens partier har sänkt skatter för långt över 100 miljarder. Vi har en massarbetslöshet som ni 2006 sade att vi socialdemokrater hade skapat. I dag är den nästan dubbelt så hög. Jag kommer från Trollhättan, där den näringspolitiska frånvaron var fullständig i samband med det. I dag har vi 16 procents arbetslöshet beroende på att man har en näringspolitik som inte skapar förutsättningar för växande företag. Sedan anklagar du oss socialdemokrater för att höja skatten med 30 miljarder och menar att det inte skulle skapa fler jobb. Det finns en omfördelningspolitik. Ni har sänkt skatterna till den grupp som har mest och bäst ekonomiska förutsättningar i samhället i dag. Ca 70 procent av skattesänkningarna har gått till den gruppen. Övriga 30 procent har gått till den stora massan i Sverige. Det har nästan inte lett till ett enda nytt

jobb. Ni pratar om 200 000 nya jobb, men de skapades faktiskt mellan 2006 och 2007 och var följden av en socialdemokratisk politik. Inte ens där lyckas ni alltså komma fram till ett resultat utifrån er ekonomiska politik.

Som sagt, jag tror att en socialdemokratisk och en rödgrön politik har större förutsättningar att skapa fler jobb och därmed ökade ekonomiska förutsättningar och möjlighet för fler ungdomar att idrotta.

Anf. 104 PETER JUTTERSTRÖM (M) replik:

Herr talman! Man kanske inte ska säga här i kammaren att det är dubbelt så hög arbetslöshet nu som 2006. Den ligger ungefär på samma nivå. Den är något högre, men då har hela eurozonen, som jag sade, befunnit sig i en ekonomisk kris.

Jag har fortfarande inte fått svar på hur man kan beskatta företagen med 30 miljarder och höja arbetsgivaravgifterna och få fler jobb av det. Den frågan har jag verkligen inte fått svar på.

Anf. 105 PETER JOHNSSON (S) replik:

Herr talman! Med skattesänkningar för 130 miljarder har det inte skapats *några* fler jobb. Man kan hitta andra lösningar på hur de skattemedel som finns i dag kan användas och ge förutsättningar för en annan typ av politisk inriktning. Det är en självklarhet att det kommer att skapas fler jobb om man använder skattemedel mer effektivt.

Den ekonomiska politiken har inte lett till att fler ungdomar i dag har möjlighet att idrotta, då fler familjer i dag har ekonomiska problem på grund av att man har försämrat de svenska trygghetssystemen. De nordiska trygghetssystemen var unika i världen. Dem har ni raserat under er korta period vid regeringsmakten. Det är självklart att det får konsekvenser även inom idrottsrörelsen och inom föreningslivet.

Det kostar att syssla med idrott, som jag sade förut. Det kostar lite över 10 000 kronor med ridsport, ishockey och sådana saker. Man måste ha ekonomiska förutsättningar om man vill syssla med den typen av idrott. Om möjligheterna till detta tas bort för en del av befolkningen skapar man ett vi-och-de-samhälle. Det samhället ser vi utvecklas i dag i Stockholms ytterområden och i fler områden i Sverige. Det beror på någonting, Peter. Det är ingenting som växer av sig självt, utan det beror på en politisk inriktning som skapar ett utanförskap i samhället.

Att minska utanförskapet var ett mål som regeringen och de borgerliga partierna kom till makten med. Har utanförskapet minskat under er regeringsperiod? Jag är helt övertygad om att det inte har gjort det, utan det har ökat. Man måste säga att det är ett misslyckande. Inriktningen på idrottsrörelsens förutsättningar kommer också långsiktigt, om man inte ändrar politiken, att bli ett misslyckande där vi inte kommer att se fler förebilder för våra barn och ungdomar.

Anf. 106 PETER JUTTERSTRÖM (M) replik:

Herr talman! Nu är det faktiskt så att det har blivit fler jobb. Befolkningen har ju ökat, så procentuellt ser det inte så mycket bättre ut, men faktum är att fler är i arbete i dag, och detta mitt i brinnande finanskris.

När det gäller artikeln i dag om idrottspengen tycker jag personligen att det är ett jättespännande förslag, även om jag inte heller har satt mig

in i det. Tack och lov att vi har kommunalt självbestämmande så att vi kan pröva olika modeller.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 29 maj.)

*Kulturskaparnas
villkor och kultur i
den offentliga miljön*

12 § Kulturskaparnas villkor och kultur i den offentliga miljön

Föredrogs
kulturutskottets betänkande 2012/13:KrU11
Kulturskaparnas villkor och kultur i den offentliga miljön.

Anf. 107 AGNETA GILLE (S):

Herr talman! De som följt debatten om kulturen förstår att vi ser mycket olika på kulturfrågorna och på samhällsbilden. Det är spännande.

Kulturen har del i att vi mår bra. Att må bra är viktigt. Att ha framtidstro och känna hopp är oerhört viktigt. Men det är inte alltid vi har den känslan. Det finns många som inte känner så i dag. Det händer att även vi som trots allt har det ganska bra känner oss nedstämnda och tycker att det är lite grått, lite trist och tråkigt.

Vi behöver göra något för att må bättre. Vad kan vi då göra? Mat och dryck ingår som en del i kulturen, som en del i vårt dagliga liv. Känslan av välbehag förstärks när det är extra gott och extra vackert på tallriken. Detta välbehag kan också fås genom andra saker, till exempel genom upplevelser och kultur. Kultur underskattas, men den kan vara som en drog som gör att vi mår bättre.

Att få njuta live av ett musikstycke eller leva sig in i en teaterpjäs och glömma vardagen för en stund kan ge nya perspektiv på livet. Lyssna på musik, se en spännande film, läsa bra böcker, få möjlighet att gå runt på ett museum eller en utställning och drömma sig bort utan att bli ruinerad kan också ge nya perspektiv. Det är det som betänkandet *Kulturskaparnas villkor och kultur i den offentliga miljön* handlar om.

Herr talman! Det är sorgligt att se att förutsättningarna för att vara scenkonstnär i dag inte är de bästa. Vid ett tillfälle för inte så länge sedan satt jag och talade med en framgångsrik upphovsman, och han gav sin bild av varför Sverige varit så framgångsrikt på musiker – musik, musikskapare, upphovsmän – för Sverige har verkligen varit framgångsrikt.

Hans teori bestod av två delar som var viktiga, och jag tror att ni kan lista ut vad de var. Det första var naturligtvis den kommunala musikskolan för alla barn, den som gett möjlighet för alla att ta del och lära sig mer. Den har gett alla barn samma chans och möjlighet att ägna sig åt musik utan att bli ruinerad. Att veta att man har möjlighet att delta i den kommunala musikskolan har skapat oerhört många musiker, upphovsmän, författare och annat, vilket är helt fantastiskt för ett så litet land som Sverige.

Det andra han ansåg var viktigt för att scenkonstnärer och upphovsmän vågat ta steget var tryggheten i Sverige. Tryggheten har gett möjlighet att våga ta språnget, våga ta steget, att veta att det finns en trygghetsförsäkring som fångar upp honom eller henne om det går åt skogen.

Dessa båda delar håller på att raseras, för nu har samhället ändrats radikalt efter sju år med borgerlig regering. Tryggheten försvinner, a-kassan urholkas, arbetslösheten ökar, utanförskapet växer, inkomstskillnaderna har aldrig varit så stora. Teatrarna har inte råd att ha kvar sina skådespelare. Självklart känner kulturskaparna av den förändringen av samhället. Det är en mycket tuff situation för många kulturskapare. Många framstående och duktiga kulturskapare lämnar kulturen för att kunna försörja sig. De måste ju försörja sig, och då lämnar de kulturen och börjar jobba med annat. Sverige kommer att backa. Från att ha varit i topp när det gäller kreativa människor kommer vi att tappa många.

Här kan vi tydligt se hur politik gör skillnad. Regeringen satsar på skattesänkningar, vilket vi också hörde i den tidigare debatten – 100 miljarder i skattesänkningar i stället för att satsa på människor så att de kan känna trygghet, ta del och våga vara kreativa. Regeringen har varit bra på att tala om att alla ska jobba men har inte bidragit till att skapa förutsättningar för några nya jobb. Allra sämst har det varit inom kultursektorn.

För oss socialdemokrater är tryggheten viktig. Det är viktigt med trygghet. Det är viktigt med solidaritet. Det är viktigt med jämlikhet. En förutsättning för ett rikt och levande kulturliv är att kulturskaparna har goda grundförutsättningar, möjligheter och villkor. Villkoren har försämrats under en följd av år, framför allt genom att fler som tidigare var anställda inom scenkonsten har pressats ut i en osäker frilanstillvaro. Det vet vi. Sådana fakta finns. Försämringarna har ökat under den borgerliga regeringen. A-kassans försämrade villkor har slagit hårt mot artister som tidigare kunnat lyfta a-kassa mellan olika engagemang, som en försäkring, och på så sätt kunnat vara kvar i kultursektorn. Utan kulturskaparna har vi ingen kultur. Utan konstnärer har vi ingen konst. Därför är det viktigt för oss alla att kulturskaparna kan leva på och utveckla sitt yrke.

Jag måste i detta sammanhang nämna att vi söker en lösning på scenkonstspensionerna och att den snarast måste komma till stånd. Riksdagen har vid ett flertal tillfällen gett tillkännagivanden till regeringen. Utskotet har tryckt på – vi är ett enigt utskott – men vi har fortfarande inte fått något besked om detta från regeringen. Det är en viktig fråga som vi måste lösa.

Herr talman! Vi konstaterar att de kulturellt yrkesverksamma utgör navet i skapandet av kultur. Trots det har de dåliga arbetsvillkor och svårt att passa in i de traditionella trygghetssystemen som gjorts om. En socialdemokratisk politik vill göra det enklare för kulturskaparna att leva på sitt arbete. Vi föreslog i vårt budgetalternativ för 2013 en höjning av bidragen till fria grupper och konstnärer men även till arrangörer som skapar arbetstillfällen för kulturskapare. Vi vill därför uppdra åt regeringen att utarbeta en strategi som har till syfte att långsiktigt stärka kulturskaparnas villkor. Därför, herr talman, yrkar jag bifall till reservation nr 1 i betänkandet.

Vi har många reservationer i betänkandet, och jag går därför vidare till reservation nr 4 Utvärdering av enprocentsregeln. Den berör nämligen det som jag talat om.

Det är viktigt att vi har konst i våra offentliga miljöer, att vi smyckar både inomhus och utomhus. Det ger skönhetsupplevelser och skapar välbefinnande. Det är viktigt inte bara för oss som ska njuta av konsten,

utan minst lika viktigt är att det skapar arbetstillfällen för konstnärer som får marknadsmässigt betalt och möjlighet att få sina verk utställda och kända. Där är enprocentsregeln mycket viktig. Den rekommenderar att 1 procent av kostnaderna för offentliga byggnationer ska gå till offentlig konst. För konstnärerna innebär regeln arbete och rimliga ersättningar. Samtidigt bidrar den till en tilltalande och spännande offentlig miljö. Om denna regel följs innebär det en stärkt marknad för konsten och konst-hantverket.

Det saknas i dag kunskap om hur enprocentsregeln efterlevs. Vi anser därför att det vore viktigt att det gjordes en utvärdering av hur enprocentsregeln fungerar i praktiken. Det behöver göras en grundlig analys av hur regeln efterlevs av kommuner och landsting men även av staten och av privata aktörer i form av byggbolag.

Vi vill att regeringen ger Statens konstråd samt Konstnärnämnden i samverkan med andra lämpliga aktörer i uppdrag att genomföra en sådan utvärdering och parallellt förstärka informationen om enprocentsregeln, allt för att våra konstnärer ska få möjlighet till arbete och en bättre situation. Jag yrkar därför bifall även till reservation nr 4.

Herr talman! Naturligtvis stöder vi alla våra reservationer, men jag yrkar bifall endast till nr 1 och 4.
(Applåder)

Anf. 108 TINA EHN (MP):

Herr talman! Jag kan börja med att nämna det som Agneta Gille också tog upp men som egentligen inte är med i dagens betänkande, det som handlar om scenkonstpensionerna. Jag kan instämma i det som Agneta Gille framförde här. Vi väntar med spänning på den lösningen.

Jag skulle vilja börja med det som handlar om några reservationer i betänkandet. En reservation som vi har ställt oss bakom heter Skyldighet att följa MU-avtalet. Det är medverkans- och utställningsavtalet som är förkortat till MU-avtalet.

Statens kulturråd har inlett en översyn av avtalet, och man förväntar sig att det ska komma en redovisning under våren. Jag känner inte till om den har kommit, men det borde jag ha gjort, tycker jag, eftersom jag sitter i kulturutskottet.

Vi tycker också, som vi skriver i den här reservationen, att man borde arbeta fram riktlinjer för hur alla institutioner som får statligt bidrag ska följa MU-avtalet. Det är det den reservationen handlar om.

En annan reservation handlar om det som kallas för enprocentsregeln. Den offentliga konsten som alla har tillgång till är en del av det demokratiska samhället. Där finns riktlinjer och rekommendationen att 1 procent av den totala byggkostnaden ska gå till konstnärlig utsmyckning. Det är en bra regel som verkligen ska efterlevas. Men vi saknar kunskap om i vilken utsträckning det sker. Den reservationen handlar om att vi tycker att vi behöver ha den kunskapen.

Själv kan jag väl säga att när jag har träffat kulturskapare och konstnärer har de till mig sagt att de många gånger känner sig snuvade på det här uppdraget därför att det i dag är väldigt många arkitekter som talar om att man har en arkitektonisk utsmyckning. Arkitekturen sägs vara det som man kan hänvisa till följer enprocentsregeln. Men jag tycker inte att

det är riktigt samma sak. Arkitektur är spännande och design också, men konstnärlig utsmyckning är faktiskt konstnärlig utsmyckning.

En reservation handlar om biblioteksersättningen. Även jag har deltagit i en debatt med kulturministern om den. Många frågetecken har funnits runt den och oklarheter om varför man har gett uppdrag till exempel till Litteraturutredningen att över huvud taget se över förhandlingsrätterna. Det handlade den interpellationsdebatten om.

I den interpellationsdebatten fick jag, och även Bengt Berg som deltog i den, svaret att man värnade biblioteksersättningen. Det tycker jag låter bra, men fortfarande handlar det väldigt mycket om att jag inte riktigt känner att förhandlingsrätten är säkrad från Alliansens sida.

Däremot var även Ulf Nilsson uppe i den debatten och klargjorde Folkpartiets ståndpunkt, vilket var betryggande.

Den reservationen handlar alltså om att förtydliga rätten att förhandla om biblioteksersättningen.

En reservation handlar om slöjdfrågor. Jag skrev en motion om slöjdens betydelse och möjligheter för oss alla. Där tar jag upp frågan om en strategi för hemslöjd, en strategi som man behöver utforma tillsammans med slöjdare för att ge slöjden en mer betydelsefull plats i samhället.

När jag träffar människor som håller på med och brinner för slöjd blir jag varm inombords och glad. Det finns ofta ett genuint intresse för vad som är hållbart. Det finns ett intresse för kvalitetskrav och en tillfredsställelse över att klara av att göra saker själv. Det finns också många gånger en respekt för naturen och för naturmaterialens egenskaper. Men det finns också en ren glädje över att arbeta med olika slöjdmeter. Det finns väldigt många goda exempel på hur slöjden når människor i väldigt många olika åldrar.

Slöjdens betydelse för samhällets välmående är sannolikt stor. Slöjdande människor är kreativa människor. Slöjd och hantverk gränsar till mycket. Vägen till design är nära. Slöjd innefattar mycket av kunskap, och människor kan mötas på olika sätt genom slöjden. Slöjden är ett språk, kan man säga, som man kan kommunicera med utan att kunna det verbalt. Man kan förstå varandra, man har gemensamma intressen. Mycket av interkulturella möten finns i slöjden. Jag deltog själv på en internationell slöjdförkonferens i Bohuslän i somras med 40 olika nationer. Det var fantastiskt att se hur man möttes.

Det finns också inom slöjdrörelsen väldigt mycket av uttryck, av gränsland mellan gatukonst, solidaritetsrörelse och samhällsengagemang. Craftivism kallas det. Det är otroligt spännande. Det handlar verkligen om yttrandefrihet. Det är kanske inte det vi i första hand förknippar slöjd med, men det kan vara mycket av det i dag.

Slutligen handlar en reservation om fristäder. Fristäder är ju någonting som erbjuds författare som inte kan verka fritt i sitt yrke i hemlandet. Runt om i världen finns ungefär 40 fristäder. Nu börjar det växa lite snabbare. Samtidigt lär det finnas flera hundra förföljda författare och kulturarbetare.

För ett litet tag sedan fick vi den sjätte fristadskommunen, Sigtuna, i Sverige. Och det är fler som har ansökt om att bli fristäder. Sedan tidigare har vi Stockholm, Göteborg, Malmö, Uppsala och Växjö. Är man en fristadskommun ansvarar man för uppehälle och bostad under två år.

Fristadsarbetet sker i dag i samarbete med Kulturrådet och olika regionala och lokala organisationer. Exempel på samarbetsparter har varit organisationen PEN, bibliotek, kulturhus, museer, studieförbund, Författarcentrum, skolor, Missionskyrkan, bokhandlare, filmfestivaler, fria teatergrupper, tidningar, med flera.

Många fristadsförfattare väljer ett liv i fristaden och involverar sig i det kulturliv som man har knutit kontakt med. Vilken roll man har som fristadsförfattare beror på vilken roll man kan, vill och vågar inta. Flera av dessa människor är mer eller mindre hotade. En del behöver skyddad identitet, andra deltar mer i offentlighet.

Många kommuner och orter i Sverige är relativt små, sett till antalet invånare, och det råder en osäkerhet om att klara av att erbjuda en fristad. Ett sätt att utveckla det här och ge fler kommuner och orter möjligheten att involvera sig i arbetet för fler fristäder är att bidra till stöd och handledning samt att uppmuntra små kommuner att gå samman för att bilda ett gemensamt fristadsansvarstagande.

Det handlar en av reservationerna om, och jag ser att man i svaret säger att det är möjligt. Det förstår jag att det är. Men jag tror att det behövs lite omsorg för att göra det möjligt. Det är där vi har ett ansvar för att se till att det sker.

Avslutningsvis skulle jag vilja säga att jag stöder samtliga motioner som Miljöpartiet har ställt sig bakom, men just nu ställer jag mig bakom reservation 9.

Anf. 109 ADAM MARTTINEN (SD):

Herr talman! I kulturutskottets betänkande *Kulturskaparnas villkor och kultur i den offentliga miljön* har Sverigedemokraterna skrivit en reservation. Den gäller visarkivet i Västervik. Visarkivet i Västervik har en omfattande samling verk som vi sverigedemokrater vill bevara, och vi vill ge förutsättningar för att folket även i fortsättningen ska kunna ta del av samlingen.

Visarkivet i Västervik innehåller material från hela landet. Arkivet förvaltar och levandegör en central del av det svenska kulturarvet. När arkivet går en oviss framtid till mötes vill vi sverigedemokrater att möjligheten att införliva arkivet med Statens musikverk bör utredas. Därmed yrkar jag bifall till Sverigedemokraternas reservation nr 7.

Anf. 110 BENGT BERG (V):

Herr talman! Vi stöttar alla våra reservationer, men här yrkar jag bifall till reservationerna nr 1, 6 och 11.

Jag samtycker med både Agneta Gilles och Tina Ehns anföranden, och speciellt Tina Ehns lovsång till slöjden var vacker.

Herr talman! Det är dyrt att leva. Frågan är om det lönar sig, var det någon som sade. Många kulturskapare och kulturarbetare ställer sig den frågan. Ändå drivs de av sin inre glöd och kämpar vidare. Jag menar att också samhället i stort har glädje och nytta av kulturskaparna. När man ser på kulturarbetarna i ekonomiska siffror finner man att de också genererar arbete.

Det paradoxala är att den som skapar till exempel en bok eller ett konstverk är den enda som inte har någon som helst trygghet i sitt arbete. Man börjar med ett vitt ark, har huvudet fullt med idéer, har all tid i värl-

den, lever i ett fritt land där man kan uttrycka sina innersta känslor om livet i stort, samhället och världen, men man har ingen trygghet. Man skriver, och i bästa fall blir det en bok som ges ut av ett bokförlag. På det förlaget har alla lyckligtvis lön för sitt arbete – korrekturläsare, redaktörer och så vidare. Långtradarchauffören som kör ut hela härligheten i landet har givetvis betalt. Det gäller också bibliotekarierna och de som jobbar i bokhandeln – men inte den som har skrivit boken.

Jag menar att samhället i sig har ett stort ansvar för den levande kulturen. Jag kommer från Värmland. Jag tänker ibland på salig Selma Lagerlöf. Hur mycket har hon inte långt efter sin död betytt för hela landskapet. Hon har med sitt vackra språk färgat våra bilder av Värmland – det glittrande vattnets land.

Jag vill gärna säga något om konstnärerna, alltså bildkonstnärer, skulptörer, filmare och så vidare. De satsar också så otroligt mycket av sin inre energi och tid. En konstnär vill absolut vara en del av samhället, inte någon som står utanför och betraktas som en kuf. Det är tyvärr en långlivad tradition att betrakta särlingarna i konsten som mer eller mindre otillräkneliga. Ibland får man syn på den konst som har skapats av särlingar i konsten. Annan Konst är en utställning som har visats på Göteborgs Konsthall, Liljevalchs och på andra ställen i Norden. Det är en underbar samling av helt originell konst. Då tappar man genast lusten att dela upp i bra och dåligt, kvalitet och så vidare. Dessa människors liv har säkert blivit mycket lyckligare tack vare detta skapande.

Herr talman! Nyss var jag med på en studieresa till Berlin. Den var givande. Det var tre täta dagar. Berlin är en stad med en miljö som har använt kulturen i sin marknadsföring. Kulturen är en del av profilen för Berlin. Många svenska konstnärer har hamnat där. I början av 90-talet var hyrorna billiga. De kunde få en stor fin ateljé för en överkomlig summa. I hela Europa tas nedgångna industrikvarter och fabriksbhallar över av konstnärer. Därmed höjs statusen och värdet i stadsdelen. På något vis stiger hyrorna och de tvingas flytta därifrån. De gör något stort och viktigt, ett nästan ideellt arbete, men sedan trillar de därför att de har sågat av den gren de satt på. Även där har samhället fortfarande ett stort ansvar.

Kulturen ska vara dynamisk, utmanande, en obunden kraft och värna yttrandefriheten. Det är grunden. Målet ska vara att kreativitet, mångfald och konstnärlig kvalitet ska bidra till samhällets utveckling.

Om man tar de nationella kulturpolitiska målen på allvar innebär det också att samhället tar ett ekonomiskt ansvar för den kulturella utvecklingen i landet. Prioriteringar ska leda till förbättrade villkor för den nyskapande kulturen. Konsten ska göras tillgänglig för fler. Bidrags- och ersättningssystemen ska vara öppna och rättvisa, och hänsyn ska tas till kulturskaparnas speciella villkor. Allt detta är absolut vackra ord, men de måste också fyllas med konkret innehåll.

Utgångspunkten är att konstnärerna och kulturskaparna ses som en nödvändig del av samhället och inte betraktas som idealistiska eldsjälar som lever på luft och vatten. Medverkans- och utställningsersättningen är viktig, och det så kallade MU-avtalet måste följas, även när kulturen omhändertas av den så kallade samverkansmodellen runt om i landet. Det har redan talats om enprocentsregeln, och den har lovprisats. I det är det bara att instämma.

Herr talman! I en interpellationsdebatt, som också Tina Ehn nämnde nyss, framhöll kulturministern att regeringen värnar om biblioteksersättningen och att författare, översättare, tecknare och fotografer självklart ska ersättas för att de låter sina verk lånas ut vid folk- och skolbiblioteken. Att författare och andra litterära upphovsmän ges bra förutsättningar för sitt arbete är avgörande för litteraturens utveckling i landet. Kulturministern konstaterade också att den nuvarande förhandlingsordningen fungerar väl. Gott!

Detta kan ses som ett erkännande av de farhågor som har uppstått på grund av kulturministerns otydlighet vad gäller biblioteksersättningens utformning och dess stora betydelse för bokskaparna i Sverige. Utlåningsersättningen har höjts med 4 öre till 1:41 kronor för varje utlånad bok. 4 öre kan tyckas lite, men denna höjning innebär en ökning av medlen i Författarfonden som går till stipendier och resor. Dessa 4 öre blir 5,5 miljoner. Det tycker åtminstone jag är en bra uppräknig.

Men det kan bli ännu bättre. Ersättning ska det vara, inte bidrag. Det ska vara ersättning för utfört arbete på en konstnärlig nivå, inte bidrag till någon som står med mössan i handen.

Men riktigt glad får man sällan vara när det gäller Alliansens kulturpolitik. Det uppstår titt som tätt glidningar i själva skrivningen, men orden står för olika saker även om de liknar varandra.

När det gäller ordningen för den årliga förhandlingen mellan upphovsparten och staten förordar Litteraturutredningen reglerade överläggningar. Där finns en väsentlig skillnad. Förhandlar gör två likvärdiga parter med målet att uppnå ett konkret resultat. En överläggning behöver inte alls resultera i någonting. Dessutom sägs att ersättningen ska bestämmas för tre eller fem år och vara indexreglerad. Allt detta tyder på att det inte blir någon större uppräknig i sak.

Herr talman! Kulturministern har själv sagt att den nuvarande förhandlingsordningen har stora brister. Men vilka dessa skulle vara tycks vara skrivet i stjärnorna.

Hur ska ersättningen för e-bokslånen hanteras? Det är en annan alltmör brännande fråga som väntar på svar. Vi i Vänsterpartiet vill inrätta digitala bibliotek för gratis utlån samtidigt som vi avsätter nödvändiga medel för att finansiera de elektroniska boklånen. Men det behövs som sagt ett regelverk för detta.

Herr talman! Till sist några ord om de fristäder för konstnärer och författare som hamnat i en sorts ingenmansland. Det handlar om demokratiska rättigheter och yttrandefrihet. Det handlar om solidaritet och om att slå bryggor mellan olika språk och kulturer. När de demokratiska villkoren sätts ur spel i ett land är det ofta kulturens arbetare som först hotas, fångslas eller till och med mördas. Det fria ordets styrka utmanar makten och förtrycket. I Sverige finns sex fristäder, i Norge betydligt fler och som sagt runt om i världen ett fyrtiotal.

Vi menar att förföljda kulturarbetare betyder så mycket genom sitt mod och sitt konstnärliga skapande att vi vill erbjuda fler fristäder för att kunna ge skydd åt dem i vårt land som i samma stund också berikar vår kultur och berör oss som människor bland människor.

(TALMANNEN: Det yrkades bifall till reservation 11, men någon sådan finns inte. Kan det möjligen vara punkt 11 reservation 9 som avses? Ja, vi noterar det.)

Anf. 111 ANNE MARIE BRODÉN (M):

Herr talman! Vi debatterar och diskuterar betänkandet om kulturskaparnas villkor och kulturen i den offentliga miljön. Vi har hört flera olika oppositionspolitiker säga att det är väldigt mycket som inte fungerar och som är dåligt, att det går åt fel håll och så vidare. Jag undrar om man läst innehållet i betänkandet eller kanske enbart läst sina egna reservationer. Jag hoppas att jag inte har rätt i det. Men det är glädjande att Bengt Berg ändå berömmar kulturministern för hennes tydliga ställningstagande när det gäller bibliotek ersättningen, så det tänker jag inte kommentera mer.

Däremot ska jag än en gång, det har jag gjort tidigare, slå fast vad statsministern sade i regeringsförklaringen 2010. Det är något som även Bengt Berg lyfte fram – att kulturen ska vara en dynamisk, oberoende och utmanande kraft med yttrandefriheten som grund. Med utgångspunkt i kulturens frihet och egenvärde ska vi stärka dess betydelse i samhället.

Det tycker jag är väldigt bra och tydligt sagt av statsministern, och det är naturligtvis något som hela Alliansen står bakom.

Vi moderater anser att kulturen verkligen ska ta mer plats i samhället. Vi anser att den bidrar till människors utveckling på många olika sätt, men den bidrar även till tillväxt, ökad sysselsättning och förbättrad hälsa och utbildning.

Regeringen har gjort satsningar på detta område, till exempel 73 miljoner på kulturella och kreativa näringar. Ändå har vi hört att det inte har blivit några fler arbetstillfällen. Jag vet inte vilken verklighet man då har tittat på. 170 miljoner går till Skapande skola. Vi har i utvärderingar sett att det berör väldigt många elever. Men det är naturligt att det också berör väldigt många kulturarbetare. 40 miljoner till kultur för de äldre – det är givet att det ger mycket mer kultur till de äldre, men det berör också väldigt många kulturarbetare.

Budgetar inom kulturområdet har regeringen lyckats att både bibehålla och öka under flera år. Bara mellan 2012 och 2013 satsas det 184 miljoner extra på kulturen. Det har aldrig varit lättare än nu för människor att ta del av film, musik, litteratur, bildkonst och allt annat som kulturen har att erbjuda.

Ett av regeringens övergripande prioriterade områden inom kulturpolitiken är att förbättra villkoren för nyskapande kultur. Kulturskapare ska ha goda möjligheter att fritt utveckla sitt konstnärliga skapande. Det ska finnas förutsättningar för att göra konsten tillgänglig för fler människor. Vi har hört att bidrags- och ersättningssystemen ska vara öppna och rättvisa, och man ska ta hänsyn till kulturskapares ofta speciella arbetsvillkor.

Då kan man ställa sig frågan: Är det inte så att det har blivit bättre? I Svensk Scenkonsts senaste pressmeddelande säger man: Tack vare kultursamverkansmodellen har vi fått ett större inflytande ute i regionerna, och vi är väldigt positiva till det som sker. Regeringen har avsatt 25 miljoner extra i tre år för att stärka kultursamverkansmodellen.

Prot. 2012/13:110
23 maj

*Kulturskaparnas
villkor och kultur i
den offentliga miljön*

Jag har tidigare nämnt att väldigt många elever har fått del av Skapande skola, närmare 700 000. Även detta har stärkt kulturen ute i skolorna.

Herr talman! Positiva exempel finns att peka på när det gäller MU-avtalet. Vi har hört att det finns en motion på det området. Man vill se att ett sådant avtal blir obligatoriskt för att man ska få ersättning. Men regeringen har valt en annan modell. Alliansen har valt att göra detta till en del i kultursamverkansmodellen. Jag räknade och ser att det är 120–125 som är med och tecknar MU-avtal. Här ingår alla län. Jag tror att den vägen är mycket positiv. KRO och KIF har uttryckt att de ser detta som någonting väldigt positivt.

Jag kan ta mitt eget län Halland som exempel. Där har vi jobbat aktivt för att detta ska finnas i kulturplanen. Vi har startat ett centrum för kulturarbetare, ett resurscentrum, först i landet. Dessutom diskuterar vi nu hur vi ska kunna locka ännu fler att vilja etablera sig som kulturarbetare i Halland. Då pratar vi naturligtvis om många företagare. 70 procent av dem som verkar inom kulturen i dag är egenföretagare. Ibland får jag för mig att de olika oppositionspartierna har blivit lite överraskade över den tuffa situation som man har som egenföretagare i Sverige. Där har regeringen försökt att fortsätta att förbättra för dem, och det gäller naturligtvis alla företagare, inklusive dem som arbetar inom kultur och kreativa näringar.

Herr talman! Goda villkor för konstnärligt skapande är en grundförutsättning för kulturlivet, och det görs många satsningar där. I betänkandet kan vi läsa att man avsatt 333 miljoner kronor för att användas för ersättning inom bild, form, musik, teater, dans och ord. Vi har en arbetsgrupp som har arbetat med frågor inom detta område där jag ingår. Vi har tittat på konstalliansernas verksamhet, som är en form av verksamhet för att trygga ekonomin när man går mellan olika uppdrag. Vi har överlämnat en rapport om detta till kulturutskottet. Vi konstaterar att allianserna är viktiga, gör ett viktigt arbete och har avgörande betydelse för den ekonomiska tryggheten för många som finns inom detta område.

Vi har haft en utvärderingsgrupp. Vi har lyssnat på både kulturministern och Stefan Attefall – bostadsminister lät lite konstigt i sammanhanget – som har tittat på hur scenkonstspensionsfrågan kan lösas. Den är viktig och avgörande. Flera har sagt att den måste få sin lösning, och jag delar den uppfattningen. Däremot delar jag inte det som är sagt om att man inte fått något besked.

Kulturministern har sagt att detta ska lösas i kommande budget. Det står också tydligt i tidigare budget att man vill att detta ska lösas mellan parterna. Det är också det arbete som nu pågår, så jag ser ändå förhoppningsfullt fram emot att vi kommer att kunna hitta en lösning för scenkonstspensionerna. Och det är väl mer än vad vi kan säga att vi har lyckats med tidigare, oavsett hur det har sett ut på regeringsidan, för det är en svår nöt att knäcka. Det vet alla som har varit inne och tittat på detta.

Herr talman! Regeringen kommer fortsatt att bedriva en aktiv konstnärspolitik med samma syfte som hittills, nämligen att de professionella konstnärerna ska kunna leva på sin yrkesverksamhet och ha goda möjligheter att fritt utveckla sitt konstnärliga skapande.

Vi bör också uppmärksamma alla dem som finns inom amatörkulturens område. Det är lätt att titta på idrotten och säga att vi behöver

bredd och spets, men ibland glömmet vi detta inom kulturens område, och det kan vi, tycker jag, påminna oss om ibland.

Slutligen, när det gäller enprocentsmålet och offentliga lokaler, blev jag lite förvånad av inläggen. Det står ju väldigt tydligt att motionen är delvis tillgodosedd, för det är precis det här som regeringen gör: tittar på det, har en utredning i gång så att arbete pågår.

Herr talman! Jag vill yrka bifall till förslaget i betänkandet och avslag på samtliga motioner.

Anf. 112 AGNETA GILLE (S) replik:

Herr talman! Det är fascinerande hur olika man ser på saker och ting. Det är också fascinerande att höra Moderaterna stå här och slå sig för bröstet över hur bra man tycker att man har jobbat med kulturen. Alla håller dessutom inte riktigt med om det. Jag är en av dem som inte delar den uppfattningen.

Det finns också ett pressmeddelande från Länsteaternas årsmöte. Jag undrar om Anne Marie Brodén har tagit del av det. Det hade kanske varit på sin plats före inlägget.

Pressmeddelandet kom i slutet av förra månaden. Länsteatern varnar för en utarmning av den regionalt producerade scenkonsten och skriver att det omöjliggör uppfyllandet av de nationella kulturpolitiska målen. De skriver väldigt hårt och konstaterar att den ekonomiska situationen bland medlemmarna är mycket ansträngd. Man har ingen möjlighet att ha kvar sina kulturskapare på länsteatern. De har en väldigt svår situation. De skriver på slutet: Länsteatern anser att staten ska ta sin del av ansvaret för att den kulturella infrastrukturen i hela landet ska leva och för en långsiktig strategi.

Jag skulle vilja höra hur Moderaterna ser på det här och att de svarar på hur länsteatern ska överleva.

Anf. 113 ANNE MARIE BRODÉN (M) replik:

Herr talman! Tack för frågan! Jo, jag har sett pressmeddelandet, och jag förstår att man är bekymrad till vissa delar. Jag har själv suttit som ordförande i regionala musikorganisationer, och ett av bekymren är just pensionsfrågan, som jag nämnde. Man har det besvärligt med det system vi har i dag.

Det är viktigt att påpeka att vi har satsat mer på den regionala samverkansmodellen. Den kulturplan som görs i respektive län gör att institutionerna ibland kan samverka mer, och det kan kräva förändringar av olika institutioner. Jag känner till den debatten.

Jag hänvisade till ett pressmeddelande från Svensk scenkonst som i stället berömmar detta att man har fått mer inflytande och mer att säga till om ute i regionerna och att man också är närmare beslutsfattarna.

Sedan tycker jag inte att jag slår mig för bröstet när jag berättar vad som har hänt. Och jag blev bekymrad när Agneta Gille tidigare beskrev att inga nya pengar har satsats och att det inte har blivit några nya jobb. Då undrar jag i vilken verklighet som Agneta Gille har befunnit sig?

Anf. 114 AGNETA GILLE (S) replik:

Herr talman! Det är intressant att lyssna på Anne Marie Brodén, för det som man tar fram är uppräkningsfrågan från staten. Det är den som ligger

långt under kostnadsutvecklingen. Det skriver man också och påtalar. Då är det tydligt att man inte klarar situationen ute på länsteatrarna, utan man får varsla och våra skådespelare blir utan möjlighet att ha ett fast arbete. Därför är situationen oerhört anmärkningsvärd.

Anne Marie Brodén tog också upp Skapande skola som en fantastisk satsning. Men när vi tittar på siffrorna och på hur väl det har slagit ut ser vi att det inte har slagit så väl ut. Det är väldigt stora brister även där. Ministern har till och med varit här i kammaren och erkänt att det inte har blivit den effekt som man hade hoppats på.

Det finns en kritik mot dagens kulturpolitik, en väldigt skarp kritik, som jag vill att de som har majoritet och har makten belyser och tar till sig. Det är mitt budskap till Moderaterna.

Anf. 115 ANNE MARIE BRODÉN (M) replik:

Herr talman! Det är givet att man kan önska sig mer uppräknig. Men jag tror att uppräknigen med 2,8 procent, som ändå har gjorts mellan åren, inte på något sätt är lägre än tidigare utan tvärtom.

När det gäller Skapande skola har jag läst en interpellationsdebatt med Isak From där man är väldigt negativ från Socialdemokraternas sida till Skapande skola, och jag är lite förvånad över det. Det är givet att det fortfarande är många barn som inte får del av den, om det är det som Agneta Gille hänvisar till. Men det är dock 700 000 barn som får del av den. Vi har nu också utökat den till skolan. Vi har gjort en särskild satsning med 170 miljoner kronor om året, en permanent satsning till mer kultur i skolan, och ändå är man inte nöjd. Jag vet att man tidigare har varit helt emot det, och nu är man bara lite emot det.

Det är givet att vi vill göra mer på det här området och se till att alla kommuner och fristående skolor verkligen söker. Vi vet att det är 99 procent av kommunerna som har sökt, men alla skolor får ändå inte del av det. Det har visat sig att i de kommuner som har gjort ett bra jobb, organiserat detta väl och fört ut det till skolorna och eleverna fungerar det väldigt väl.

Vi har mer att göra, men det innebär inte att vi vill avveckla Skapande skola. Min fråga är om Socialdemokraterna vill det.

Anf. 116 BENGT BERG (V) replik:

Herr talman! Jag skulle vilja få en liten kommentar från Anne Marie Brodén. Skattesänkningarna framjublades ju som en enorm kulturreform. Det skulle ge folk så otroligt mycket mer pengar att konsumera kultur för, och det är möjligt att de som tjänade på skattesänkningarna också gick på operan en och annan gång.

När det gäller skatter för kulturskaparna och kulturarbetarna vet jag att det har varit ett väldigt krångel. Om en kulturarbetare har ett litet rum och där råkar ha en säng diskvalificeras det hela till arbetsrum. Det är bara ett exempel på hur man letar efter en nål i en höstack.

I Irland var det ett väldigt stort experiment med skattebefrielse för konstnärer, kanske mest bildkonstnärer. Men det har upphört därför att det visade sig gynna grupper som U2 och liknande som ändå tjänade ganska mycket.

Finns det några tankar om en typ av särskild behandling för kulturskapare när det gäller just skatterna?

Anf. 117 ANNE MARIE BRODÉN (M) replik:

Herr talman! Tack för frågan! Nej, det vi har gjort är att vi har satsat på jobbskatteavdraget och framför allt riktat det till låg- och medelinkomsttagare, och det gynnar ju många olika personer i samhället. Men det gynnar också många inom kulturområdet, som vi har sett.

Det andra är att eftersom många har fått mer i plånboken vet vi att en stor del av kulturens totala intäkter kommer från privatpersoner, från dig och mig. Vi kanske inte går på operan, utan vi kanske köper en bok extra eller gör som jag gjorde häromdagen, då jag var hos en före detta kollega och köpte två tavlor. Det kan också vara något som vi använder vårt jobbskatteavdrag till. Jag tror att det är positivt både för den enskilda personen och för de som arbetar inom kulturen.

När det gäller andra förmåner för ett speciellt område är det alltid knepigt att välja ut. Vi har valt att titta på det här med avdragsrätt, om det finns möjlighet att utveckla och utvidga detta. Det tror jag är en väg som man kan titta vidare på och göra ännu mer omkring.

Anf. 118 BENGT BERG (V) replik:

Herr talman! Jag ska växla spår lite grann och ställa en ny fråga.

I betänkandet står det om Litteraturutredningens förslag om en revidering av förordningen för att förenkla systemet med biblioteksersättningen och för att minska behoven av detaljstyrning från regeringens sida.

Då vill jag veta hur det här systemet ska förenklas. Mig veterligen har det varit ganska enkelt och välfungerande i decennier. Vad är det som man kan förenkla? Det har dessutom tillkommit datahantering så att man snabbt och säkert ser hur många utlån det gäller.

Det var det ena. Sedan handlade det om att minska behoven av detaljstyrning från regeringens sida. Då undrar jag: Är detta ett problem objektivt sett, eller har regeringen specifika behov av detaljstyrning som man nu befriar regeringen från?

Anf. 119 ANNE MARIE BRODÉN (M) replik:

Herr talman! Tack för frågan! Bengt Berg har själv läst vad som står i utskottets texter och i betänkandet. Det är väl rimligt att tänka sig att det här ska bli en förbättring. Jag tycker också att du berörde det i ditt anförande tidigare, att det finns mycket kloka saker i det här.

När det gäller själva biblioteksersättningen delar jag det som sagts i den diskussion som har förekommit och det som vår kulturminister har sagt här i kammaren, att det är viktigt att den bibehålls.

Du berättade till exempel om en förbättring – var det 4 öre per bok? – och vad den betyder i pengar. Det är en viktig satsning. Jag ser inte någon rädsla eller oro i den här texten för att det ska bli värre eller sämre utan i stället att det ska bli bättre.

Detaljstyrning betyder ofta att man kanske styr för mycket i detaljer, sådant som kan skötas på ett mycket bättre sätt. Regeringens ambition är att göra detta bättre. Det tycker jag också framgår i texten.

Anf. 120 ULF NILSSON (FP):

Herr talman! Litteratur, musik och konst, som vi talar om i dag, kan i stor utsträckning vara nöje och avkoppling. Men för mig är det viktigt att

vi förstår att konst, musik och litteratur också skapar ny kunskap och ny insikt som inte går att få via faktaböcker. All kultur som berör en människa inspirerar till nya tankar och livsuppfattningar.

Många har försökt svara på den svåra frågan: Vad är egentligen konst? För mig är det ett ganska enkelt men samtidigt ganska betydelsefullt svar. Det är att böcker, tavlor, filmer och musik som vi på ett eller annat sätt blir känslomässigt berörda av gör att vi förändras som människor. Det är också en konst som påverkar oss.

Annars är det inte politikerna som ska tala om vad som är bra kultur. För en kulturpolitiker handlar det om att stödja strukturer som uppmunttrar skapande människor och som ger kulturinstitutioner bra utvecklingsmöjligheter. Men politiker ska hålla sig så långt borta som möjligt från beslut om enskilda författare och konstnärer eller om programutbud på teatrar, museer och så vidare. Där har vi däremot ett antal kunniga människor inom kulturlivet som kan bidra.

Naturligtvis är goda villkor för det konstnärliga skapandet en av grundförutsättningarna för ett vitalt kulturliv. Kulturskapare ska ha goda möjligheter att utveckla sitt konstnärliga skapande fritt. Särskilt nyskapande ska gynnas. Det har regeringen också satt upp som ett av sina prioriterade områden, att underlätta för nyskapande.

Jag tycker, nu när vi talar om budget här, även om det egentligen inte är en budgetdiskussion i dag, att det finns goda argument för att kulturbudgeten behöver stärkas i Sverige, även jämfört med i dag. Jag delar den uppfattningen, och Folkpartiet argumenterar för en förstärkt kulturbudget de närmaste åren.

Men samtidigt konstaterar jag att trots tider av ekonomisk kris har regeringen i budgetpropositionerna sedan 2007 stärkt kulturområdet och stärkt det mer än vad den förra regeringen gjorde. Det är positivt.

Det har i de tidigare anförandena talats om en hel del mycket uppskattade satsningar som säkert kan utvecklas ytterligare.

Vi har talat om satsningen Skapande skola. Och vi har talat om den nya så kallade kultursamverkansmodellen. Det är ett ord som kan vara obegripligt för den som inte är insatt i det. Men det innebär att man ger ett stöd till regionerna samtidigt som man försöker föra ut en nationell kulturpolitik.

Skapande skola har jag hört väldigt många positiva reaktioner på. Det är Kulturrådet som fördelar statsbidrag för den här satsningen, och det omfattar som sagt hela grundskolan och numera även förskoleklass.

De uppföljningar som har gjorts hittills visar att samarbetet och kontakterna mellan skola och kulturliv har blivit mycket bättre sedan det här projektet inleddes. Det kan handla om många olika saker. Det är det som man gör på skolan. Det handlar om möten med författare, musiker och konstnärer. De träffar elever ibland en gång, ibland flera gånger och återkommer och inspirerar till skapande. Även lärarna själva säger att de ökar sitt kulturintresse genom detta.

Ett viktigt anslag som förekommer i en del reservationer är anslaget om ersättning och bidrag till konstnärer. Det används till ersättning inom bild, form, musik, teater, dans och så vidare.

Det finns några centrala ersättningsformer här som har nämnts flera gånger under debatten. Det är dels medverkans- och utställningsersättningen, dels den individuella visningsersättningen, som handlar om att

konstnärer ska få en rimlig ersättning för att de medverkar, oavsett om de har sålt tavlorna eller inte, i utställningar och arrangemang.

Sedan har vi biblioteksersättningen, som man kan säga är en liknande ersättning för författare. Och vi har enprocentsmålet när det gäller konstnärlig gestaltning i kommunerna.

De här ersättningarna, herr talman, är väldigt viktiga, för de har dubbla mål. De har målet att stärka tillgången till konst och kultur för människor i Sverige, men de har också det viktiga målet att öka möjligheten för konstnärer att försörja sig på sitt arbete.

Avtalet som handlar om medverkans- och utställningsersättning har upprättats mellan Statens kulturråd och konstnärsorganisationerna.

Det är naturligtvis viktigt för konstnärer att de får en rimlig ersättning när de lånar ut sin konst till museer och utställningar. Därför har regeringen och utskottet uttalat att MU-avtalet, som det kallas, ska vara en riktlinje och en förebild också för andra utställare.

Det görs just nu en översyn av Statens kulturråd. Så småningom kommer det ett underlag till ett reviderat avtal. Inriktningen är att man ska försöka säga att både statliga och icke-statliga institutioner, men som får någon form av statligt bidrag, ska följa detta avtal. Det är naturligtvis viktigt att det följs.

Kommunala konsthallar och andra ska inte åka snålskjuts genom att försöka smita från reella ersättningar till konstnärer. Kulturutskottet har också tidigare uttalat att det är viktigt att de här avtalen tillämpas, inte bara av statliga institutioner.

Nu får vi ta del av hur uppföljningen ser ut och se hur institutionerna lever upp till sitt ansvar. Jag är beredd att verka för hårdare tag om det skulle visa sig att man inte följer de här avtalen eller lever efter dem och att faktiskt driva på att kommunerna följer dem bland annat genom hur statliga bidrag fördelas och så vidare. Det tycker jag är viktigt.

Liknande kan sägas om en annan typ av ersättning som nämns här. Det är inte en ersättning, utan det är en utgift som ger skapande konstnärer arbete. Det är det här med att 1 procent av byggkostnaderna ska avsättas för någon form av konstnärlig gestaltning.

Jag har ju varit kommunpolitiker i rätt många år, och jag vet av erfarenhet att många, både kommunpolitiker och kommundienstämän, raljerar över det här enprocentsmålet. De skojar om det och tycker att det är en löjlig inriktning.

Jag håller inte alls med om det. Så länge det finns en ovilja i bland annat kommunerna att satsa på konstnärlig gestaltning behövs det en pådrivande uppmaning – inte en exakt matematisk beräkning men en inriktning att över tid avsätta minst 1 procent av byggkostnaderna till kulturell gestaltning.

Även här har Konstnärsnämnden och Statens Konstråd påbörjat en studie för att se efter hur man lever upp till den här regeln i dag. Det blir också någonting som vi får ta tag i och se om det behöver kompletteras. Utskottet uttalar också i betänkandet att det är väsentligt att det här fortsätter och fungerar bra.

Biblioteksersättningen har vi talat om. Jag ska inte upprepa allt som har sagts men vidhåller fortfarande att en ersättning inte är ett bidrag eller ett stipendium och att den ska vara relaterad till antalet utlånade böcker. Jag vidhåller också att Folkpartiet arbetar för att man ska behålla

förhandlingsrätten. Det är viktigt. Just i år såg vi också exempel på en bra förhandling mellan Författarfonden och regeringen som ledde till en höjning som är acceptabel.

Det som står här är delvis ett referat av Litteraturutredningens kommentarer, men som vi har hört i interpellationsdebatten där kulturministern deltog uttalade hon också att hon värnar biblioteksersättningen och att översättare, tecknare, fotografer och så vidare självklart ska ersättas för att de låter sina verk lånas ut till bibliotek. Det är bra. Svaret på hur det kommer att se ut kommer så småningom i en proposition med anledning av Litteraturutredningen, men utgångspunkten är klar, och jag tycker att det känns bra att ministern också har deklarerat det.

Avslutningsvis, herr talman, tycker jag som sagt att vi ska ha en tydlig nationell kulturpolitik. Det finns och har historiskt funnits olika sorters kultursyner med olika politisk bakgrund. Det finns som vi vet olika argument både för och emot en nationell, statlig kulturpolitik. Några menar att kulturen inte tillhör statens kärnuppgifter. Men det finns också de som vill ha en väldigt aktiv kulturpolitik för att fostra rätt sorts människor. De vill ofta stödja kultur som strävar efter en viss politisk linje.

Folkpartiet liberalerna avfärdar båda dessa riktningar. Vi vill se en aktiv kulturpolitik, men vårt viktigaste skäl för en aktiv kulturpolitik är att en sådan politik ökar människans frihet. Jag yrkar bifall till förslaget i betänkandet och avslag på motionerna.

Anf. 121 PER LODENIUS (C):

Herr talman! Vi vet att kulturen bidrar till ett mer tolerant samhälle. Vi kan se hur kulturen har betydelse för hälsa och välbefinnande. Vi ser också hur kulturen bidrar till personlig och samhällelig bildning och till utmaning av konventioner.

I Centerpartiet ser vi kulturens betydelse i många dimensioner. Vi ser också dess unika värde för oss som enskilda människor. Det är en del. Men hela samhället har behov av ett brett och omfattande kulturliv.

Vi är mångfasetterade både som människor och samhälle och vet att vi lockas och inspireras av de mest skilda kulturella uttrycken. De professionella kulturskaparna är våra vägledare på denna resa genom dimensionerna. Kulturskaparen är vår lärare och mentor som roar oss men som också kan skapa oro så att vi måste tänka till och ta ställning.

Konstnärer är en ofta högutbildad grupp i vårt samhälle som utför viktiga gärningar genom sitt konstnärliga skapande. Det är ett arbete som inte alltid får den ekonomiska uppskattning det faktiskt är värt.

Samtidigt blir de kulturella och kreativa näringarnas betydelse för nationell och regional tillväxt, jobb och innovationer allt tydligare. Ett livskraftigt kulturliv bidrar till en Orts eller regions attraktionskraft både vad gäller att locka till sig nya invånare och industrier och företag. Det finns också stora vinster i en ökad kulturturism.

Samtidigt har kulturen och kulturskaparna en stor betydelse för innovationer och entreprenöriell utveckling i ett större perspektiv. Entreprenörskap och konstnärskap har många beröringspunkter. Båda handlar ytterst om att tänka och skapa nytt. Därför finns det också mycket att vinna på att utveckla mötet mellan just kultur och näringsliv. Det är också därför som Centerpartiet i regeringen har tagit fram en handlings-

plan för de kulturella och kreativa näringarna. Målet är att göra det enklare för konstnärer och kulturskapare att leva på sitt skapande.

En annan fråga som är av stor vikt för många verksamma entreprenörer inom de kulturella och kreativa näringarna är införandet av en avdragsrätt för företag på förstahandsinköp av konst. En sådan avdragsrätt skulle stärka många konstnärers möjlighet att leva på sitt skapande.

Jag vill med det här, herr talman, ha sagt att det inte enbart är kulturpolitiken som påverkar konstnärers möjligheter. Flera andra politikområden spelar in, till exempel förenklade regler för småföretagare som Anne Marie Brodén tidigare tog upp.

För att återgå till kulturutskottets område vill jag lyfta fram kultur-samverkansmodellen som en viktig motor för att utveckla kulturen och samarbetet mellan olika aktörer som finns i en region. För att detta ska fungera är det viktigt att den dialog som regionen för med kommunerna, det fria kulturlivet, organisationerna, studieförbunden, de ideella kulturorganisationerna och inte minst de professionella aktörerna blir så bra som möjligt. Med en väl genomförd dialog och ett gott samarbete inom regionen får också kulturlivet och de professionella kulturskaparna ett tydligt uppsving.

Skapande skola är ytterligare ett mycket bra exempel på hur kultur ger mervärde. Professionella kulturutövare och skapare delar där med sig av sin kunskap för att inspirera barn och ungdomar. Samtidigt får kulturskaparen en inkomst och en möjlighet att använda, utveckla och sprida sitt kunnande.

Herr talman! Jag vill avslutningsvis kommentera motionerna i dagens betänkande som rör Svenskt Rockarkiv i Hultsfred. Jag måste erkänna att formuleringen i utskottets ställningstagande kan uppfattas som lite missvisande.

Jag vill vara tydlig med att för mig är Svenskt Rockarkiv i Hultsfred inte enbart en regional angelägenhet. Fram till 2003 förvaltades detta kulturarv här i Stockholm. Jag tror inte att någon då tvivlade på att det var en nationell angelägenhet. Sedan 2003 är det Rock City som förvaltar Rockarkivet, som för övrigt inte bara innehåller rockminnen. Ett mera riktigt namn skulle vara Populärmusikarkivet. Nu är dock namnet Rockarkivet så etablerat att ett namnbyte inte är aktuellt.

Att arkivet nu ligger i Hultsfred och inte i Stockholm kan ju inte innebära att det plötsligt har blivit en regional angelägenhet. Allt av riksintresse måste väl inte ligga i Stockholm? Här har vi faktiskt en arbetsuppgift att utföra.

Herr talman! Centerpartiet vill värna kulturens egenvärde och förstår dess betydelse som samhällsberättare och aktiv part i samhällsutvecklingen – en samhällsutveckling där våra kulturskapare är centrala och betydande färger på samhällets palett.

Med det vill jag yrka bifall till utskottets förslag till beslut och avslag på motionerna.

Anf. 122 LARS-AXEL NORDELL (KD):

Herr talman! Ledamöter! Vi har säkert alla som deltar i den här debatten mer eller mindre rika erfarenheter av hur det ser ut för kulturskapare när det gäller att kunna leva på sin konst. Min egen son till exempel målar i olja och är en mycket produktiv och driven konstnär. Men han

kan inte leva på sitt konstnärliga skapande utan arbetar deltid inom hemtjänsten för att försörja sig.

Min far var däremot professionell skulptör och finns representerad i Sverige med ett sextiotal monumentalskulpturer i utomhusmiljöer från Malmö i söder till Luleå i norr. Han blev mest känd för sin barnvänliga konst där man inte bara får titta på konsten utan även känna, klättra, klänga och rutscha och på så vis uppleva konsten med hela kroppen. Som ni förstår är det framför allt barnen som uppskattar det men också en del vuxna. Framför allt uppskattades det av blinda och synskadade elever på Tomtebodaskolan i Stockholm, som fick denna möjlighet. Min far brann för att förmedla konstnärlig utövning till andra och var bland annat slöjd-lärare för vår nuvarande kung under tidigt 50-tal.

Jag fick tidigt lära känna andra konstnärer och lära mig om konstens betydelse för vår livskvalitet. Jag fick också lära mig om realism, impressionism, expressionism och surrealism. Jag kunde inte heller undgå att väldigt tidigt lära mig vad enprocentsregeln är för något: att åtminstone 1 procent av byggkostnaden ska användas till konstnärlig utsmyckning. Som vi ser i betänkandet har denna regel för konstnärlig gestaltning i offentliga miljöer funnits sedan 30-talet. Den har gett viktiga förutsättningar för att skapa arbetstillfällen för bildkonstnärer. Det är väldigt bra att enprocentsregeln alltså finns som en viktig riktlinje.

Som framgår av betänkandet har Konstnärsnämnden och Statens konstråd inlett en kartläggning av i vilken omfattning som kommuner, landsting, regioner och stat i dag ger konstnärer uppdrag som är byggnadsanknutna samt hur dessa uppdrag administreras och finansieras. Det är en mycket angelägen undersökning, vars resultat jag, och säkert många med mig, ser fram emot att ta del av. Men samtidigt tror jag att vi kan vara överens om att konstinköpen i första hand ska grunda sig på en mer kulturpolitisk bedömning snarare än att kopplas till dagens prisnivåer på byggmaterial eller hur stora byggprojekten är vid en viss tidpunkt.

Herr talman! Om vi sedan går över till den så kallade kultursamverkansmodellen kan vi konstatera att den vilar på en viktig maktfördelningsprincip som heter subsidiaritetsprincipen. Den handlar om att vi bygger samhället nedifrån och upp och inte tvärtom, om att beslut ska ske på lägsta möjliga ändamålsenliga nivå och att nivåer ovanför har understödjande uppgifter. Det är så det fungerar i dag när det gäller kultursamverkansmodellen. Det är också denna princip som tillämpas när det gäller frågan om medverkans- och utställningsavtalet, det så kallade MU-avtalet, ett ramavtal för konstnärers medverkan och ersättning vid utställningar. Statens kulturråd verkar för att samtliga regioner som ingår i kultursamverkansmodellen ska skriva in i sina respektive kulturplaner att de avser att följa avtalet. Det är viktigt.

Trots att oppositionen, för att inte tala om flertalet kulturskribenter, vill utmåla regeringen som närmast kulturfientlig är det i sammanhanget viktigt att påpeka – vilket Ulf Nilsson också gjorde för en stund sedan – att man kan läsa svart på vitt att regeringen i sina budgetpropositioner alltsedan 2007 stärkt kulturområdet. Med tidigare regeringar skedde inte samma utveckling.

Det är viktigt med tillgång till konst och kultur för att en region ska utvecklas och vara attraktiv. De kulturella och kreativa näringarna är en

viktig del av detta. Alla regioner i Sverige har utarbetat egna planer eller program för de kulturella och kreativa näringarna, och inom EU-samarbetet lyfts dessa sektorer fram som väsentliga.

Herr talman! Genom Skapande skola har möjligheten ökat för eleverna att få del av kulturella upplevelser, oavsett bakgrund och oavsett vilka förutsättningar de har. Sedan årsskiftet finns nu Skapande skola även för elever i förskoleklass. När jag varit ute i landet har det här lyfts fram av kulturarbetare och människor som jobbar med kulturens utveckling, av lärare och politiker. Man ser det här som något väldigt positivt. Vi kristdemokrater tycker att detta är en stor framgång för oss.

Forskning har visat att barn som regelbundet har kontakt med kulturell verksamhet får en större förmåga att känna igen och uttrycka sina känslor. Den förmågan är avgörande för att förstå andra människors känslor och känna empati. På så sätt utvecklas barnets kognitiva kompetens. Införandet av såväl kultursamverkansmodellen som Skapande skola har kunnat genomföras och har visat sig vara viktigt för kulturskaparna.

I det långsiktiga arbetet är en ansvarsfull ekonomisk politik med en budget i balans en garant för kulturskaparnas villkor. Sänkta inkomstskatter leder också till att konstnärernas ekonomiska situation förbättras, samtidigt som hushållens ekonomiska utrymme att ta del av viktiga kulturupplevelser ökar.

Med det, herr talman, yrkar jag bifall till förslaget i utskottets betänkande.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 29 maj.)

13 § Bemanningen av marinens och flygvapnets stående insatsförband

Föredrogs
försvarsutskottets betänkande 2012/13:FöU9
Bemanningen av marinens och flygvapnets stående insatsförband (skr. 2012/13:97).

Anf. 123 JOHAN FORSSELL (M):

Herr talman! Sveriges försvar fortsätter att förändras. Sedan snart tre år tillbaka är värnplikten vilande och ersatts av en frivillig rekrytering, med möjlighet att återta den ifall det skulle bli påkallat. Det är såklart en omfattande förändring som berör alla i Försvarsmakten, liksom naturligtvis också samhället i stort. Hela Sverige behövs för att få reformen på plats. Myntets andra sida är att reformen påverkar långt många fler än bara dem som är anställda i försvaret. Många orter runt om i Sverige är fortsatt präglade av en stor militär närvaro och påverkas av de beslut som vi fattar.

Den här diskussionen tar sin utgångspunkt i en rapport från Riksrevisionen. Det är naturligtvis bra att Riksrevisionen kommer med synpunkter på dessa viktiga områden. Vi välkomnar det. Sedan kan man ibland landa i delvis olika slutsatser, men i grunden är det alltid bra att viktiga politik-

*Kulturskaparnas
villkor och kultur i
den offentliga miljön*

*Bemanningen
av marinens och
flygvapnets stående
insatsförband*

områden genomlyses och att vi får en diskussion om hur vi kan ta ansvar för reformen.

I diskussionerna om bemanning och tillgänglighet kan det ibland vara lätt att tappa den övergripande bilden. Alliansen tillträdde regeringsmakten i ett läge där tidigare S-regeringar avvecklat fler än 60 militära förband och enheter över hela Sverige. Huvuddelen av förbanden i arméns insatsorganisation hade mellan ett och tre års beredskapskrav. Med låga eller alls inga inställelsekrav på dem som fullgjort värnpliktstjänstgöringen hade värnplikten i praktiken förvandlats till en rekryteringsbas för förbanden i utlandsstyrkan. Till detta ska läggas det faktum att den nationella försvarsplaneringen hade upphört att gälla. Så såg det ut. Det var ett försvar där bästföredatumet för länge sedan hade passerats, ett försvar som i praktiken inte kunde användas.

Mycket har hänt sedan dess. Många beslut har fattats i den här kammaren som lägger grunden för någonting nytt och bättre. Vi är ännu inte framme vid målet; det ska vi heller inte vara enligt planeringen. Men trots att det finns gott om utmaningar, till och med problem ibland, ser vi nu att försvarsförmågan i Sverige faktiskt har ökat.

Herr talman! Riksrevisionen pekar i sin rapport på bemanningssituationen inom de stående insatsförbanden hos marinens och flygvapnet. Det går inte att kommentera precis allting, och mycket av det som förs fram är ju känt sedan tidigare. Ett viktigt klargörande behöver dock göras: Sverige befinner sig inte i krig. Med andra ord har vi inte heller ett beslut om höjd beredskap. I stället har vi ett beredskapssystem som är anpassat efter den omvärld och de uppgifter vi ser i dag. Systemet innebär att delar av insatsorganisationen är omedelbart tillgängliga och möjliggör dessutom att huvuddelen av den kan vara tillgänglig inom några dagar efter att ett sådant beslut fattats. Med andra ord finns här en mycket viktig skillnad mellan den personaluppfyllnad förbanden har i fredstid och den uppfyllnad de kommer att ha efter ett eventuellt beslut om höjd beredskap.

Varför finns då denna skillnad? Den finns därför att det inte skulle vara vare sig effektivt eller någon särskilt sund ekonomisk hushållning att lösa Försvarsmaktens fredstida uppgifter med den bemanning som gäller i krig. Det innebär att vissa befattningar kan befinna sig på utbildning för att utvecklas i sina respektive yrkesroller eller vara utlånade till andra förband där de behövs bättre. Det är i grund och botten en klok princip, som innebär att Försvarsmakten kan lägga sina resurser där de gör störst nytta. Det är också värt att understryka att de uppgifter som Försvarsmakten har i fredstid kan lösas med delar av insatsorganisationen.

När tillgängligheten diskuteras bör också ett antal andra faktorer lyftas fram. Tillgängligheten kommer att förbättras i takt med att de värnpliktiga i krigsförbanden ersätts med anställda soldater. Införandet av ett tvåbefälssystem är en stor men positiv förändring för Försvarsmakten, och det kommer att ta viss tid innan den får fullt genomslag.

Att Försvarsmakten nu genomför en sammanhållen försvarsplanering och krigsplacerar både personal och materiel ökar beredskapen och tillgängligheten. Till detta ska läggas att det pågår ett förbättringsarbete inom ramen för ordinarie bemanningsarbete.

En sak som vi ofta påtalat är att grundrekryteringen måste öka. Det måste bli mer attraktivt att vara såväl skyttesoldat som stridspilot. Det är ett omfattande arbete som inte bara handlar om kronor och ören utan också om hur samhället i stort värderar arbete inom Försvarsmakten. Här kan vi bli bättre, och det finns fortsatt mycket att göra.

Herr talman! Riksrevisionen påtar också vikten av att försvarsutskottet får adekvat information om bemanningsläget med rekommendationer till regeringen att utveckla denna där så är möjligt. Det kan man ha förståelse för. Något märkligare är dock ansatsen i det tillkännagivande som S, V och MP har formulerat. Att kritisera regeringen för brister i bemanningen är en smula uppseendeväckande med tanke på det försvar som nämnda partier lämnat efter sig.

När det gäller återrapporteringen till riksdagen ska först och främst konstateras att riksdagen har informerats löpande genom budgetpropositionerna. Därtill har det funnits många möjligheter för försvarsutskottet att begära in ytterligare information om dessa frågor. Såväl försvarsministern som ÖB har besökt utskottet löpande under året med gott om möjligheter också för oppositionen att ställa frågor. Med andra ord har utskottet kontinuerligt fått information om just utvecklingen inom insatsorganisationen.

Vi vet också att regeringen har för avsikt att återkomma med en sammanhållen redovisning av personalförsörjningen i dess helhet i kommande budgetproposition. Det är med andra ord inte bara bemanningen inom Marinen och Flygvapnet som diskussionen gäller. Den gäller inte heller enbart personaluppfyllnad utan också det viktiga rekryteringsarbetet.

Detta är naturligtvis ett arbete som måste ske noggrant och inte minst kopplat till den sekretess som omger frågorna. Det är rimligt att i det här läget invänta en sådan redovisning innan krav ställs på ytterligare fördjupningar.

Det är i det här sammanhanget också viktigt att påpeka att här ligger ett visst mått av eget ansvar att ställa frågor och vara en aktiv ledamot. Som ledamöter fokuserar vi på olika frågor och har därmed också olika intressen av att få olika information. Det kan gälla rekrytering, materielplanering, internationella samarbeten eller något annat.

Det perfekta informationsdokumentet som täcker samtliga faktauppgifter om varje aspekt av alla ledamöters olika intresseområden kommer nog att dröja. Det är då desto större skäl att ställa egna frågor vid något av de många tillfällen som givits utskottet och som fortsatt kommer att ges.

Herr talman! Med detta yrkar jag bifall till vår gemensamma reservation.

Anf. 124 STAFFAN DANIELSSON (C):

Herr talman! Riksrevisionen är en viktig myndighet som regelbundet granskar bland annat det svenska försvaret och Försvarsmakten. I dagens debatt diskuterar vi den granskning som har gjorts av marinens och flygvapnets insatsförband.

Riksrevisionen anser att det finns brister och bedömer att förbanden till skillnad mot vad som ska vara fallet inte har beredskap med hög till-

gänglighet. Man menar att det finns allvarliga brister. Dock anser man att förbanden har goda förutsättningar att snabbt bli bemannade.

Riksrevisionen menar att regeringen har ställt krav och vidtagit åtgärder så att en bättre insatsberedskap borde ha varit möjlig för Försvarmakten att leverera. Riksrevisionen menar att informationen från Försvarmakten och regeringen är komplex och i vissa delar motsägelsefull. Mot den bakgrunden rekommenderar Riksrevisionen Försvarmakten bland annat att prioritera att bemanna förbanden fullt ut.

Försvarmaktens uppfattning är att den har informerat regeringen om bristerna och menar att man löser sina uppgifter givet – som Johan Forsell var inne på – den situation som i dag är i vår omvärld. Vi har en fredlig omvärld och långt till något annat.

Regeringen delar den bedömningen och anser att Riksrevisionen har fokuserat på bemanningsgraden och inte på hur uppgifterna har lösts. Regeringen delar inte Riksrevisionens syn att Försvarmakten ständigt ska ha full bemanning på samtliga enheter och förband, vilket enligt regeringen skulle vara ineffektivt och kostsamt.

Allianspartierna delar regeringens bedömning och anser liksom regeringen att det är Försvarmaktens ansvar att fullgöra insatsberedskapen inom de ramar som regeringen anvisar. Försvarmakten och regeringen har också på olika sätt – inom de ramar som sekretessen kräver – informerat om dessa frågor.

Socialdemokraterna, Miljöpartiet och Vänsterpartiet fick majoritet i utskottet för sin uppfattning att insatsberedskapen borde vara bättre. Man vill att riksdagen tillkännager regeringen att informationen till riksdagen varit för otillräcklig och kräver att regeringen måste garantera mer tillfredsställande information och insyn. Dock menar man samtidigt att det är svårt att veta vilken information som ska efterfrågas, särskilt eftersom mycket är omgärdat av sträng sekretess.

Det blir en grannlaga uppgift för regeringen, men det går säkert att göra saker och ting ändå lite bättre. Det får vi se.

Det vore intressant att veta hur långt de tre partierna vill förstärka insatsberedskapen i riktning mot ständigt full bemanning.

Herr talman! Med detta yrkar jag bifall till reservation 1.

Anf. 125 MIKAEL JANSSON (SD):

Herr talman! Jag ska börja med att yrka bifall till reservation 2.

Vår debatt i dag handlar om bemanningen inom marinen och flygvapnet. Riksrevisionen har gjort en granskning och kommit fram till att det finns allvarliga brister. Bemanningen är inte tillräckligt robust.

När man sparar på försvaret kors och tvärs, och man gör det så gott som vid varje ny budget, är det naturligt att verksamheten till sist urholkas. Ett problem är att soldatlönerna är för låga så det är svårt att rekrytera och behålla kontraktsanställda. Ett annat problem är att materielbudgeten har ett stort underskott.

Nu får vi veta att bemanningen är för tunn vid marinens och flygvapnets insatsförband. Detsamma gäller insatsstaberna vid högkvarteret. Bara en av dessa saker är nog problematisk, men tillsammans skapar de en mycket bekymmersam bild som vi politiker måste svara på.

Närmast är det vi försvarspolitiker som måste kunna bedöma det effektiva utfallet av försvarsanslaget. Vi måste kunna bedöma den militära

förmågan vi får ut för de pengar vi satsar. Då är det inte bara antal och typ av förband och deras beväpning som är nyckelfaktorer, utan bemanningen är naturligtvis också en faktor i ekvationen.

För den politiska bedömningen i riksdagen allmänt och i budgetarbetet särskilt är riktiga underlag viktiga. Bemannings- och personaluthållighet för marinens och flygvapnet är viktiga nyckeldata för bedömningen av Försvarsmaktens verkliga förmåga. För att inte riksdagen ska fatta dåligt underbyggda beslut är det avgörande att bemanningsdata tydligt, relevant och kontinuerligt tillhandahålls av Försvarsmakten och departementet. Den information som ges i dag ger inte hela bilden.

Riksrevisionen konstaterar att det är resursslöseri när dyra materielsystem inte nyttjas fullt ut på grund av avsaknad av redundans i personalen. Marinens fartyg och stridsflygplanen är dyra materielsystem med hög militär effekt i krig och krislägen. Det är inte kostnadseffektivt att ha för lite personal placerad på dessa enheter och därigenom minska tillgängligheten.

Marinens fartyg har bara en besättning och blir underutnyttjade. Enligt Riksrevisionen genererar marinens korvetter därför i dag endast 20–30 procent av den potential som finns av ett sjödygn i jämförelse med Kustbevakningen som genererar 70 procent. Särskilt begränsande är om personal med kritisk kompetens inte dubbleras.

Herr Talman! Vi föreslår alltså två saker.

För det första föreslår vi en utredning om ökad redundans för kritiska positioner inom marinens och flygvapnet.

För det andra föreslår vi en bättre redovisning till riksdagen från Försvarsmakten och departementet av bemanningsläget.

Anf. 126 CLAS-GÖRAN CARLSSON (S):

Herr talman! Låt mig börja med att yrka bifall till försvarsutskottets förslag till beslut i betänkande 2012/13:FöU9.

Herr talman! Bakgrunden till det ärende vi debatterar här i kväll är en i raden av mängder av revisionsrapporter från Riksrevisionen. Revisionsrapporter tycks åtminstone för mig och mitt liv vara en gemensam nämnare oavsett var jag befinner mig just för stunden. Så har det varit från 1980-talets arbete på bank via min roll som ansvarig för familjens företag från 1992 till rollen som kommunstyrelseordförande hemma i Ljungby fram till uppdraget som riksdagsledamot här och nu.

På banken gällde devisen att varje mening som förekom i revisionsberättelsen förutom standardmallen innebar en ”oren” revisionsberättelse och i princip kraftiga åtgärder mot låntagaren eller företaget i fråga. På samma sätt är det när det gäller familjeföretaget, fast då med den egna framtiden som insats.

Däremot blev min syn på revisionsrapporter med tiden annorlunda under min tid i kommunal verksamhet. Med betoningen på verksamhetsrevision tycker jag att ansatsen blir en helt annan. I stället för att man fastnar i vem som har gjort rätt eller fel kan rapporterna oftast med fördel användas för att bestämma vad vi tillsammans kan göra bättre. Man kan använda revisionen som en konsult i ständiga förbättringar i stället för att primärt leta syndabockar.

Herr talman! Vilken inställning har då regeringen och allianspartierna till Riksrevisionen och dess rapporter? Rätta mig om jag har fel, men för

Prot. 2012/13:110
23 maj

mig låter det för det mesta som om även på detta område infinner sig den gren som åtminstone för närvarande vinnns överlägset av Alliansen och dess regering.

Vilken gren tänker jag då på? Jo, herr talman, jag tänker på ”nånannanismen”. Utgångspunkten i den är ungefär som följer.

För det första: Det är inget problem.

För det andra: Om det skulle råka vara ett problem är det förmodligen Socialdemokraternas fel från tiden före det borgerliga tillträdet hösten 2006.

För det tredje: Om det nu skulle vara ett problem som inte kan lastas på Socialdemokraternas ansvarskonto så är det förmodligen kopplat till den största ekonomiska krisen sedan den stora depressionen på 30-talet.

För det fjärde: Om det inte kan skyllas på socialdemokrater eller på den ekonomiska krisen är det förmodligen fel som kan härledas till den myndighet som rapporten i fråga handlar om.

För det femte: Åtminstone i det här fallet skulle man kunna använda förklaringsmodellen att riksdagens ledamöter själva borde ha förstått att de givetvis skulle ha ställt just de frågor som Riksrevisionen påpekar att bristen består av.

Jag skulle kunna spä på listan med statsministerns senaste uttalande om att det är Husbyinvånarnas ansvar att ta tag i situationen med de upplopp som vi har sett den senaste veckan. Men jag lämnar det därhän så länge.

”Nånannanismen” – det skulle vara klädsamt med en något mer ödmjuk inställning från den borgerliga sidan. Varför inte bejaka de rapporter som läggs på bordet framför oss med ansatsen att det här ska vi kunna förbättra eller tack för tipsen från läktaren och från coachen?

Låt mig hellre förekomma än förekommas. Givetvis kommer mina kolleger i sina repliker att säga att så här var det också när sossarna rege-
rade. Det är mycket möjligt. Men låt mig då i förväg be mina kolleger att när vi väl sitter vid rodet igen vara vänliga att påminna mig – om jag mot förmodan skulle glömt bort det – att ha en något mer ödmjuk inställning till Riksrevisionens synpunkter och förbättringsförslag.

Kom ihåg: Det är inte någon annans ansvar. Det är ditt och mitt, och vårt ansvar tillsammans att förbättra de ansvarsområden vi har.

Herr talman! Jag konstaterar att Riksrevisionen framför följande kritik och/eller förbättringspotential.

För det första: Försvarsmaktens stående förband inom marin- och flygstridskrafterna saknar en tillräckligt robust bemanning.

För det andra – och här kommer åtminstone lite av att stryka medhårs: Regeringen har förbättrat förutsättningarna för robust bemanning. Trots detta kvarstår brister.

För det tredje: Riksdagen har inte fått en helt rättvisande samlad återrapportering.

Förslaget till förbättring när det handlar om regeringens handhavande lyder: Se till att utveckla den öppna återrapporteringen om insatsförbanden, särskilt med hänsyn till bemanningen, inom ramen för vad som är möjligt i förhållande till vad sekretessen medger.

Vår utgångspunkt är den vi har framfört i utskottets ställningstagande: Det är regeringens ansvar att garantera tillfredsställande information och insyn i frågor om bemanning av och tillgänglighet till de stående insatsförbanden.

Anf. 127 JOHAN FORSSELL (M) replik:

Herr talman! Jag uppskattar Clas-Göran Carlssons personliga anekdoter om revision. Jag delar hans uppfattning att det är viktigt.

Min uppfattning är däremot att också historien är viktig. Det går inte att komma runt det. Den situation som vi har i dag beror på beslut som har fattats tidigare. Den situation som vi kommer att ha i morgon beror på beslut som vi fattar i dag. Hur mycket man än vill går det inte att komma runt detta faktum.

Så här var det tidigare också, säger Clas-Göran Carlsson. Nej, så var det inte. Jag har försökt göra en kort exposé av hur det var tidigare, med 60 nedlagda militära förband och enheter etcetera. Det var betydligt sämre – om man nu vill använda det uttrycket – förr. Tillgängligheten har också ökat. Det är inte jag som säger det, utan det har Forsvarsmakten själv konstaterat. Det är ett viktigt medskick att ta med sig i diskussionen, och jag tycker att Clas-Göran Carlsson borde fånga upp det.

Vi har tittat på Riksrevisionens rapport. Vi har analyserat den. Mycket av det som sägs kan vi hålla med om; vi tror att informationen kan utvecklas. Jag noterar att Clas-Göran Carlsson inte nämnde det, men vi erfar att regeringen kommer att utveckla detta i budgetpropositionen för 2014. Det handlar inte bara om de punkter som denna diskussion gäller utan om bemanningen och rekryteringen i sin helhet.

Jag tycker att det kan vara en ganska rimlig inställning att vi inväntar den utvecklade rapporteringen och ser vad den för med sig. Efter detta kan vi eventuellt ta ställning till om den behöver utvecklas ytterligare.

Om Socialdemokraterna är missnöjda med tillgängligheten och bemanningen i stort blir man nyfiken på vilka deras förslag är för att förbättra den ytterligare.

Anf. 128 CLAS-GÖRAN CARLSSON (S) replik:

Herr talman! Johan Forssell påpekar vikten av att blicka bakåt i historien. Även jag skulle kunna blicka tillbaka i historien och exempelvis ta utgångspunkt i ett antal borgerliga regeringsår under början av 90-talet som sedan medförde att vi fick ta ansvar för att sanera statens ekonomi tillsammans med Staffan Danielssons centerparti under några år mot slutet av 90-talet. Men det blir en debatteknik som är ganska trist.

Denna regering har haft regeringsansvaret sedan 2006 och är ansvarig för den situation vi har i dag. Jag tror att Johan Forssell missuppfattade vad det var jag kommenterade och där tidigare socialdemokratiska regeringar hade varit lika goda kålsupare. Det handlade nämligen om att även vi säkerligen bortsåg från Riksrevisionen och tog den inte till oss på samma sätt på samma sätt som den nuvarande regeringen gör.

Det vanliga svaret för tillfället från allianspartierna är att man erfar att regeringen håller på att arbeta med att utveckla det ena området efter det andra. Det kommer att förbättras, säger de. Det är säkerligen så att man arbetar med att förbättra informationsgivningen till riksdagen. Men det är också viktigt att vi härifrån riksdagen understryker att det är vad vi förväntar oss. Det räcker inte att lova i utskottsbetänkanden och säga att man erfar att regeringen kommer att förbättra informationsgivningen. Vi vill se betydligt bättre underlag från regeringen.

Anf. 129 JOHAN FORSSELL (M) replik:

Herr talman! Man måste ha respekt för att det här är komplicerad materia. Här finns också, vilket vi har varit inne på i den här diskussionen, ett visst mått av sekretess. En sådan här utvecklad rapportering är ingenting man trolldar fram direkt, utan den kräver sitt analysarbete. Det ska göras grundligt, noga och samlat. Budgetpropositionen är ett lämpligt instrument för detta.

Om den nu kommer att utvecklas på flera områden än vad det här tillkännagivandet gäller, kanske också när det gäller bemanningen och rekryteringen i sin helhet, tycker jag att det är en ganska lämplig gång att först invänta den. Sedan kan vi se vad det ger vid handen.

Man kan naturligtvis hålla på hur länge som helst och prata om historien. Nu var det i och för sig inte statens finanser som vi diskuterade utan just Försvarsmakten och dess bemanning och rekrytering. Jag tycker att Socialdemokraterna gör det lite väl enkelt för sig när de låtsas att tiden startade 2006 och att det inte fanns någonting före det.

Den organisation som vi ärvde då var resultatet av de beslut som hade fattats innan dess. Det fritar inte oss från ansvar, tvärtom. Vi tar det varje dag i försvarsutskottet. Regeringen tar det genom sina beslut. Men nog påverkas vi också av de beslut som har fattats tidigare. Det är inte konstigare än så.

Jag undrar fortfarande om Socialdemokraterna är missnöjda med den bemanning som finns i dag. I så fall är jag väldigt nyfiken på att höra hur förslagen att förbättra den ser ut.

Anf. 130 CLAS-GÖRAN CARLSSON (S) replik:

Herr talman! För mig hänger statens finanser intimt samman med möjligheten att finansiera Försvarsmaktens verksamhet. Om staten hade urusla finanser i början av 90-talet påverkade de förmodligen utformningen av Försvarsmakten åren därefter.

När det gäller frågan om sekretess vill jag säga att vi bara några dagar efter larmrapporterna om att ryskt flyg närmade sig Sverige under påskhelgen och vi inte hade någon incidentberedskap fick en sekretessklassad dragning inför utskottet. Finns viljan att lämna sekretessbelagda uppgifter finns det säkerligen också ett utskott som är berett att lyssna på de redovisningarna. Det tror jag inte är något bekymmer.

När det gäller bemanningen skulle jag vilja understryka att vi har träffat ett antal överenskommelser under de senaste åren med de borgerliga partierna för att förbättra exempelvis personalförsörjningen. Vilket avstamp vi kommer att göra framöver är för tillfället en fråga för den försvarsberedning som jobbar nu. Jag vill inte föregripa de resultat som den kommer fram till. Vi har ambitionen, och det tycker jag att vi har visat i akt och mening, att sträva efter breda överenskommelser för att lösa uppgifterna för Försvarsmakten in i framtiden.

Anf. 131 STAFFAN DANIELSSON (C) replik:

Herr talman! Jag uppskattar att debattera med Clas-Göran Carlsson som har en konstruktiv debatteknik. Han kommer med kritik men motiverar den.

Jag håller med om att verksamhetsrevision är något annat än revision i bank och familjeföretag. Revision ska självfallet syfta till att vi kan göra saker bättre. Men regeringen och Försvarsmakten har diskuterat Riksrevisionens kritik. Regeringskansliet för en kontinuerlig dialog med Försvarsmakten vad gäller löpande redovisning av bemanningsläget. Både Försvarsmakten och regeringen bedömer att man har tillräcklig information, vilket man redovisar här.

Vad gäller bemanningen av stående förband har Försvarsmakten informerat regeringen om svårigheterna och de brister som finns. Försvarsmakten ser över grundrekryteringen. Det är regeringens bedömning att de åtgärder som myndigheten vidtar är tillräckliga. Man redovisar detta.

Även vad gäller bemanningsnivå och om det ständigt ska vara full bemanning, som Riksrevisionen egentligen utgår ifrån, är det både Försvarsmaktens och regeringens uppfattning att det ligger på en godtagbar nivå. Försvarsmakten vidtar åtgärder för att förbättra det hela och anpassa det till eventuella nya ageranden från omvärlden. Regeringen bedömer att det är på gång, och man kommer att fortsätta att följa frågan.

Visst har den här rapporten tjänat sitt syfte, och vi tycker att det kunde räcka med det.

Jag vill fråga Clas-Göran Carlsson: Ska det vara en ständigt full insatsberedskap? Menar även ni tre partier detta i det fredliga läge som vi har i vår omvärld?

Anf. 132 CLAS-GÖRAN CARLSSON (S) replik:

Herr talman! Låt mig börja med att kvittera vänligheten. Jag uppskattar Staffan Danielsson på andra sidan i debatten.

Staffan Danielsson säger att Försvarsmakten och regeringen har tillräcklig information, och det är just det som är pudelns kärna i revisionsrapporten. Försvarsmakten och regeringen har tillräcklig information, men utskottet har inte fått tillräcklig information. Det är just den bristen som Riksrevisionen framför i sin kritik.

Om man har en positiv ansats till revisionsrapporterna tjänar de definitivt sitt syfte, men om ryggradsreflexen är att man slår ifrån sig kritiken och säger att arbetet med att rätta till det som kritiken framförs emot redan pågår tycker jag inte att det blir den eftertänksamhet som krävs när man läser revisionsrapporterna. Om regeringens besked är att den här redovisningen kommer att förbättras kommer vi att vara nöjda i den delen.

När det gäller frågan om bemanningen tycker jag att det för närvarande är lämpligt att Försvarsberedningen slutför sitt arbete i båda delarna och kommer med de rekommendationer till den framtida organisationen som både Staffan Danielsson och jag ser fram emot.

Anf. 133 STAFFAN DANIELSSON (C) replik:

Herr talman! Det är helt rätt att det är olika nivåer här. Det är Försvarsmakten som under ansvar svarar för beredskapen inom vissa ramar som regeringen sätter upp och som vi inte har full insyn i, eftersom det måste vara en viss sekretess.

Regeringen och Försvarsmakten har gemensamt uppfattningen att de har en bra dialog och vet om varandras uppfattningar. De bedömer att det är saker på gång för att förbättra det som behöver förbättras. Det finns

motiv för varför man har haft den beredskapsgrad som man har haft. Jag tycker att det är bra att man klarar ut det.

Regeringen menar att man redovisar detta i budgetpropositionen inom ramen för sekretess. Vi har träffar både med Försvarmakten och med regeringen, där det är ett ömsesidigt givande och tagande i frågor och dialog. Regeringen säger klart att man vill att återrapporteringen ska vara så öppen och bra som möjligt. Det har regeringen försökt att göra, och det kommer man att fortsätta att försöka göra.

Jag tycker att det är bra att Riksrevisionen fokuserar på detta och för fram sina synpunkter. Det är också bra att vi får diskutera det här och att regeringen och Försvarmakten får kommentera det.

En viktig grundpoäng i Riksrevisionens kritik som regeringen kritiserar är att Riksrevisionen förutsätter att Försvarmakten ständigt ska ha full bemanning på samtliga enheter och förband i beredskap. Det skulle kosta väldigt mycket pengar och vara en mycket stark åtgärd i den fredligare tid som vi har nu jämfört med kalla kriget.

När Socialdemokraterna i det här förslaget säger att det är för dålig beredskap är frågan: Delar ni Riksrevisionens bedömning att det borde vara full insatsberedskap? Det vore kostsamt, Clas-Göran.

Anf. 134 CLAS-GÖRAN CARLSSON (S) replik:

Herr talman! Vi konstaterar att Riksrevisionens granskning belyser tydliga brister i bemanningen, Staffan Danielsson. Det är så långt vi sträcker oss i den delen. Om Staffan Danielsson läser betänkandet ytterligare en gång kan han se att vi har riktat in oss på informationsunderskottet till utskottet i förhållande till regeringen. Det är där vi riktar in den kraftigaste kritiken.

Låt mig citera vad Riksrevisionen skriver: ”Riksrevisionen bedömer därför att riksdagen riskerar få ett otillräckligt beslutsunderlag när det gäller att besluta om Försvarmaktens organisation och uppgifter. Om riksdagen inte får grundläggande och saklig information om ett område där riksdagen har ett beslutsmandat, leder detta till ett informationsunderskott. Underskottet i sig försvårar för berörda riksdagsledamöter att ställa relevanta frågor till företrädare för Försvarmakten eller regeringen. Enligt Riksrevisionens mening riskerar därför riksdagen att fatta strategiskt betydelsefulla beslut för Försvarmakten, utan att känna till tillståndet inom marinen och flygvapnet och förutsättningarna för att kunna nå en fullt bemannad insatsorganisation.”

Det är där vi riktar in vår kritik. Riksdagen har inte fått tillräckligt med information. Det är det kritiken handlar om.

Anf. 135 TORBJÖRN BJÖRLUND (V):

Herr talman! Det här betänkandet som specifikt handlar om marinens och flygvapnets stående insatsförband menar jag har kopplingar även till andra saker. Personalförsörjningen inom försvaret är och har länge varit ett pågående problem. Det har varit så sedan reformen som beslutades för fyra fem år sedan genomfördes när man gick från ett värnpliktsförsvaret till en yrkesarmé. En sådan stor förändring måste man förbereda och jobba med ständigt för att hitta vägar när det gäller just personalförsörjningen. Att gå från ett värnpliktsystem där man nästan lite grann har ett gratis

*Bemanningen
av marinens och
flygvapnets stående
insatsförband*

underlag för sin personal till en helt annan situation måste grundläggas på ett helt annat sätt.

Ett av de uttryck som det tar sig är att man får problem även när det gäller flyget och marinen. Riksrevisionens rapport riktar in sig just på de bitarna. När det gäller punkt 1 är det något som Vänsterpartiet har påpekat i flera olika sammanhang och även här, nämligen att Försvarsmaktens stående förband inte har tillräckligt robust bemanning. ”Robust bemanning” är ett rätt viktigt begrepp, för det innebär att man har ett antal olika varianter och har backup på olika sätt som gör att man kan se till att bemanningen är pågående.

Jag menar att regeringen och de borgerliga partierna måste ta till sig det här och åtgärda det. Jag tycker att man här i debatten gärna slår ifrån sig och, som Clas-Göran Carlsson var inne på, talar om vems fel det är utom ens eget, för den ödmjukheten har man inte.

Även när det gäller redovisningen och diskussionen med oss i oppositionen brister det, vilket Riksrevisionen påpekar. Det finns stora brister i redovisningen till andra partier i riksdagen än regeringspartierna. Det får konsekvenser för alla riksdagsbeslut som tas både i utskott och i kammaren när det gäller försvarspolitik.

Man rekommenderar att rapporteringen måste utvecklas inom ramen för vad sekretessen medger, som det står här. Det är ett viktigt påpekande, och det var vi inne på förut. Man kan ge bättre information oavsett om det är sekretessbelagt eller inte. Det är också en punkt. Clas-Göran Carlsson var inne på att det går att ge sekretessbelagd information i försvarsutskottet bakom stängda dörrar. Det går alltså att göra det på ett bra sätt ändå. Det måste man ta till sig.

Jag vill som riksdagsledamot i försvarsutskotten kunna vara med och ta bra beslut. Kan jag inte det känns det otillfredsställande. Det måste man ta till sig från de borgerliga partiernas sida. I försvars- och säkerhetspolitiken har vi en ansats att göra breda lösningar och hitta en samsyn när det gäller de här problemen som finns just för att det är långsiktiga beslut som fattas.

Även tidigare, tycker jag, har det funnits en tendens hos de borgerliga partierna och regeringen att ge en positiv bild som inte alltid stämmer. Man ger alltså en något falsk bild som är mer positiv än hur det egentligen är. Det är inte bara i det här sammanhanget man gör så utan även i många andra sammanhang. Det kanske är för att man vill skyla över att vissa beslut går väldigt fort.

Jag brukar säga att den här regeringen i olika sammanhang gör fort men också fel. Det är för att de har för bråttom och inte har is i magen att ta vissa riktiga beslut och vänta in saker för att få det att fungera. Så var det förra gången då man inte väntade in Försvarsberedningens rapporter när det gällde ändringen av Försvarsmakten. Det är återigen ett bevis på att det här är något som man inte har tagit till sig, utan man borde fundera på hur man ska göra.

Jag hoppas att rapporten från Riksrevisionen ger regeringspartierna en tankeställare och att man, framför allt när det gäller återrapportering, gör om och gör rätt och gör bättre i framtiden.

Anf. 136 JOHAN FORSSELL (M) replik:

Herr talman! Jag konstaterar att Alliansen nyss fick kritik för att vi gör saker och ting för fort. Tidigare fick vi från ett annat oppositionsparti höra att det går för sakta. Det kanske säger en hel del om oppositionens hållning i de här frågorna.

När det gäller Riksrevisionens rapport i just bemanningsfrågan har vi en delvis annan uppfattning. Vi tycker att det är rimligt att vi inte bemannar organisationen i fredstid med den organisation som gäller i krigstid. Det finns flera skäl till det. Dels kan de uppgifter som ska lösas i fredstid lösas med delar av insatsorganisationen, dels vore det inte ekonomiskt försvarbart eller ens effektivt att i fredstid ha den krigsorganisation som gäller efter beslut om höjd beredskap. Vi skiljer oss åt i synen på det.

Torbjörn Björlund sade att han uppfattar att bemanningen inte är tillräckligt robust i de stående insatsförbanden. Jag kan ha full respekt för den uppfattningen, men följdfrågan till Torbjörn Björlund blir: Vilka förslag har du och Vänsterpartiet för att göra bemanningen mer robust i de stående insatsförbanden? Särskilt nyfiken blir man mot bakgrund av att Vänsterpartiet historiskt och alltjämt i dag möter väljarna med omfattande besparingar på Försvarsmakten.

Anf. 137 TORBJÖRN BJÖRLUND (V) replik:

Herr talman! Jag tror att det finns en tanke bakom det att det går fort och fel. Det handlar inte bara om försvarspolitik, utan det handlar om andra saker också. Men även när det gäller reformen som har genomförts finns den här tanken. Man genomförde en reform som man inte hade stöd för i befolkningen eller på annat sätt, utan man gjorde det med enkel majoritet i förra riksdagen. I dagens riksdag finns inte det stödet. Jag menar att det är tecken på att man har bråttom att göra saker för att man vill ha dem på ett visst sätt. Man lyssnar inte, och man är inte beredd att göra en bred lösning.

När det gäller det här med robust – vi har använt det ordet i Vänsterpartiet rätt mycket – handlar det om att man ska ha reserver och möjlighet att vidta åtgärder så att man faktiskt får personal på plats. Jag menar inte att man alltid ska ha täckning för något slags incidentberedskap, vilket jag har sagt i olika sammanhang, i till exempel tidningar. Det här handlar inte om det, utan det handlar mer om att man måste bygga en organisation som fungerar även utifrån vardagliga uppgifter. Det är det inte säkert att det här gör. Man ska öva, och man ska göra andra saker också.

Det menar jag är Riksrevisionens poäng när det gäller de här bitarna. Vad handlar det om när jag säger att det ska vara robust? Jo, att man har en uppbackning. Man kanske till exempel har flera besättningar på båtar som kan gå in och ta det här för att man ska öva och man ska ha något slags förberedelse inför det som kommer, om det kommer några kriser och sådant. Det är inte bara ryssarna som kan komma, utan andra kan också komma. Det menar jag är den ena stora biten.

Den andra biten är just att om vi ska fatta beslut i försvarsutskottet och sedan i kammaren och ha en bred uppslutning där vi i oppositionen ställer upp på det som ska göras – för jag menar att vi behöver ha en bra personalförsörjning oavsett vilket system vi har – måste man ge oss rätt

information, fyllig information och information som vi kan använda i debatten, i diskussionen och i beslutsunderlaget. Riksrevisionen pekar på att det inte är så.

Anf. 138 JOHAN FORSSELL (M) replik:

Herr talman! Torbjörn Björlund beklagar sig över att vi inte fattar besluten i full enighet. Jag kan hålla med om att det vore väldigt trevligt om vi alltid kunde göra det i den här kammaren. Problemet är bara att Vänsterpartiet står för en linje som de är ensamma om. Den linjen innebär till exempel att vi ska återinföra värnplikten, göra kraftfulla reduceringar av försvarsanslagen, avbryta viktiga materielprojekt, försämra försvarsindustrins förutsättningar att verka i Sverige och så vidare. Det är Vänsterpartiets politik.

Jag kan som sagt ha full respekt för att Vänsterpartiet driver den linjen. Men det blir lite märkligt att man gör det samtidigt som man står i riksdagens talarstol och försöker ge sken av att man har högre ambitioner på en massa områden.

Då tycker jag att en mer ärlig linje från Torbjörn Björlunds sida hade varit att säga: Vi står för tydliga reduktioner. Det kommer att medföra en sämre bemanning. Vi jobbar på ett delvis annorlunda sätt, vi avbryter materielprojekt, etcetera. Men det går faktiskt inte att både äta kakan och ha den kvar.

Om vi ska ta ytterligare en historia när det gäller det personalförskötningssystem som vi har i dag var det faktiskt så att man i den förra Försvarsberedningen ändå formulerade sig gemensamt om att man framöver bör bemanna insatsorganisationen på frivillig grund. Att det har drivits igenom med strid på kniven stämmer faktiskt inte riktigt.

Återigen vill jag föra tillbaka frågan till Torbjörn Björlund. Om det är så att man har högre ambitioner kring bemanningen, var är då förslaget till det?

Anf. 139 TORBJÖRN BJÖRLUND (V) replik:

Herr talman! Vi har som sagt en annorlunda syn på det här. Vi var emot att man tog bort värnpliktsförsvaret. Vi vet att det finns företrädare inom regeringspartierna som förespråkar en återgång till kanske en partiell värnplikt för att lösa problemen. Det finns de som säger det.

När det gäller pengar har vi också ett annat sätt att se. Vi lägger inte 100 miljarder på JAS. De pengarna skulle kunna användas till personal till exempel. Vi har ett bra flygförsvar med de plan vi har, och vi behöver ha pengarna till annat än JAS E. Det är en sådan sak som vi definitivt har varit tydliga med. Det här gör vi i stället för att lägga så mycket pengar på JAS. Det gör inte regeringen, för de lägger pengarna på sådana saker och ser till att det inte finns folk att flyga planen. Det är en sådan sak som är uppenbar.

När det gäller materielprojekt tycker jag nog att Johan Forssell ska vara försiktig med att uttala sig, för också där har det förts fram väldigt mycket kritik mot hur regeringen har hanterat saken. Man har haft beställningar som man har avbrutit för att ta upp igen. Det har vi också haft uppe i riksdagens kammare förut. Hur ser det ut i den biten? Det har varit fördyringar och många sådana saker som har påverkat ekonomin även för Försvarsmakten och de förband som finns där.

Det menar jag är någonting som man ska vara väldigt noga med. Läger man materielbeställningar är det på lång sikt, utifrån en plan som man har. När riksdagsbeslutet togs var det faktiskt med enkel majoritet. Det är det vi går på. Att Försvarsberedningen föreslår saker som sedan ska bli verklighet är en annan sak, men riksdagsbeslutet var just det.

Där menar jag att man gjorde fel. Man skulle ha grundat beslutet på ett helt annat sätt, väntat in en utredning, väntat in mycket mer av vad som krävs för att bland annat få en personalförsörjning som funkar i en yrkesarmé. Därigenom menar jag att man igen har gjort fort, och det har blivit fel.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 29 maj.)

*Bemanningen
av marinens och
flygvapnets stående
insatsförband*

14 § Interparlamentariska unionen (IPU)

*Interparlamentariska
unionen (IPU)*

Föredrogs
utrikesutskottets betänkande 2012/13:UU19
Interparlamentariska unionen (IPU) (redog. 2012/13:RS5).

Anf. 140 KRISTER ÖRNFJÄDER (S):

Herr talman! Jag vill inledningsvis tacka utrikesutskottet för den positiva uppfattning vad gäller IPU:s arbete som de ger uttryck för i betänkandet. Det värmer verkligen.

Jag vill också passa på tillfället att understryka att Sidas samarbete med IPU gör att Sverige är största bidragsgivare när det gäller frivilliga bidrag. Det är ett arrangemang som gynnar både IPU och Sverige när det gäller att få ett bra utfall på våra gemensamma internationella åtaganden och mål.

Herr talman! I takt med att världen integreras alltmer genom globaliseringens utveckling blir internationell samverkan allt viktigare. Sverige är som ett av 162 länder världen över medlem i Interparlamentariska unionen, IPU, världens äldsta multilaterala organisation, som bildades 1889. Många gränsöverskridande frågor kräver att länder samarbetar, och IPU fyller en mycket viktig funktion i det avseendet. Från svensk sida driver vi på och spelar en aktiv roll.

Herr talman! IPU är en världsomspännande organisation, i vilken Sveriges riksdag har varit medlem sedan 1894. Antalet medlemmar har mer än fördubblats under de senaste 30 åren. IPU har till syfte att främja fred och internationell säkerhet, hållbar utveckling, handel, mänskliga rättigheter och inte minst jämställdhet och kvinnors deltagande i politiken. Att hjälpa till med att bygga upp fungerande parlament är en stor och växande del av IPU:s arbete. Representanter för medlemsländernas parlament möts vid större återkommande möten två gånger per år. IPU har sitt sekretariat i Genève. IPU har också ett kontor i New York, som permanent observatör i FN.

När riksdagens IPU-delegation veckan före påsk deltog i den Interparlamentariska unionens årliga vårförsamling i Quito, Ecuador – den 128:e i ordningen – antogs flera viktiga resolutioner, bland annat en resolution om krisen i Syrien. Resolutionerna inom IPU är inte bindande

för medlemsstaterna men är kraftfulla rekommendationer som parterna kommer överens om att följa och som följs upp av sekretariatet för rapportering till framtida församlingar. I resolutionen om Syrien, som antogs i Quito, enades medlemsländerna om parlamentens skyldighet att skydda civila liv i krig och vid kriser och uttryckte sitt stöd för den syriska befolkningen. I resolutionen, som initierats av parlamentet i Jordanien, underströks parlamentens roll när det gäller att trycka på regeringarna i Syriens grannländer att ta emot de syriska flyktingar som söker sig dit. Det här var en viktig överenskommelse som IPU:s medlemsländer slöt, att gemensamt trycka på Syriens regim i denna oerhört viktiga fråga.

Herr talman! IPU arbetar med en rad frågor. Användandet av medier, inklusive sociala medier, för att öka medborgarnas engagemang och främja demokratin, rättvis handel och innovativa finansmekanismer för hållbar utveckling var andra frågor som stod i fokus vid församlingen i Quito, och resolutioner antogs bland annat på dessa teman.

Inom området mänskliga rättigheter fortsätter IPU att fokusera på skyddandet av parlamentariker. Kommittén för parlamentarikers mänskliga rättigheter har under året sett närmare på ett ökat antal fall, genomfört flera fältstudier och givit assistans till flera parlament i kapacitetsuppbyggande inom området mänskliga rättigheter, vilket min kollega Ulf Nilsson senare kommer att redovisa.

Kommittén för Mellanösternfrågor, där Monica Green är medlem, är just nu inne i ett intensivt arbete där de i slutet av juni, för tredje gången sedan nyår, har möten med olika parter på plats i regionen, allt i syfte att påverka den rådande situationen i en positiv riktning. Mötet med kvinnliga parlamentariker och Kommittén för främjande av respekt för internationell humanitär rätt är andra kommittéer som bedriver ett ovärderligt arbete och som min kollega Ulrika Karlsson senare kommer att informera om.

Under förra året blev min kollega Anti Avsan medlem i den parlamentariska styrgruppen för WTO som arbetar med de gemensamma aktiviteter som IPU och WTO anordnar för parlamentariker över hela världen. Själv har jag förmånen att vara vice ordförande i exekutivkommittén och ordförande för dess finansutskott. Det innebär att vi fem som finns i riksdagens ständiga delegation alla har uppdrag utöver de två årliga träffarna, vilket vi betraktar som en framgång för den svenska riksdagen och dess arbete internationellt.

Herr talman! IPU har en stor roll vad gäller framtagandet av de nya utvecklingsmålen. Parlamenten kan påverka många viktiga beslut. Huvudtemat som diskuterades i generalförsamlingen handlade om hållbar utveckling, framtagandet av FN:s nya millenniemål och de nya utvecklingsmålen betydelse för att bekämpa fattigdom när de nuvarande millenniemålen löper ut 2015 samt hur en demokratisk samhällsstyrning kan integreras i den nya globala utvecklingsagendan.

Vikten av att parlamentens expertis och kunskap utnyttjas och integreras i konsultationerna inför arbetet med den nya utvecklingsagendan betonades. IPU enades om att demokratisk samhällsstyrning bör vara ett av de nya post-2015-målen. Väststånd kan inte existera i ett samhälle utan respekt för de universella värdena demokrati, rättssäkerhet och mänskliga rättigheter.

Vi i den svenska IPU-delegationen från Sveriges riksdag som deltog i Quito tog även tillfället i akt att hålla bilaterala möten med delegationer från andra länder, bland annat från Ecuador och Iran, för att diskutera aktuella politiska frågor. Studiebesök genomfördes också med fokus på yttrandefrihet, flyktingfrågor och rättsväsen. Programmet innehöll bland annat besök vid Högsta domstolen, tidningen La Vanguardia, UNHCR Ecuador och Nationella juridiska rådet.

Det är av yttersta vikt att IPU:s ovärderliga arbete uppmärksammas världen över. Vid IPU:s vårförsamling 2014 ska en ny generalsekreterare för IPU väljas. Det är ett viktigt arbete som IPU nu står inför att utse en ny generalsekreterare som tillsammans med parlamentariker världen över ska arbeta vidare med IPU för att möta framtidens utmaningar.

Anf. 141 ULRIKA KARLSSON i Uppsala (M):

Herr talman! Jag vill börja med att uttrycka min tacksamhet för de uppmuntrande orden från utrikesutskottet om den svenska IPU-delegationens arbete. Det är mycket skönt att ha utrikesutskottets och riksdagens stöd i ryggen och att vi i IPU-delegationen uppmuntras att fortsätta det aktiva arbete vi för i fråga om svenskt inflytande internationellt.

Den fasta IPU-delegationen förstärks varje år – den fasta IPU-delegationen består av fem ledamöter, som Krister Örnfjäder berättade – till vårförsamlingen med två sakkunniga riksdagsledamöter från olika utskott samt en av talmännen som leder delegationen. Tredje vice talmannen var själv närvarande och ledde delegationen vid vårförsamlingen detta år i Ecuador.

Interparlamentariska unionen, IPU, är parlamentens globala organisation med 162 av världens länder som medlemmar. Som ni förstår är det lite bökigt när det är demokratier och mindre demokratiska stater som ska komma överens. Som Krister Örnfjäder betonade har samtalet och kontakterna ett egenvärde.

Det som bygger upp och är grundpelarna för IPU och hela verksamheten är för det första att främja demokrati, för det andra att främja mänskliga rättigheter och för det tredje att bygga och stärka parlamentarismen. IPU bistår i uppbyggnaden av demokratiska funktioner och fungerande parlament. Ärligen beslutar vi om tre resolutioner, en i vardera av de tre utskotten. Resolutionerna är inte bindande för staterna, men de är viktiga. I flera länder har IPU mycket hög status.

En allt större del av IPU:s arbete består i att driva jämställdhetsfrågor och kvinnors deltagande i politiken. Tillsammans med FN ger IPU årligen ut en karta som jag tar tillfället i akt att visa här i talarstolen. Kartan visar det kvinnliga deltagandet i politiken i parlamenten världen över.

I dag år 2013, mina vänner, finns det för första gången någonsin mer än 20 procent valda kvinnliga parlamentariker, närmare bestämt 20,3. IPU arbetar mot målet 30 procent kvinnlig representation. Det är lite lågt, kan man tycka, med svenska mått mätt, men likväl är det en stor utmaning och tragiskt nog ett högt satt mål internationellt.

Under verksamhetsåret 2012 kom mycket av arbetet i IPU att kretsa kring kvinnors ökade deltagande i politiken och kvinnors rättigheter. Vi behandlade två resolutioner. Den första gällde kvinnors och barns hälsa. Den andra gällde en handbok om gender-sensitive parliaments. Under vårförsamlingen i Uganda 2012 behandlade vi resolutionen om kvinnors

och barns hälsa med avstamp i att bekämpa mödradödlighet. Det är ett faktum att varje år dör 350 000 kvinnor i samband med graviditet och förlossning. Jag och flera med mig arbetade intensivt med resolutionen i mer än ett års tid. Det var särskilt viktigt för oss att knyta upp parlamentarikerna kring konkreta åtaganden i denna fråga. Vi vet vad som behöver göras – det har vi vetat en längre tid – men trots det har det inte blivit gjort.

Tidigt i processen fick vi gehör för de svenska ståndpunkterna att i grund och botten handlar det om mänskliga rättigheter och att vi, världens parlamentariker, har ett ansvar att lagstifta emot och bekämpa barnäktenskap och könsstympningar. När vi kom till Uganda återstod fyra svenska krav. Det första kravet var tillgång till och utbildning av barnmorskor. Det andra kravet var tillgång till sexualundervisning. Det tredje kravet var tillgång till preventivmedel. Det fjärde kravet som vi drev från svensk sida var rätt till säkra aborter och eftervård i samband med abort.

Det var lite kontroversiellt, men jag hade förmånen att från svensk sida leda dessa mycket tuffa förhandlingar. Glädjande nog fick vi gehör för alla våra svenska krav. Resolutionen antogs enhälligt av generalförsamlingen. Efterbörden av resolutionen är att Uruguay tack vare resolutionen har avkriminaliserat abort och att Uganda tack vare resolutionen har öronmärkt medel i budgeten för att bekämpa mödradödlighet.

Herr talman! Som Krister Örnfjäder nämnde sitter jag i kommittén inom IPU för att bevaka den humanitära internationella rätten. Det är ett mycket problematiskt område i dagsläget. Under 2012 hanterade vi i kommittén frågor som rör de ökade attackerna mot hälso- och sjukvårdspersonal i konfliktområden. Allt fler vapen finns i entréer till sjukhus. Allt fler ambulanser med personal kidnappas och används för oklara syften. Allt fler i sjukvårdspersonalen dödas och mördas i konfliktsituationer.

Den andra frågan som har lyfts upp är statslösas situation. Den tredje frågan är flyktingsituationen i världen.

Tillsammans med Röda Korset har vi arbetat fram en handbok om internationell humanitär rätt för parlamentariker. Vi har också haft mycket stora diskussioner och tagit del av flera återrapporter om den mycket problematiska situationen i Syrien.

På mitt initiativ åker kommittén tillsammans med UNHCR till Jordanien om ett par veckor för att studera och granska förhållandena i flyktinglägren och träffa flyktingar från krigets Syrien.

Förra våren, herr talman, valdes jag in i styrelsen för världens kvinnliga parlamentariker. I det uppdraget har jag försökt att fånga upp och driva frågan om att andelen valda kvinnliga parlamentariker behöver och måste öka, liksom andelen valda kvinnor till högre positioner. Det handlar dels om ett ordinarie ledamotskap, inte att bara vara suppleant, dels om att fler kvinnor utses och väljs till ordförande i utskott, inte bara i utskott som hanterar frågor om kvinnor och barn.

Likaså behöver vi arbeta globalt för att bygga upp strukturer inom parlament så att kvinnor de facto kan utföra och fullfölja sina uppdrag. Alltför många parlament i världen tillåter inte ledighet vid barnafödande, har inte bestämda vöteringstider, tar inte hänsyn till restider eller håller med ett dagis som vi gör i Sveriges riksdag. I många avseenden utgör

Sverige en modell, och i många avseenden och av många personer lyfts Sverige fram som ett föredöme och en god förebild.

Under höstförsamlingen i Kanada hade jag förmånen att leda arbetet med att nå en global överenskommelse om en handbok om gendersensitive parlaments och, mer specifikt, nå en global överenskommelse om kvotering. Vi landade i att inte förorda lagstiftad kvotering men menar att kvotering kan vara och är ofta ett verksamt och viktigt instrument i många mindre jämställda länder för att nå en större könsbalans och ett mer jämställt parlament.

Herr talman! Innan jag avslutar vill jag rikta mitt innersta tack till internationella kansliet i riksdagen som har gjort ett storartat jobb och hjälper oss i den fasta delegationen och i IPU-delegationen att arbeta tillsammans. Tillsammans gör vi skillnad, och tillsammans förändrar vi världen.

Anf. 142 CHRISTER WINBÄCK (FP):

Herr talman! Häromdagen träffade jag Tatsuya Yoshioka, grundaren av Peace Boat, som reser jorden runt för att berätta för parlamentariker och andra om kärnvapen. Jag lovar att återkomma mer i detalj till detta nästa vecka när vi debatterar betänkandet UU11. Han sade: När människor pratar med varandra finns det hopp.

Det är precis det som Interparlamentariska unionen handlar om, att prata med varandra, att få kolleger från andra parlament att förstå ens ståndpunkt, helst även gilla den. De personliga mötena gör att man lättare kan få kontakt.

Fred, frihet, demokrati och samarbete är ledord för IPU. Det är vackra ord, något att sträva efter. Det är därför viktigt för dem som deltar i sessionerna i IPU och i arbetet däremellan att få konkret stöd och konkreta saker att arbeta för, att få alla att arbeta för att uppnå de mål som sätts upp.

Vid varje session tas det fram uttalanden och deklARATIONER om ett ämne, en process eller en viljeinriktning. Dessa tjänar då som stöd till det fortsatta arbetet.

Fred är ett område där det finns mycket kvar att göra. Jag ska inte gå in på vapen och våld i dag.

Frihet, rätten att själv avgöra, förmedla sin ståndpunkt, skriva det man vill och möta vem man vill är ett annat viktigt område.

Demokrati – det handlar om att som medborgare själv få välja sina företrädare i val. I veckan hade vi ett seminarium med demokratiförkämpar från Kuba. Det finns mycket man skulle vilja göra i länder som inte har en fullständig demokrati. Demokrati är grunden för utveckling och möjligheter för ett land att självt forma sin framtid.

Demokrati och frihet är det viktigaste verktyget för att bekämpa fattigdom och skapa utveckling. Demokrati skapar också stabilitet och säkerhet i världen. Som liberaler kan vi aldrig acceptera ofriheten, förtrycket, diskrimineringen och lidandet. Demokrati är en hörnsten för en långsiktig utveckling som ökar människors möjlighet att försörja sig.

I brist på ett FN som har en parlamentarisk församling av folkvalda, något som en del av oss gärna utvecklar vid ett annat tillfälle, tjänar IPU som den globala arenan för att mötas och utbyta idéer och tankar om just det som nämnts. Organisationen har dessutom, som vi hört, observatörs-

status i FN och kan på så sätt följa diskussioner och förhandlingar på plats.

Många goda ord har sagts om IPU, och jag ska inte upprepa dem. Jag har själv haft förmånen att delta några gånger, vid något tillfälle som delegat, vid andra som representant för en adjungerad organisation. Där har jag haft förmånen att inför Första kommittén, som behandlar freds- och säkerhetsfrågor, få lyfta fram problemen med den okontrollerade spridningen av vapen. Där sade jag det igen; jag säger rätt ofta, mina vänner. Väpnat våld underminerar möjligheterna till utveckling. Frihet från våld i alla former måste vara en viktig beståndsdel för arbetet framöver.

Jag nämnde adjungerade organisationer, och dem finns det många av. Jag tycker att det är extra intressant att så många civilsamhällesorganisationer ständigt är inbjudna att närvara och delta i många av diskussionerna. Särskilt roligt är det naturligtvis att vi i många år haft en generalsekreterare som är svensk, Anders B Johnsson, även om vi nu hörde att det är dags för honom att stiga åt sidan.

IPU borde ges en mer framträdande plats i den politiska bevakningen och den politiska agendan. Nästa år fyller organisationen 125 år. Jag säger grattis i förskott.

Även jag vill rikta ett tack till riksdagens internationella kansli för det stöd det ger i både det arbete vi bedriver i RIK och det Nordenarbete som jag är djupt engagerad i. Ett stort tack alltså till kansliet! I övrigt, herr talman, längtar jag efter att få höra fortsatta diskussioner om IPU och andra internationella organisationer.

Anf. 143 ROBERT HALEF (KD):

Herr talman! Kristdemokraterna ställer sig bakom utrikesutskottets betänkande om Interparlamentariska unionens och den svenska IPU-delegationens arbete under år 2012. Genom debatter som denna om IPU ges vi ledamöter tillfälle till öppet informationsutbyte om hur riksdagens internationella verksamhet och engagemang integreras i riksdagens övriga arbete.

Herr talman! Sedan 1889 har IPU verkat för global fred, säkerhet och hållbar utveckling, detta framför allt genom att stärka samarbetet mellan världens parlamentariska församlingar. Till dess uppgifter hör att främja parlamentsledamöters personliga kontaktnät samt bistå i uppbyggandet av demokratiska funktioner och fungerande parlament, inte minst hos de medlemmar som saknar demokratiskt tillsatta parlament. Organisationen har 162 nationella parlament som medlemmar. Det är glädjande att så många länder är medlemmar i IPU, som dessutom har observatörsstatus i FN:s generalförsamling.

Interparlamentariska unionen är ett värdefullt forum för att påverka internationella processer. Genom sin biståndsverksamhet främjar IPU dagligen demokratisk utveckling, mänskliga fri- och rättigheter och jämställdhet världen över.

För oss kristdemokrater är detta arbete av särskilt stor vikt. Främjandet av demokrati och de mänskliga fri- och rättigheterna samt fattigdomsbekämpningen är för oss självklara. Där människor tillåts rösta och kandidera i fria och öppna val, där yttrandefrihet och åsiktsfrihet respekteras, där människor inte diskrimineras på grund av kön, etnisk tillhörig-

het, trosuppfattning med mera, ökar möjligheterna till effektiv fattigdomsbekämpning och en globalt hållbar utveckling.

Herr talman! Den svenska IPU-delegationen bör fortsätta att arbeta med sina kärnvärden och även främja frågor som rör arbetet för globala miljö- och klimatfrågor samt främja kvinnors rättigheter och deltagande. I tillägg till sina utvecklingsfrämjande insatser har IPU mandat att genom åtgärdsförslag och resolutioner ta ställning i aktuella internationella frågor. Även om IPU inte har mandat att fatta några för de 162 medlemsländerna bindande beslut är IPU:s observatörsstatus i FN ett tydligt tecken på unionens alltmer viktiga roll under de senaste åren i arbetet för global fred och säkerhet.

Herr talman! Vi kristdemokrater delar utrikesutskottets uppfattning om det mervärde som den svenska delegationen skapar genom sitt aktiva engagemang i IPU. Sverige är den största bilaterala givaren till IPU, och Sidas frivilliga bidrag på 15 miljoner kronor är välbehövligt.

Den svenska delegationens aktiva engagemang i IPU:s olika kommittéer är lovvärt och ger oss goda möjligheter att påverka globalt.

Det är bara att gratulera den svenska representationen för det arbete de gör och hoppas att de fortsätter sitt aktiva arbete för svenskt inflytande och för att säkerställa fred, säkerhet och hållbar utveckling.

Anf. 144 ULF NILSSON (FP):

Herr talman! Som vi har hört går organisationen IPU:s uppgifter bland annat ut på att främja personliga kontakter mellan parlamentsledamöter i olika länder och att samtidigt verka för att de parlamentariska institutionerna utvecklas. Det handlar också om att hjälpa till med att bygga upp demokratiska och fungerande parlament. Den uppgiften är en ständigt växande del av IPU:s verksamhet.

Man kan säga att IPU verkligen arbetar med ett slags biståndsverksamhet, för man hjälper, stöder, bildar nätverk och uppmuntrar på olika sätt parlamentariker som hemma försöker utveckla och värna den representativa demokratin, mänskliga rättigheter och inte minst jämställdhet och kvinnors deltagande i politiken.

Som en naturlig anknytning till detta tänkte jag ta upp det som Krister Örnfjäder nämnde tidigare, nämligen IPU-kommittén för parlamentarikers mänskliga rättigheter.

År 2012 och 2013 antog IPU, liksom tidigare år, en resolution med en omfattande lista med en detaljerad beskrivning av enskilda fall av parlamentsledamöter som på ett eller annat sätt trakasserats eller hindrats i sitt arbete. Denna lista väcker stort uppseende internationellt, i människorättsorganisationer och i medierna.

Jag blev invald i kommittén våren 2012 och har under det ett och ett halvt år som gått insett hur intressant och viktigt arbete kommittén utför. Den sammanställning som vi får av övergrepp mot folkvalda är skrämmande och säger en hel del om bristen på demokrati på många håll.

Någon kanske frågar varför just en särskild kommitté för parlamentariker, om man inte är så insatt i vad IPU:s uppgift är.

I verkligheten är det naturligtvis så, herr talman, att om inte ens de folkvalda får arbeta fritt politiskt har inte heller folket några rättigheter och friheter. Om en parlamentariker kan fängslas utan rättegång undrar man vad som kan hända en strejkande arbetare eller en journalist.

Kommitténs arbete består av att gå igenom enskilda fall, samla rapporter och fakta till grund för beslut. Mellan de stora IPU-mötena har kommitténs tjänstemän och politiker särskilda möten, förutom de stora kongresserna. Dessutom gör vi resor till länder för att ställa frågor till politiker, myndigheter och domstolar. Samtidigt som vi har de stora IPU-mötena blir det väldigt många uppvaktningar av denna kommitté som har åtskilliga sammanträden under en IPU-vecka. Uppvaktningarna sker dels av företrädare för drabbade parlamentariker, dels av företrädare för regimerna som ska försvara sitt handlande och försöka övertala kommittén om att de inte alls behöver stå med på listan eftersom de bara följt lagen. Om lagen sedan säger att det är dödsstraff på att vara homosexuell finns det politiker och regeringar som hävdar att man bara har följt lagen, och då har vi inte mer att göra.

Det fina är att trots att vi, som vi alla vet, har skiftande demokratisk standard i världens länder är det ytterst få, mer än det utpekade landet, som röstar emot en sådan här resolution, utan alla resolutioner har ett brett stöd i IPU:s beslutande församling.

Senast i höstas 2012 på mötet i Kanada och i våras på mötet i Quito gjordes det resolutioner på ett åttiotal parlamentariker som omnämns som exempel från i stort sett alla stora geografiska regioner i världen. Det är en mycket engagerande och gripande läsning om de här enskilda människorna och deras familjer. Det finns exempel på allt från försvinnanden som myndigheterna inte har velat utreda, mord, illegalt fängslande, uppenbart falska anklagelser och styrda rättegångar till politiker som under pågående mandatperioder fråntagits medborgarskapet och därmed naturligtvis inte längre har rätt att fungera som parlamentariker och så vidare. Denna information lämnas som sagt till FN och människorättsorganisationer. Jag är övertygad om att detta arbete för demokratin har stor betydelse och är en viktig del i IPU:s biståndsarbete för demokrati och mänskliga rättigheter.

Herr talman! Jag har haft förmånen att delta i IPU:s arbete sedan 2006. Det innebär förvisso ett merarbete för oss som parlamentariker och riksdagsledamöter, men det är ett merarbete som ger en oerhörd tillgång. Det skapar engagemang, och man känner att man verkligen får ut någonting av det. Jag tycker att jag och alla vi som har jobbat med detta har breddat oss som politiker och fått en djupare förståelse för de internationella frågorna tack vare det här arbetet. Tillsammans med det utmärkta stöd som vi får från riksdagens internationella kansli ser jag fram emot att vi kan fortsätta med våra uppdrag i IPU följande år.

I detta anförande instämde Christer Winbäck (FP).

Anf. 145 TREDJE VICE TALMANNEN:

Låt mig avslutningsvis få uttrycka min stora uppskattning över att ha fått närvara vid vårförsamlingen i Quito och på nära håll se vilket arbete som utförs inom IPU och inom den svenska IPU-delegationen.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 29 maj.)

Anmälades och bordlades

EU-dokument

KOM(2013) 266 Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om jämförbarhet för avgifter som avser betalkonto, byte av betalkonto och tillgång till betalkonto med grundläggande funktioner

16 § Anmälan om interpellationer

Anmälades att följande interpellationer framställdes

den 23 maj

2012/13:442 Långsiktig finansiering av kvinnojourer

av *Gustav Fridolin* (MP)

till statsminister Fredrik Reinfeldt (M)

2012/13:443 Unga kriminella

av *Lena Olsson* (V)

till justitieminister Beatrice Ask (M)

2012/13:444 Långsiktig finansiering av kvinno- och tjejjourer

av *Amineh Kakabaveh* (V)

till statsrådet Maria Larsson (KD)

Interpellationerna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 28 maj.

17 § Anmälan om frågor för skriftliga svar

Anmälades att följande frågor för skriftliga svar framställdes

den 23 maj

2012/13:536 Teckenspråk och moderna språk i nya gymnasieskolan

av *Gunilla Svantorp* (S)

till utbildningsminister Jan Björklund (FP)

2012/13:537 Granskningskommission

av *Lena Olsson* (V)

till justitieminister Beatrice Ask (M)

2012/13:538 Landsbygdsprogrammet

av *Eva Sonidsson* (S)

till landsbygdsminister Eskil Erlandsson (C)

2012/13:539 Bullerproblematiken i Linköping

av *Johan Löfstrand* (S)

till miljöminister Lena Ek (C)

2012/13:540 Skatt på biosyntetiska drivmedel

av *Johan Löfstrand* (S)

till finansminister Anders Borg (M)

Prot. 2012/13:110
23 maj

2012/13:541 Svenskt deltagande i projektet BEPS
av *Peter Persson* (S)
till finansminister *Anders Borg* (M)

Frågorna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 28 maj.

18 § Kammaren åtskildes kl. 19.18.

Förhandlingarna leddes
av talmannen från sammanträdets början till ajourneringen kl. 13.54,
av förste vice talmannen därefter till och med 11 § anf. 94 (delvis),
av talmannen därefter till och med 13 § anf. 123 (delvis) och
av tredje vice talmannen därefter till sammanträdets slut.

Vid protokollet

LARS FRANZÉN

/Eva-Lena Ekman

1 § Beslut om ärenden som slutdebatterats den 22 maj	1
JuU20 En skärpt sexualbrottslagstiftning	1
JuU24 Förfalsknings- och sanningsbrotten	3
SkU24 Begreppet beskattningsbar person – en teknisk anpassning av mervärdesskattelagen	3
SkU26 Ändring i skatteavtalet mellan Sverige och Jamaica	4
SkU27 Informationsutbytesavtal med Panama	4
SkU28 Informationsutbytesavtal med Seychellerna	4
SkU29 Ändring i skatteavtalet mellan Sverige och Indien samt överenskommelse med Indien om anstånd med betalning av skatter	4
SkU32 Förbättrad konkurrens på lika villkor i kontantbranschen	4
UU16 Den parlamentariska församlingen för Unionen för Medelhavet (PA-UfM)	5
2 § Justering av protokoll.....	5
3 § Meddelande om partiledardebatt.....	5
4 § Anmälan om protokollsutdrag från utskott	5
5 § Anmälan om inkommen faktapromemoria om förslag från Europeiska kommissionen, m.m.....	5
6 § Hänvisning av ärenden till utskott	6
7 § FN:s internationella brottmålsribunaler – avveckling och restfunktioner	6
Justitieutskottets betänkande 2012/13:JuU18	6
(Beslut skulle fattas den 29 maj.)	6
8 § Ett mer tillförlitligt fastighetsregister	6
Civilutskottets betänkande 2012/13:CU19	6
(Beslut skulle fattas den 29 maj.)	6
9 § Jobbstimulans inom det ekonomiska biståndet.....	6
Socialutskottets betänkande 2012/13:SoU22	6
Anf. 1 MAGNUS EHRENCRONA (MP)	6
Anf. 2 EVA OLOFSSON (V)	9
Anf. 3 MAGNUS EHRENCRONA (MP) replik	12
Anf. 4 EVA OLOFSSON (V) replik	13
Anf. 5 MAGNUS EHRENCRONA (MP) replik	13
Anf. 6 EVA OLOFSSON (V) replik	13
Anf. 7 MEERI WASBERG (S)	14
Anf. 8 EVA OLOFSSON (V) replik	16
Anf. 9 MEERI WASBERG (S) replik	16
Anf. 10 EVA OLOFSSON (V) replik	17
Anf. 11 MEERI WASBERG (S) replik	17
Anf. 12 HELENA BOUVENG (M)	18
Anf. 13 EVA OLOFSSON (V) replik	20
Anf. 14 HELENA BOUVENG (M) replik	20
Anf. 15 EVA OLOFSSON (V) replik	21

Anf. 16 HELENA BOUVENG (M) replik.....	21
Anf. 17 MEERI WASBERG (S) replik.....	22
Anf. 18 HELENA BOUVENG (M) replik.....	22
Anf. 19 MEERI WASBERG (S) replik.....	23
Anf. 20 HELENA BOUVENG (M) replik.....	23
Anf. 21 MARIA LUNDQVIST-BRÖMSTER (FP).....	24
Anf. 22 MEERI WASBERG (S) replik.....	25
Anf. 23 MARIA LUNDQVIST-BRÖMSTER (FP) replik.....	25
Anf. 24 MEERI WASBERG (S) replik.....	25
Anf. 25 MARIA LUNDQVIST-BRÖMSTER (FP) replik.....	26
Anf. 26 EVA OLOFSSON (V) replik.....	26
Anf. 27 MARIA LUNDQVIST-BRÖMSTER (FP) replik.....	26
Anf. 28 EVA OLOFSSON (V) replik.....	27
Anf. 29 MARIA LUNDQVIST-BRÖMSTER (FP) replik.....	27
Anf. 30 RICKARD NORDIN (C).....	27
Anf. 31 MAGNUS SJÖDAHL (KD).....	29
Anf. 32 MEERI WASBERG (S) replik.....	30
Anf. 33 MAGNUS SJÖDAHL (KD) replik.....	31
Anf. 34 MEERI WASBERG (S) replik.....	31
Anf. 35 MAGNUS SJÖDAHL (KD) replik.....	32
(Beslut skulle fattas den 29 maj.).....	32
Ajournering.....	32
Återupptagna förhandlingar.....	32
10 § Statsministerns frågestund.....	32
Anf. 36 FÖRSTE VICE TALMANNEN.....	32
<i>Ansvar för upplöpet i Husby.....</i>	<i>32</i>
Anf. 37 FREDRIK OLOVSSON (S).....	32
Anf. 38 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M).....	33
Anf. 39 FREDRIK OLOVSSON (S).....	33
Anf. 40 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M).....	33
<i>Åtgärder mot segregation.....</i>	<i>34</i>
Anf. 41 ÅSA ROMSON (MP).....	34
Anf. 42 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M).....	34
Anf. 43 ÅSA ROMSON (MP).....	34
Anf. 44 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M).....	35
<i>Oroligheter i förorter.....</i>	<i>35</i>
Anf. 45 JIMMIE ÅKESSON (SD).....	35
Anf. 46 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M).....	35
Anf. 47 JIMMIE ÅKESSON (SD).....	36
Anf. 48 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M).....	36
<i>Klassklyftor som orsak till förortsproblem.....</i>	<i>37</i>
Anf. 49 JONAS SJÖSTEDT (V).....	37
Anf. 50 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M).....	37
Anf. 51 JONAS SJÖSTEDT (V).....	37
Anf. 52 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M).....	38
<i>Arbetsmarknadspolitiken.....</i>	<i>38</i>
Anf. 53 JONAS JACOBSSON GJÖRTLER (M).....	38
Anf. 54 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M).....	38

<i>Illojal skattekonkurrens</i>	39
Anf. 55 JOHAN PEHRSON (FP).....	39
Anf. 56 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M).....	39
<i>Avfolkningen i Norrlands inland</i>	39
Anf. 57 ANDERS W JONSSON (C).....	39
Anf. 58 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M).....	40
<i>Bristen på speciallärare</i>	40
Anf. 59 ANNIKA ECLUND (KD).....	40
Anf. 60 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M).....	40
<i>Regeringens klimatpolitik</i>	41
Anf. 61 MATILDA ERNKRANS (S).....	41
Anf. 62 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M).....	41
Anf. 63 MATILDA ERNKRANS (S).....	42
Anf. 64 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M).....	42
<i>Åtgärder mot utanförskap</i>	43
Anf. 65 MORGAN JOHANSSON (S).....	43
Anf. 66 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M).....	43
<i>Utredning av Nuonaffären</i>	44
Anf. 67 PER BOLUND (MP).....	44
Anf. 68 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M).....	44
<i>Kompetensförsörjningen inom vård och omsorg</i>	44
Anf. 69 GUSTAV NILSSON (M).....	44
Anf. 70 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M).....	44
<i>Konsekvenser av ökande inkomstkliffor</i>	45
Anf. 71 TERES LINDBERG (S).....	45
Anf. 72 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M).....	45
<i>Vargstammen</i>	46
Anf. 73 DANIEL BÄCKSTRÖM (C).....	46
Anf. 74 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M).....	46
<i>Exporten av svenskt snus</i>	47
Anf. 75 KENNETH G FORSLUND (S).....	47
Anf. 76 Statsminister FREDRIK REINFELDT (M).....	47
Anf. 77 FÖRSTE VICE TALMANNEN.....	47
11 § Politik för det civila samhället, folkbildning och	
trossamfund	48
Kulturutskottets betänkande 2012/13:KrU10.....	48
Anf. 78 CHRISTINA ZEDELL (S).....	48
Anf. 79 TINA EHN (MP).....	50
Anf. 80 ADAM MARTTINEN (SD).....	52
Anf. 81 LARS OHLY (V).....	54
Anf. 82 ANNE MARIE BRODÉN (M).....	56
Anf. 83 CHRISTINA ZEDELL (S) replik.....	57
Anf. 84 ANNE MARIE BRODÉN (M) replik.....	57
Anf. 85 CHRISTINA ZEDELL (S) replik.....	58
Anf. 86 ANNE MARIE BRODÉN (M) replik.....	58
Anf. 87 ANNA STEELE (FP).....	59
Anf. 88 PER LODENIUS (C).....	60
Anf. 89 LARS-AXEL NORDELL (KD).....	61

Anf. 90 LARS OHLY (V) replik	63
Anf. 91 LARS-AXEL NORDELL (KD) replik	64
Anf. 92 LARS OHLY (V) replik	64
Anf. 93 LARS-AXEL NORDELL (KD) replik	65
Anf. 94 PETER JOHNSSON (S)	65
Anf. 95 TORBJÖRN BJÖRLUND (V).....	67
Anf. 96 AMIR ADAN (M)	69
Anf. 97 PETER JOHNSSON (S) replik.....	70
Anf. 98 AMIR ADAN (M) replik	70
Anf. 99 PETER JOHNSSON (S) replik.....	71
Anf. 100 AMIR ADAN (M) replik	71
Anf. 101 HANS BACKMAN (FP)	72
Anf. 102 PETER JUTTERSTRÖM (M)	74
Anf. 103 PETER JOHNSSON (S) replik.....	74
Anf. 104 PETER JUTTERSTRÖM (M) replik.....	75
Anf. 105 PETER JOHNSSON (S) replik.....	75
Anf. 106 PETER JUTTERSTRÖM (M) replik.....	75
(Beslut skulle fattas den 29 maj.)	76
12 § Kulturskaparnas villkor och kultur i den offentliga miljön	76
Kulturutskottets betänkande 2012/13:KrU11	76
Anf. 107 AGNETA GILLE (S).....	76
Anf. 108 TINA EHN (MP)	78
Anf. 109 ADAM MARTTINEN (SD)	80
Anf. 110 BENGT BERG (V)	80
Anf. 111 ANNE MARIE BRODÉN (M).....	83
Anf. 112 AGNETA GILLE (S) replik.....	85
Anf. 113 ANNE MARIE BRODÉN (M) replik.....	85
Anf. 114 AGNETA GILLE (S) replik.....	85
Anf. 115 ANNE MARIE BRODÉN (M) replik.....	86
Anf. 116 BENGT BERG (V) replik.....	86
Anf. 117 ANNE MARIE BRODÉN (M) replik.....	87
Anf. 118 BENGT BERG (V) replik.....	87
Anf. 119 ANNE MARIE BRODÉN (M) replik.....	87
Anf. 120 ULF NILSSON (FP)	87
Anf. 121 PER LODENIUS (C).....	90
Anf. 122 LARS-AXEL NORDELL (KD)	91
(Beslut skulle fattas den 29 maj.)	93
13 § Bemanningen av marinens och flygvapnets stående insatsförband.....	93
Försvarsutskottets betänkande 2012/13:FöU9	93
Anf. 123 JOHAN FORSSELL (M).....	93
Anf. 124 STAFFAN DANIELSSON (C).....	95
Anf. 125 MIKAEL JANSSON (SD).....	96
Anf. 126 CLAS-GÖRAN CARLSSON (S)	97
Anf. 127 JOHAN FORSSELL (M) replik.....	99
Anf. 128 CLAS-GÖRAN CARLSSON (S) replik.....	99
Anf. 129 JOHAN FORSSELL (M) replik.....	100

Anf. 130 CLAS-GÖRAN CARLSSON (S) replik	100
Anf. 131 STAFFAN DANIELSSON (C) replik.....	100
Anf. 132 CLAS-GÖRAN CARLSSON (S) replik	101
Anf. 133 STAFFAN DANIELSSON (C) replik.....	101
Anf. 134 CLAS-GÖRAN CARLSSON (S) replik	102
Anf. 135 TORBJÖRN BJÖRLUND (V)	102
Anf. 136 JOHAN FORSSELL (M) replik.....	104
Anf. 137 TORBJÖRN BJÖRLUND (V) replik.....	104
Anf. 138 JOHAN FORSSELL (M) replik.....	105
Anf. 139 TORBJÖRN BJÖRLUND (V) replik.....	105
(Beslut skulle fattas den 29 maj.)	106
14 § Interparlamentariska unionen (IPU)	106
Utrikesutskottets betänkande 2012/13:UU19	106
Anf. 140 KRISTER ÖRNFJÄDER (S)	106
Anf. 141 ULRIKA KARLSSON i Uppsala (M).....	108
Anf. 142 CHRISTER WINBÄCK (FP).....	110
Anf. 143 ROBERT HALEF (KD).....	111
Anf. 144 ULF NILSSON (FP)	112
Anf. 145 TREDJE VICE TALMANNEN	113
(Beslut skulle fattas den 29 maj.)	113
15 § Bordläggning.....	114
16 § Anmälan om interpellationer.....	114
17 § Anmälan om frågor för skriftliga svar.....	114
18 § Kammaren åtskildes kl. 19.18.....	115

